

**MUHASEBE EĞİTİMİ VEREN VE VERMEYEN ANADOLU
LİSELERİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK
DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BURSA
İLİNİN ORHANGAZI İLÇESİNDE BİR ARAŞTIRMA**

Serkan KURNAZ

(Yüksek Lisans Tezi)

Eskişehir, 2017

**MUHASEBE EĞİTİMİ VEREN VE VERMEYEN
ANADOLU LİSELERİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN
GİRİŞİMCİLİK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE
YÖNELİK BURSA İLİNİN ORHANGAZİ İLÇESİNDE
BİR ARAŞTIRMA**

Serkan KURNAZ

**T.C.
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü**

İşletme Anabilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eskişehir, 2017

ÖZET

MUHASEBE EĞİTİMİVEREN VE VERMEYENANADOLU LİSELERİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BURSA İLİNİN ORHANGAZİ İLÇESİNDE BİR ARAŞTIRMA

KURNAZ, Serkan

Yüksek Lisans-2017

İşletme Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Birol YILDIZ

Günümüzde ülkelerin kalkınmasında ekonomi alanındaki gelişmeler önemli yer tutar. 21. yüzyılda dünyada küreselleşmenin artması ile birlikte girişimcilik kavramı ön plana çıkmıştır. Girişimcilik kavramı yenilikçi, üretken, yaratıcı olmayı ifade eden bir kavramdır.

Ülkemizdeki meslek liseleri çeşitli sektörlerin ihtiyaç duyduğu kalitedeki elemanı yetiştirme açısından önemli bir konuma sahiptir. Meslek liselerinde eğitim gören öğrenciler gerek aldıkları mesleki eğitim ile gerekse staj döneminde yaşadıkları deneyimler ile girişimcilik yolunda önemli adımlar atmaktadırlar. Meslek liselerinde öğrencilerin tercihlerinde önemli olan alanlardan birisi muhasebe alanıdır. Bu çalışmada muhasebe eğitimi almış olan öğrencilerin aldıkları bu eğitimin girişimcilik düzeylerine ne gibi etkilerde bulunduğu ortaya konulmaya çalışılacaktır. Aynı şekilde muhasebe eğitimi almış olan öğrencilerin muhasebe eğitimi almamış olan öğrencilere göre girişimcilik düzeylerinin tespit edilmesi de çalışmanın diğer bir amacıdır.

Anahtar Kelimeler: Girişim, Girişimcilik, Muhasebe, Meslek Lisesi, Ekonomi

ABSTRACT

AN INQUIRY INTO SPECIFYING THE LEVEL OF ENTREPRENEURSHIP OF STUDENTS IN ANATOLIAN HIGH SCHOOLS PROVIDING AND NOT PROVIDING ACCOUNTING EDUCATION IN ORHANGAZI, BURSA

KURNAZ, Serkan

Master's Degree-2017

Department of Business Administration

Advisor: Prof. Dr. Birol YILDIZ

Developments in the field of economic holds an important place in the development of the country today. Entrepreneurship concept in the world of the 21st century, with increasing globalization has come to the fore. The concept of entrepreneurship is a concept which refers to being innovative, productive and creative.

Vocational high schools in our country has an important position in terms of training qualified personnel who various sectors need. The students who have studied in vocational schools have been taking important steps on the way of entrepreneurship both by the means of experience they have had in their schools. One of the most important areas which is important in the students preferences in vocational schools is accounting. In this study, it will be tried to reveal that what effects would the education, which the students of accountancy department in high schools studied, have on the levels of entrepreneurship of them. Likewise, detecting (finding out) the entrepreneurship level of the students, who received accounting training rather than the students who didn't receive accounting training is another goal of the study.

Keywords: Attempt, Entrepreneurship, Accounting, Vocational Schools, Economy

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
EKLER LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
ÖNSÖZ.....	xv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞİMCİLİK

1.1. GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI.....	3
1.1.1. Girişimciliğin Tanımı.....	3
1.1.2. Girişimciliğin Önemi.....	4
1.1.3. Girişimciliğin Tarihi Gelişimi.....	6
1.1.4. Ülkemizde Girişimcilik Eğitimi.....	8
1.1.5. Dünyada Girişimcilik Eğitimi.....	9
1.1.6. Ülkemizde Girişimcilik Konusundaki Destek ve Teşvikler.....	11
1.1.7. Girişimciliğe Etki Eden Etmenler.....	13
1.2. GİRİŞİMCİLİKTE KAYNAKLAR.....	15
1.2.1. İnsan Kaynakları.....	15
1.2.2. Finansman Kaynakları.....	17
1.2.3. Teknolojik Kaynaklar.....	18
1.2.4. Yasal Kaynaklar.....	19
1.3. GİRİŞİMCİ KİŞİLİK.....	21
1.3.1. Girişimci Kişiliğin Genel Özellikleri.....	21

1.3.2. Ailenin Girişimciliğe Etkisi.....	23
1.3.3. Sosyal evrenin Girişimciliğe Etkisi.....	25
1.3.4. Fırsatların Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi.....	26
1.3.5. Risk Alma.....	27
1.3.6. Başarılı Girişimciler.....	29
1.4. GİRİŞİMCİLİK KÜLTÜR İLİŐKİŐİ.....	30

İKİNCİ BÖLÜM

MUHASEBE EğİTİMİ

2.1. MUHASEBENİN TANIMI.....	32
2.2. MESLEKİ EğİTİM VE MUHASEBE EğİTİMİ.....	33
2.3. MESLEK SEÇİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	35
2.4. MUHASEBE EğİTİMİNİN ÖNEMİ.....	35
2.5. MUHASEBE EğİTİMİNİN AMACI.....	37
2.6. MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI.....	38
2.7. DÜNYADA MUHASEBE EğİTİMİ.....	40
2.8. TÜRKİYE’DE MUHASEBE EğİTİMİ.....	42
2.8.1. Ülkemizde Muhasebe Eğitiminin Tarihi.....	43
2.8.2. Ülkemizde Muhasebe Eğitiminin Mevcut Durumu.....	44
2.8.3. Türkiye’de Orta Öğretim Düzeyinde Muhasebe Eğitimi.....	45
2.8.4. Türkiye’de Önlisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi.....	46
2.8.5. Türkiye’de Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi.....	47
2.8.6. Türkiye’de Lisansüstü Düzeyde Muhasebe Eğitimi.....	48
2.8.7. Muhasebe Eğitim ve Öğretimini Etkileyen Faktörler.....	49
2.9. ÜLKEMİZDE MUHASEBE MESLEK ÖRGÜTLERİ.....	50

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BURSA İLİNİN ORHANGAZİ İLÇESİNDE MUHASEBE EĞİTİMİ ALAN
VE ALMAYAN LİSE ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI

3.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU.....	52
3.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE KAPSAMI.....	52
3.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	52
3.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	53
3.4.1. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme.....	53
3.4.2. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	54
3.4.3. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri.....	54
3.4.4. Veri Toplama Tekniği.....	55
3.5. VERİLERİN ANALİZİ.....	56
3.6. ARAŞTIRMA BULGULARI.....	56
3.6.1. Araştırmanın Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	56
3.6.2. Araştırma Ölçeğinin Güvenilirliğine İlişkin Bulgular.....	60
3.6.3. Ölçek İfadelerinin Betimsel Analiz Sonuçları.....	61
3.6.4. Araştırmanın Hipotezlerinin Test Edilmesi.....	63
3.6.5. Araştırmanın Sonuçları.....	66
SONUÇ.....	67
KAYNAKÇA.....	69
EKLER.....	80

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Girişimcilik Teorisinin ve Girişimcilik Kavramının Gelişimi	7
Tablo 2: Girişimcilikte Sağlanan Destekler	20
Tablo 3: Girişimci ve Yönetici Arasındaki Farklar.....	22
Tablo 4: Muhasebe Meslek Mensuplarının Cinsiyet Dağılımı	38
Tablo 5: Muhasebe Meslek Mensuplarının Faaliyet Alanları	40
Tablo 6: Anketin Uygulandığı Okullar	54
Tablo 7: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı	56
Tablo 8: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okul Türü	57
Tablo 9: Öğrencilerin Biş İşte Çalışma Durumu.....	58
Tablo 10: Çalışmak İstenilen Sektör	58
Tablo 11: Muhasebe Dersi Alan Öğrenciler	59
Tablo 12: Girişimcilik Dersi Alan Öğrenciler	60
Tablo 13: Girişimcilik Düzeyi Ölçeğinin Güvenilirlik Analizi	61
Tablo 14: Ölçek İfadelerinin Ortalama ve Standart Sapmaları	61
Tablo 15: Muhasebe Eğitimi Alma Durumuna Göre T Testi Sonuçları	63
Tablo 16: Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Cinsiyetine Göre T Testi Sonuçları	64
Tablo 17: Cinsiyete Göre Girişimcilik Düzeyi T Testi Sonuçları.....	65

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: İşletmenin Kuruluş Nedenleri	5
Şekil 2: Girişimcilik Süreci	16
Şekil 3: Girişimciler Üzerindeki Dış Baskılar	27
Şekil 4: Yeniliklerin Benimsenme Aşamaları	29
Şekil 5: Muhasebe Türleri	32
Şekil 6: Muhasebe Sistemini Etkileyen Faktörler	42
Şekil 7: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı.....	57
Şekil 8: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okul Türü	57
Şekil 9: Öğrencilerin Bir İşte Çalışma Durumu	58
Şekil 10: Çalışmak İstenilen Sektör.....	59
Şekil 11: Muhasebe Dersi Alan Öğrenciler	59
Şekil 12: Girişimcilik Dersi Alan Öğrenciler	60

EKLER LİSTESİ

EK 1: Araştırmanın Anket Formu.....	80
EK 2: Araştırmanın Hipotez Sonuçları.....	82
EK 3: Muhasebe ve Finansman Alanı Ders Müfredatı.....	84

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	:Amerika Birleşik Devletleri
ACCA	:Tescil Edilmiş Ruhsatlı Muhasebeciler Birliği
AECC	:Muhasebe Eğitimi Değişim Komisyonu
ASMMMO	:Ankara Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası
C.	:Cilt
Çev.	:Çeviren
Ed.	: Editör
EFTA	:Avrupa Serbest Ticaret Birliği
IAAER	:Uluslararası Muhasebe Eğitimi ve Araştırma Birliği Derneği
ILO	:Uluslararası Çalışma Örgütü
IMF	:Uluslararası Para Fonu
İŞGEM	: İş Geliştirme Merkezleri
İŞKUR	:Türkiye İş Kurumu
GAP GIDEM	:Girişimci Destekleme Merkezleri
GSYİH	:Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
KİT	:Kamu İktisadi Teşekkülleri
KOBİ	:Küçük ve Orta Boy İşletmeler
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
MYO	:Meslek Yüksekokulu
OECD	:Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
s.	:Sayfa
SM	:Serbest Muhasebeci
SMMM	:Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
SPSS	: StatisticalPackageforSocialSciences
ss.	:Sayfa sayısı

TESK	:Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu
TESMER	:Temel Eğitim ve Staj Merkezi
TFRS	:Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMS	:Türkiye Muhasebe Standartları
TOBB	:Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜBİTAK	:Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜRMOB	:Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli MaliMüşavirler Odaları Birliği
UFRS	:Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
UMSK	:Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu
vb.	: Ve benzeri
vd.	:Ve diğerleri
WTO	:Dünya Ticaret Örgütü
YMM	:Yeminli Mali Müşavir

ÖNSÖZ

Tez çalışmamın hazırlanma aşamasında bana her türlü desteği sağlayan tez danışman hocam Prof. Dr. Birol YILDIZ'a değerli katkılarından dolayı teşekkür ederim. Aynı şekilde çalışmada ankete katılarak görüşlerini esirgemeyen öğrencilere ve uzun bir süre çalışmalarına katlanmak zorunda bıraktığım değerli eşime teşekkürü bir borç bilirim.

Ortaya çıkan çalışmanın bundan sonra yapılacak olan çalışmalara katkı sağlaması temennisiyle saygılarımı sunarım.

GİRİŞ

Günümüzde basit tanımıyla girişimcilik, üretim faktörlerini ve bu faktörlerin bir araya getirilmesini ifade eder. Bir ülkenin üretim süreçlerine katılarak dünyadaki ülkeler üzerinde ekonomik olarak söz sahibi olmasında girişimcilik faaliyetleri hayati bir öneme sahiptir.

Ülkelerin bir bütün olarak kalkınmasında ekonomik faktörlerin payı çok fazladır. İçinde bulunduğumuz 21. yüzyılda küreselleşmenin dünyada yoğun olarak yaşanması ülkelerin girişimcilik faaliyetlerine yönelmelerini sağlamıştır. Dünyadaki potansiyel ticaret hacminden pay almak isteyen ülkeler, ortaya çıkardıkları yenilikçi fikirler ve üretim süreçleri ile bu amaçlarını gerçekleştirme yolunda önemli adımlar atmışlardır. Girişimcilik faaliyetlerinin önemini farkına varan ülkeler, girişimci kişileri destekleme yolunda her türlü imkânı sunmaktadırlar.

Girişimcilik faaliyetleri ülkelerin karşılaştığı birçok sorunun çözümünde ülkelere çeşitli fırsatlar sunmaktadır. İşsizliğin önlenerek yeni istihdam alanlarının yaratılması, üretim faaliyetlerinin yaygınlaştırılması, ülkelerin kalkınması için gerekli olan finansal kaynağın temin edilmesi girişimcilik faaliyetleriyle mümkün hale gelebilir.

Dünyada rekabet ortamının giderek yaygınlaşması ülkeleri girişimcilik alanında yeni çalışmalar yapmaya zorlamaktadır. Bu kapsamda ülkeler, girişimci kişilere maddi ve manevi olarak her türlü desteği sunmaktadırlar. Ülkemize baktığımızda girişimcilik kavramının önemi geç de olsa anlaşılma noktasına gelmiştir. Son yıllarda girişimcilerin desteklenmesi anlamında ülkemizde girişimcilere sunulan teşvik politikaları olumlu olmakla birlikte yeterli seviyeye henüz ulaşamamıştır.

Girişimcilik alanında bahsedilmesi gereken bir diğer konu da eğitim faaliyetleridir. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de girişimcilik konusunda eğitim veren ve çeşitli çalışmalar yapan kuruluşlar bulunmaktadır. Bu kuruluşlara dünyada Dünya Girişimcilik Platformu'nu, ülkemizde ise KOSGEB'i, İŞGEM'i, Girişimcilik Vakfı'nı örnek olarak gösterebiliriz.

Dünyada ve ülkemizde girişimcilik süreçlerine katılmada meslek liselerinin önemli bir rolü vardır. Ülkemizde meslek liselerinin çeşitli alanlarında mesleki

eğitim gören öğrenciler, bu eğitimlerini staj uygulamalarıyla pekiştirme imkânı bulmaktadırlar. Ortaöğretimde (lise) mesleki faaliyetlerle karşılaşan öğrenciler girişimcilik alanına önemli bir adım atmaktadırlar.

Hazırlanan tez çalışması  bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde girişimcilik kavramının tanımı, amacı, önemi, tarihi süreç içerisindeki gelişimi ile girişimci kişilik ele alınmıştır. Aynı şekilde dünyada ve ülkemizde girişimcilik eğitimi birinci bölümde ele alınan konular arasındadır.

Çalışmanın ikinci bölümünü ülkemizde meslek liselerinde bulunan muhasebe alanı oluşurmaktadır. Bu kapsamda mesleki eğitim ve muhasebe eğitimi, meslek seçimini etkileyen faktörler, dünyada ve ülkemizde muhasebe eğitiminin durumu ve muhasebe alanındaki mesleki örgütlenmeler ikinci bölümde yer alan konulardandır.

Çalışmanın son bölümünü ortaöğretim kurumlarında muhasebe eğitimi alan ve almayan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile kız ve erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasındaki farklılıklar oluşurmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK

1.1.GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI

Girişimcilik kavramı yeryüzünde çeşitli bilim adamları tarafından araştırılan ve farklı tanımları yapılan önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.1.1. Girişimciliğin Tanımı

Girişimcilik, dört temel üretim faktöründen (emek, sermaye, doğal kaynaklar, girişimcilik) biridir. Fakat akademik çalışmalara baktığımızda girişimcilik, emek ve sermayeden daha az incelenmiştir. Girişimcilikle ilgili olarak yapılan ilk çalışmalar 17. yüzyılda, ayrıntılı çalışmalar ise 20. yüzyılda başlamıştır. Günümüze gelene kadarki süreçte girişimcilikle ilgili olarak yapılan çalışmaların çeşitliliğinin arttığını görmekteyiz (Çokgezen, 2012: 17).

Schumpeter girişimciliği iş dünyasına ilişkin karar alma şeklinde görmüştür. Burada girişimcilik kavramının yenilik oluşturma özelliği ön plana çıkmaktadır. Girişimci ruha sahip kişi mevcut kaynakları kullanarak yeni oluşumlar meydana getiren kişidir. Meydana getirilen yeni oluşumlar, durgunluk içerisinde olan sanayi dallarının ekonomik olarak hareketlenmesini sağlar. Dolayısıyla girişimciler ekonomik canlanmanın oluşturulmasında öncü rol oynarlar (Schumpeter'den aktaran Akyüz, Gedik, Akyüz ve Yıldırım, 2006: 235).

Girişimcilik, kişilerin fırsatları görmesini, bu fırsatları değerlendirerek hayata geçirmesini, riski üstlenerek yenilik yapma sürecine katılmasını ifade eden bir kavramdır. Girişimcilik işini üstlenen kişi giriştiği bir faaliyetin muhtemel sonuçlarını önceden öngörebilen ve sonuçta doğabilecek her türlü riski üstlenen kişidir (Eyüpoğlu'ndan aktaran Güner, 2010: 11).

Girişimcilikle ilgili olarak yapılan tanımların ortak özelliklerine baktığımızda yaratıcılık, risk üstlenme, yenilik oluşturma, karar alma gibi kavramlarının ön plana çıktığını görmekteyiz. Günümüzde girişimcilik kavramı, yaratıcılık ve risk

kavramlarının yanı sıra yenilik, fırsatları görme, iletişim kurma becerisi gibi kavramlarla da yakın bir ilişki içerisinde. İnsanların yaşamış olduğu ülkede aldığı eğitim de girişimcilik düzeyine önemli ölçüde etki etmektedir. Dünyada özellikle gelişmekte olan toplumlar girişimci bireylerin yetiştirilmesine ve geliştirilmesine büyük önem vermektedirler. Girişimciliğin öneminin daha iyi anlaşılması girişimci ruha sahip bireylere verilecek kaliteli bir eğitimle mümkün olabilmektedir.

Dünya üzerindeki çeşitli ülkelerin finansal krizler sonucu kamu sektöründeki istihdamda daralmaya gitmeleri insanların iş konusunda özel sektöre yönelmelerini beraberinde getirmektedir. Bu durumun bir sonucu olarak girişimcilik sürekli olarak gelişme gösterme eğilimindedir. Ülkemizde de zamanla kendi işini kurmak isteyen insanların sayısında ciddi artışlar olmuştur. Yeni kurulacak olan girişimler ülkemizde önemli bir sorun olan işsizliğin önlenmesine büyük katkı sağlayacaktır.

1.1.2. Girişimciliğin Önemi

Girişimcilik, bir ülke için ekonomik büyümenin gerçekleşmesinin, yeni kaynakların üretilmesinin ve işsizliğin önlenmesinin temelini oluşturur. Bu bakımdan girişimciliği iyi yönlendiren ülkelerin bir bütün olarak geliştiği görülmektedir. Almanya, Çin, Japonya gibi ülkeler girişimciliğe vermiş olduğu önem sayesinde bugün dünya ekonomisinde söz sahibi konuma gelmiştir. Ülkemiz ise girişimcilik konusuna uzun yıllar boyunca gereken önemi gösterememiş ve dünya üzerindeki potansiyel ekonomi pazarından pay alamamıştır.

İşsizlik her zaman dünyada ve ülkemizde güncelliğini koruyan bir problem olmuştur. Ülkemizde bugün özellikle gençler arasında işsizlik oranının yüksek olması problemin boyutunu belirgin bir şekilde gözler önüne sermektedir. Daha önceki zamanlarda eğitim düzeyinin düşük olduğu insanlar arasındaki işsizlik fazla iken şu anda eğitim seviyesi yüksek insanların dahi ciddi anlamda işsizlik sorunuyla karşılaşmaları olağan hale gelmiştir. Girişimcilik bu noktada işsizliğin giderilmesinde bir çare olarak görülebilir. Ülkemizde girişimciliğin gerek devlet gerekse özel sektör tarafından desteklenmesi yeni işletmelerin kurulmasına ve istihdam alanlarının yaratılmasına katkı sağlayacaktır. Yeni kurulan işletmelerin

sağlamış olduğu istihdam alanları piyasadaki rakipleri de etkileyerek onları yenilik yapmaya itecektir.

Bir girişim örneği olan işletmelerin kurulmasının çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Bu nedenler aşağıdaki şekilde gösterilmiştir (Çetin, 2014: 67):

Şekil 1: İşletmenin Kuruluş Nedenleri

Ülkemizde girişimciliğin bölgesel dağılımına baktığımızda bölgeler arası farklılıkların yüksek düzeyde olduğunu görmekteyiz. Girişimcilikle ilgili faaliyetler doğuya göre batıda daha yaygın durumdadır. Bu durum ekonomik kalkınmada bölgeler arasında ciddi farklılıkların oluşmasına neden olmuştur. Girişimcilik ile ilgili faaliyetlerin bölgeler arasında farklılık göstermesinde bölgelerin coğrafi konumları başlıca etken olmuştur. Batı illerinin ticaret bölgelerine yakınlığı ve yeryüzü şekillerinin doğuya göre daha düz olması ulaşım ve ticaret ağının bu coğrafyada gelişmesini sağlamıştır. Ülkemizde girişimcilik konusunda bölgeler arasındaki dengesizliğin olumsuz sonuçlarının farkına varan devlet organları son yıllarda bu dengesizliğin giderilmesi konusundaki çalışmalar üzerinde durmaktadırlar.

Ülkemizde girişimciliğin öneminin devlet tarafından yeterince anlaşılamamış olması bu konuda verilen eğitimi de yetersiz kılmaktadır. Bu nedendir ki ülkemizde belirli düzeyde eğitim gören ve gelişmemize ciddi anlamda katkı sağlayacak olan

girişimcilik vasıflarına sahip bireyler çalışma hayatı olarak daha çok yabancı ülkeleri tercih etmektedir. Bu durum ülkemizde büyük çapta beyin göçüne neden olmaktadır.

Günümüzde girişimciliğe gereken önemi veren ülkelerin özellikle ekonomi alanında büyük gelişmeler gösterdiğini görmekteyiz. Bu ülkelerin başında Avrupa Birliği lkeleri ve son yıllarda büyük ivme yakalayan Asya lkeleri gelmektedir. Örneğin Almanya, girişimciliğe verdiği önem sayesinde her alandaki üretim hacmiyle dünya ekonomisinin lokomotifleri arasında yerini almıştır. Aynı şekilde Çin ve Japonya gibi Asya lkelerinin üretim süreçlerine aktif şekilde katılmaları ekonomik kaynakların bu ülkelere yönelmesini sağlamıştır. Gelecekte de uzun bir süre bu ülkelerin dünya ekonomisinde rekabet üstünlüğünü elinde bulunduracağı görülmektedir.

1.1.3. Girişimciliğin Tarihi Gelişimi

Girişimciliğin tarihi gelişimine baktığımızda ilk zamanlarda girişimcilikte insanların kendi sermayeleri ile kendi işini kurması şeklinde bir algının olduğunu görmekteyiz. Bu dönemde Adam Smith ve klasik İngiliz iktisatçıları ekonomi içerisinde girişimciye oldukça önemsiz bir yer vermişlerdir. Klasik iktisatçılar girişimcileri bir yönetici ya da lider olarak değil sadece ekonomiye sermaye sağlayan kişiler olarak görmüşlerdir. Sanayileşme süreciyle birlikte girişimciliğe bakış açısı da değişmiştir. Sanayileşmeyle birlikte girişimci ekonomik anlamda değer kazanmış, girişimcinin toplumdaki değeri artmış ve girişimcilik üretim faktörü olarak kabul edilmeye başlamıştır (Küçük, 2011: 34).

Girişimcilik eski çağlardan günümüze kadar çeşitli değişimler geçirerek önemini sürdürmüştür. Girişimcilik faaliyetleri, içinde bulunduğumuz yüzyılda geçmişe oranla daha önemli bir noktaya gelmiştir. Bu durumun nedenlerine baktığımızda dünya üzerindeki ülkelerde etkili olan büyük ekonomik krizler, işsizlik, ülkelerin bozulan ekonomik yapıları gibi sorunların üzümünde girişimcilik konusunda yürütülecek faaliyetlerin önem kazanması karşımıza çıkmaktadır.

Girişimciliğin tarihi süreç içerisindeki gelişimini verilen tabloda görebiliriz (etinkaya Bozkurt, 2011: 6).

Tablo 1: Girişimcilik Teorisinin ve Girişimcilik Kavramının Gelişimi

DÖNEM	GİRİŞİMCİLİK KAVRAMININ KULLANIMI
Ortaçağ Dönemi	Bu dönemde girişimcilik, büyük ölçekli üretim projelerini yöneten bir aktör ya da yönetici olarak benimsenmiştir. Bu türden büyük ölçekli üretim projelerinde girişimci, herhangi bir risk almamakta, sadece tahsis edilen kaynakları kullanarak projeyi yöneten kişidir.
17. yüzyıl	Girişimcilik kavramı ile risk arasında ilk kez bu dönemde ilişki kurulmuştur. Girişimci kâr ya da zarar etme riskini üstlenerek, devletle anlaşma imzalamak suretiyle mal ya da hizmet tedarikinde bulunan kişidir.
1725 Richard Cantillon	Girişimci, sermayeyi tedarik eden kişiden farklı olarak risk üstlenen kişidir. Girişimci belirli bir fiyattan satın alan, ancak belirsiz bir fiyattan ürününü satan, bu nedenle de riskle faaliyetlerini sürdüren kişidir.
1797: Beaudeau	Girişimci, risk üstlenen, planlayan, idare eden, organize eden ve sahip olan kişidir.
1803: Jean Baptiste Say	Sermaye kârından, girişimcinin kârını ayırt etmiştir.
1876: Francis Walker	Fonları tedarik edip faiz alanlarla, yönetsel becerilerinden dolayı kâr elde edenleri ayırt etmiştir.
1921: Frank H. Knight	Amerikalı ekonomist Frank H. Knight, risk ile belirsizliği (uncertainty) birbirinden ayırmıştır.
1934: Joseph Schumpeter	Girişimci, inovasyon yapan ve denenmemiş teknolojileri geliştiren kişidir.
1961: David McClelland	Girişimci, faal, orta düzeyde risk alan kişidir.
1964: Peter Drucker	Girişimci fırsatları maksimize eden kişidir.
1975: Albert Shapero	Girişimci, teşebbüs eden, inisiyatif alan, bazı sosyal ve ekonomik mekanizmaları organize eden ve iflas riskini göze alan kişidir.
1980: Karl Vesper	Girişimciler, ekonomistler, psikologlar, iş adamları ve politikacılar tarafından farklı değerlendirilmektedir.
1983: GiffortPinchot	İç girişimcilik (intrapreneurship): işletme içerisinde çalışan bireylerin girişimciliğidir.
1985: Robert Hisrich	Girişimcilik, finansal, sosyal, psikolojik risklerle birlikte parasal ve kişisel tatmin elde etme; Bu amaçla, gerekli zaman ve çabayı harcayarak farklı bir değere sahip bir şey yaratma sürecidir.

Kaynak: HISRICH, R. D. and PETERS M. P. (1985), Entrepreneurship: Starting, DevelopingAndManaging A New Enterprise, Third Edition, Richard D. IrvinInc., s.11.

1.1.4. Ülkemizde Girişimcilik Eğitimi

Ülkemizin tarihte sürekli olarak sosyal ve ekonomik sıkıntılarla boğuşması bu sıkıntıların çözümü yolunda girişimciliği önemli bir noktaya taşımıştır. Ülkemizde girişimciliği mesleki eğitimin bir parçası olarak gören ve kişilere girişimci özelliklerin eğitim yoluyla kazandırılması çerçevesinde eğitim veren kurumlar mevcuttur. Bu eğitimler kişilerin kendileriyle ilgili bilmedikleri girişimci özelliklerinin farkına varmaları ve girişimciliğe yönelmeleri amacını taşımaktadır. Böylece girişimciliğe yönelmiş olan kişiler ülkemizin karşılaştığı sıkıntıların çözümünde odak noktasını oluşturmaktadır.

Girişimcilikle ilgili faaliyetler bireylerde erken yaşlarda başlamalıdır. Girişimci ruha sahip bireyler okul çağlarında tespit edilerek girişimcilik konusunda eğitim almaları sağlanmalıdır. İlkokul çağındaki çocuklarda keşfedilen girişimcilik ruhu lise ve üniversite kademelerinde verilebilecek kaliteli bir eğitimle taçlandırılabilir. Ancak ülkemizdeki lise ve üniversitelerde girişimcilik konusunda verilen eğitimlerin uygulamadan kopuk olması çözülmesi gereken önemli bir sorunu teşkil etmektedir.

Girişimci özelliğe sahip bireylere, okul çağında aldıkları eğitim sırasında kendilerini rahatlıkla ifade edebilecekleri ortamların yaratılması gerekmektedir. Bu durumun aksi bir durum kişilerde varolan girişimcilik eğilimlerinin yok olmasına neden olacaktır.

Girişimciliğin günümüzdeki önemi bu konuda çokçeşitli araştırmaların yapılmasını beraberinde getirmiştir. Bu araştırmaların bilim adına faydalı olduğu bilinen bir gerçektir. Üniversitelerde eğitim gören öğrencilerden potansiyel girişimci adaylarının incelenmesine yönelik olarak yapılan araştırmalar, girişimcilikle ilgili teorik bilgilerin sağlanmasında, iş hayatıyla ilgili planların yapılmasında, girişimci adaylarının cesaretlendirilmesi konularında bireylere çeşitli katkılarda bulunacaktır (Demirel ve Tıkıcı'dan aktaran Kılıç, Keklik ve Çalış, 2012: 424).

Ülkemizde girişimcilikle ilgili yapılan çalışmalara baktığımızda uzun yıllar boyunca pek bir şey yapılamadığını görmekteyiz. Fakat son yıllarda dünyada girişimciliğe verilen önem sayesinde ekonomik anlamda mevcut pazarları eline geçiren ülkeler, ülkemiz için de ilham kaynağı olmuştur. Bundan sonraki süreçte

eğitim sistemimiz girişimci bireylerin yetiştirilmesi konusunda daha fazla çaba harcamak durumundadır. Bu kapsamda ülkemizde uygulanan devlet politikaları ile mevcut girişimci sayısının arttırılması, girişimcilik konusundaki teşvik ve desteklerin yaygınlaştırılması, girişimci fikirlerin hayata geçirilmesi ve bu konuda gerekli kuruluşlarla (KOSGEB, İşGEM, Ticaret ve Sanayi Odaları vb.) işbirliği yapılması büyük önem arz etmektedir.

Ülkemizde girişimciliğin desteklenerek yaygınlaştırılması ve başarılı girişimlerin oluşturulması amacına hizmet eden kuruluşlardan birisi KOSGEB'dir. KOSGEB tarafından kurulan Girişimci Destek Programı'ndan 2017 yılının sonuna kadar KOBİ'ler, girişimciler ve İş Geliştirme Merkezi'ni yönetmek için kurulan işletici kuruluşlar faydalanabilecektir. Girişimciler için hazırlanan destek programlarını şu şekilde sıralayabilir (Altuntaş, 2016: 24):

- Girişimciliğin Uygulamalı Eğitimi
- Girişimci Desteği
- İş Geliştirme Merkezine Yönelik Destek
- İş Planı dl

Ülkemizde girişimci bireylerin sayısını ve kalitesini arttırmada ailelerin girişimciliği teşvik edici çalışmalarının ön plana çıkarılması gerekmektedir. Bu noktada aile içerisinde girişimciliğe yatkın bireylerin yetiştirilmesi konusunda aileye gerekli eğitimin çeşitli programlar çerçevesinde verilmesi gerekmektedir. Ailede teşhis edilen girişimci bireylerin girişimcilik eğitimine okul yaşamı boyunca sistemli bir şekilde devam edilmelidir. Bu süreçte girişimciliğin önündeki engeller de tespit edilerek ortadan kaldırılmalıdır. Girişimci ruha sahip bireylere verilecek olan eğitimin her aşamasında girişimcilik konusunda uzman kişilerin deneyimlerinden aktif şekilde yararlanılması gerekmektedir.

1.1.5. Dünyada Girişimcilik Eğitimi

Günümüzde küreselleşmenin yoğun olarak yaşandığı dünyada güçlü bir yapıya sahip olan devletler, istek ve arzularını diğer devletlere dayatma gücünü elinde bulundurmaktadırlar. Küreselleşme süreciyle birlikte dünyada otoritesi

zayıflayan devletler bu dönüşümü en az kayıpla atlatmak ve küresel rekabete ortak olmak için eğitim faaliyetlerine önem vermeye başlamışlardır. İnsana verilen eğitim devletlerin uluslararası alanda fark yaratabilmelerinin temel koşullarından biridir. İletişim ve ulaşım teknolojilerindeki gelişmeler ülkeler arasındaki sınırları ortadan kaldırır duruma gelmiştir. Bu noktada dünyayı coğrafik ve demografik olarak tanıyan, yeni girişimcilik faaliyetleriyle toplumlarını yönlendiren devletler hedeflerine en kısa sürede ulaşabileceklerdir (Sezer, 2015: 11).

Dünyada girişimcilik faaliyetlerinin gelişimine baktığımızda Sanayi Devrimi'nin bir dönüm noktası olduğunu görmekteyiz. Sanayi Devrimi'nden önce devletler zengin ya da fakir şeklinde nitelendirilmekteydi. Bu dönemde devletler genel olarak kurulus, genişler, duraklar ve yok olurdu. Devletler arasında gelişmişlik düzeyi ve üretim teknolojisi bakımından çok fazla fark bulunmazdı. Sanayi Devrimi bu durumu değiştirdi. 1950'lerden itibaren sanayi devriminin meydana geldiği Batı Avrupa ülkelerinin milli gelirlerinde büyük artışlar görüldü. Daha sonraki süreçte devrimin dışında kalan ülkelerin sanayileşmiş Avrupa ülkeleriyle yaptıkları anlaşmalar beraberinde sömürgecilik faaliyetlerini de yaygınlaştırmış oldu. Sanayi devrimi sonucunda girişimcilik alanında yapılan çalışmalar hız kazanmaya başladı (Dinler, 2011: 585).

Küreselleşmenin dünya üzerinde yaygınlaşması, girişimcilik faaliyetlerinde yeni kapıların açılmasına ve uluslararası birliklerin oluşturulmasına neden olmuştur. Bu uluslararası birliklerden bazılarını aşağıda görmekteyiz:

1. Avrupa Birliği (AB)
2. Avrupa Serbest Ticaret Birliği (EFTA)
3. Dünya Bankası
4. Dünya Ticaret Örgütü (WTO)
5. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)
6. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)
7. Uluslararası Para Fonu (IMF)

Özellikle küreselleşmeyle birlikte dünyada kurulan bölgesel ve evrensel çaptaki uluslararası örgütlerin genel olarak amacı üyeleri arasında ekonomik, kültürel, siyasi, sosyal konularda işbirliğini sağlamaktır. Bu uluslararası örgütlerde

güçlü bir yapıya sahip olan devletler etkin şekilde söz sahibi iken zayıf yapıdaki devletler etkisiz kalmaktadır.

20. yüzyılın ortalarından itibaren dünyada ortaya çıkan işletme disiplini, girişimciliği ciddi boyutlarda incelemeye başlamıştır. 1980'lerden itibaren de ABD'de girişimcilik konusu eğitim programlarında yerini almaya başlamıştır. 1990'lı yıllarla birlikte birçok ülkede işletmecilikle ilgili okullarda girişimcilik dersleri verilmeye başlamıştır. Daha sonraları girişimcilik eğitimi lisans programlarının yanı sıra yüksek lisans ve doktora programlarında yerini almıştır. Öyle ki 1993 yılına gelindiğinde ABD'deki üniversitelerin 400'ünden fazlasında girişimcilik eğitiminin lisans veya yüksek lisans düzeyinde verildiğini görmekteyiz. Bu oranla ABD girişimcilik eğitimi konusunda dünyadaki en büyük oranı teşkil etmiş bulunmaktadır. Günümüzde de girişimcilikle ilgili eğitimler başta ABD olmak üzere birçok ülkede ders programlarının değişmez dersleri arasında yerini almaya başlamış ve bu önemini günümüze kadar sürdürmüştür (Çetindamar'dan aktaran Yelkikalan, Kandemir ve Serez, 2006: 224-225).

Günümüzde girişimcilik konusunda ülkemizdeki bireylere uygulanan eğitimin yeteri kadar erken yaşlarda verilmediğini görmekteyiz. Amerika ve Avrupa, girişimcilik eğitime ilk ve orta dereceli okullarda yer verirken; Türkiye girişimcilik eğitime çoğunlukla üniversite düzeyinde yer vermektedir (Karadeniz'den aktaran Çetinkaya Bozkurt, Kalkan, Koyuncu, Alparslan, 2012: 238).

1.1.6. Ülkemizde Girişimcilik Konusundaki Destek ve Teşvikler

Ülkemizde girişimci adaylarına birçok kurum ve kuruluş tarafından çeşitli destekler verilmektedir. Bu destekler; KOSGEB destekleri, teknoloji geliştirme bölgelerindeki destekler, TÜBİTAK destekleri, Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı destekleri, Kobi Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı Anonim Şirketi, Kredi Garanti Fonu İşletme Anonim Şirketi, Avrupa Birliği İş Geliştirme Merkezleri, GAP GIDEM Girişimci Destekleme Merkezleri, Özelleştirme Sosyal Destek Projesi İŞKUR Meslek Kazandırma ve İş Başında Eğitim Desteği gibi desteklerden oluşmaktadır (Gözek, 2006: 15-28).

Ülkemizde girişimcilik konusunda yapılan teşvik ve desteklere rağmen girişimcilerin önünde bir takım engeller bulunmaktadır. Ülkemizde girişimcilik faaliyetlerinde bulunmayı düşünen adayların önündeki en büyük engel sermaye eksikliğidir. Yeterli sermaye birikimine sahip olmayan girişimci adayları ihtiyaç duydukları sermayeyi genellikle bankalardan kredi çekme yoluyla temin etmeye çalışmaktadırlar. Bu durum ülkenin içerisinde bulunduğu ekonomik yapı açısından çeşitli riskler barındırmaktadır. Girişimci adaylarının uygulama safhasında başarısız olması ve bankalardan aldığı krediyi tekrar ödeyememesi bu risklerden bir tanesidir.

Ekonomik krizler işletmeler üzerinde çok yönlü ve büyük etkiler meydana getirmektedir. Bu durumdan çalışanlar, müşteriler, tedarikçiler, kredi sağlanan finansal kurumlar, rakipler gibi birçok grup etkilenmektedir. Bu etkilere neden olan ekonomik krizler de girişimci adayları için girişimin önündeki engellerdendir. Küresel çaptaki ekonomik krizler fırsatları ve tehlikeleri birlikte bünyesinde barındırır. Ülkede çıkabilecek olan bir ekonomik krizin girişimi başarısız kılmaz riski olabilir. Bu durum girişimcinin, girişimin varlığına son vermesi veya girişim isteğinin azalması şeklinde kendini gösterebilir. Girişimci adayları bu kriz sürecini iyi yönetmek durumundadır. Ülkelerin hükümetleri de bu kriz süreçlerini sağlıklı bir şekilde atlama konusunda girişimcilere gerekli destekleri verebilecek birimleri krizle karşılaşmadan önce oluşturmaları gerekmektedir.

Ülkemizde son yıllarda girişimciliği destekleme konusunda atılmış olan adımlar girişimcilerin karşı karşıya kaldığı riskleri giderme anlamında önemli sayılabilecek gelişmelerdendir. Örneğin devlet farklı iş fikri olan girişimci adaylarına vermiş olduğu hibeler ile bu adaylara projelerini hayata geçirme imkânı sunmaktadır. Aynı şekilde çeşitli iş fikirlerinde ve çeşitli bölgelere yapılan yatırımlarda uygulanan vergi indirimleri, faizsiz kredi olanakları da girişimci adaylarının desteklenmesi yönünde atılmış önemli adımlardır. Ülkemizde yenilikçi iş fikrini uygulamaya dönüştürmeyi düşünen girişimci adaylarının öncelikle ülkede hangi kuruluşlardan ne tür destekler alabileceğini araştırması gerekmektedir.

Girişimciliğin desteklenmesi konusunda AB ülkelerine baktığımızda birbirinden farklı politikaların uygulandığını görmekteyiz. 1997 yılında Portekiz’de kurulan “İş Formalite Merkezleri” ile yeni kurulan işletmelerin kayıt işlemlerinde tüm bakanlıkların temsilcileri bir araya getirilmiştir. Bununla birlikte işletme kurma sürecindeki prosedürler çok büyük oranda azaltılmıştır. Girişimcilikle ilgili

Belçika’da da yasal düzenlemeler bulunmaktadır. İflas etmiş olan iyi niyetli girişimciler Belçika mahkemeleri tarafından affedilmektedir. Böylece bu girişimcilerin iş hayatındayeni bir başlangıç yapmalarına imkân sağlanmış olmaktadır. “Sektörel Araştırma Merkezleri” araştırma, yenilik oluşturma, teknoloji danışmanlığı, işletmelerle ilgili teknik düzenlemeler gibi konularda girişimcilere yardımcı olmaktadır. Yunanistan’da KOBİ’lerin risk sermayesi fonlarının Yeni Ekonomik Kalkınma Fonu tarafından karşılanması girişimciliği geliştirmek için alınan tedbirler arasındadır (Gözek ve Akbay, 2012: 56-57).

Ülkelerin ekonomik olarak kalkınmalarında girişimcilik son derece büyük bir öneme sahiptir. Ülkemizde Küçük ve Orta Boy İşletmeler tarafından oluşturulan girişimlerin ekonominin canlanmasında ve işsizliğin önemli ölçüde giderilmesinde payı büyüktür.

Ülkemizde girişimci potansiyele sahip olan öğrencilerin alınacak çeşitli önlem ve teşvikler ile girişimciliğe yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Öğrencilerin işletmelerde yaptığı staj uygulamaları bu konudaki teşviklere örnek olarak gösterilebilir. Bireylerin öğrencilik yıllarında bölümlerine uygun işletmelerde yaptığı staj uygulamalarının eğitimle ilişkisini arttırmak gerekmektedir. Aynı şekilde staj yapılan işletmede öğrencilerin düzenli olarak denetlenmesi girişimcilik konusunda bireylere istenen katkıyı sağlamaya yardımcı olacaktır (Uluyol, 2013: 363).

1.1.7.Girişimciliğe Etki Eden Etmenler

Girişimcilik üzerinde birçok faktör etkili olmaktadır. Bu konuda yapılan araştırmalara baktığımızda bireylerin girişimcilikleri üzerinde başarıya ihtiyacı, kendine güven, yenilikçi olma, risk alma eğilimi gibi kişisel özelliklerin yanı sıra aile, eğitim, yaş, cinsiyet, iş deneyimi, kişisel değerler, sosyo-kültürel unsurlar gibi sosyal faktörlerin de etkili olduğunu görmekteyiz (Keleş, Kırıl Özkan, Doğaner ve Altunoğlu, 2012: 109-110).

BabsonCollege ve London School of Economics gibi uluslararası kuruluşlar tarafından oluşturulan Dünya Girişimcilik Platformu’nun yaptığı çalışmaya göre ülke ve girişimcilik alt yapısı girişimciliği etkileyen unsurlardan ikisi olarak karşımıza

çıkılmaktadır. Buradaki ülke alt yapısı ekonominin dışa açıklığını, finans sektörünün etkinliğini, kullanılan teknoloji yoğunluğunu, devletin oynadığı rolü, fiziksel alt yapıyı, yönetim becerilerini, işgücü pazarını, ekonomik büyümeyi, sosyal, politik ve kültürel ortamı ifade etmektedir. Girişimcilik alt yapısı ise uygulanan devlet politikalarını, devlet programlarını, finansman politikalarını, eğitimi, araştırma ve geliştirme harcamalarını, ticari alt yapıyı, iç pazarın dışa açık olması anlamına gelir (Börü'den aktaran Canbaz, Çankır ve Çevik, 2013: 233).

Ülkelerin sahip olduğu kültür düzeyi ile gelenek ve görenekler girişimcilik üzerinde etkili olan faktörlerdendir. Ülkemize baktığımızda ataerkil bir yapının hakim olduğunu görmekteyiz. Bu durum ülkemizde erkeklerde girişimcilik düzeyinin kadınlara göre daha fazla gelişmesiyle ve kadınların iş hayatında yeterince yer bulamamasıyla sonuçlanmaktadır. Yine ülkemizde toplumun kadınların eğitime gereken önemi vermemesi kadınların girişimcilik oranının düşük düzeylerde kalmasına neden olmuştur.

2007 yılında dünyadaki 42 ülkede yapılan Küresel Girişimcilik Araştırması'nda elde edilen sonuçlara göre Türkiye'deki kadınların 2006 yılında işgücüne katılım oranı % 30 dur. Bu oran 2007 yılında % 24'e düşmüştür. Aynı araştırma Türkiye'de erkeklerin kadınlara göre üç kattan daha fazla girişimci olduğu sonucunu ortaya koymuştur (Özçelik'ten aktaran Soysal, 2010: 85).

Cinsiyet bireylerin girişimciliği üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir. Ülkemizdeki girişimcilere baktığımızda erkek bireylerin kadın bireylere göre risk üstlenmeye daha yatkın olmasının erkek girişimci sayısının kadın girişimci sayısından daha fazla olmasına yol açtığı düşünülebilir. Kadınların girişimcilik becerilerinde kendilerine olan güvenlerinin düşük olduğunu söylemek de mümkündür. Bu durum kadınların girişimcilik konusunda başaramama korkularını tetiklemektedir. Aynı şekilde ülkemizde toplumun kadın ve erkeklere bakış açılarının farklı olması da kadın ve erkeklerin girişimcilik oranlarını etkilemektedir.

Ülkemizdeki kadınların girişimcilik alanında aktif şekilde yerini alması gerekmektedir. Günümüzde devlet yetkilileri çeşitli kurumlar aracılığıyla kadın girişimcileri destekleyici ve teşvik edici politikalar sunmalıdır. Bu destek ve teşvikler sürekli olarak arttırılmalı ve gelecekte kadın girişimcilerin iş hayatındaki yerini alabilmeleri sağlanmalıdır.

Ülkemizdeki girişimci adayları çeşitli nedenlerle iş kurma fikrinden vazgeçebilmektedir. Bu nedenlerden bazıları sermaye yetersizliği, bürokratik işlemlerin çok fazla olması, bilgi eksikliğinin olması, girişimcilik konusundaki eğitimlerin yetersiz olması, devletin girişimcilik konusundaki yanlış politikaları gibi nedenler gelmektedir. Bu engellerin yanı sıra ülkedeki siyasi ve ekonomik etkenler de iş kurma fikrini etkilemektedir. İş fikri geliştirmede gereken sermayenin varlığı önemli olmakla birlikte yeterli değildir. Girişimci ruha sahip kişinin birtakım yeteneklere de sahip olması gerekmektedir. Bu yeteneklerin başında iletişim becerisi, güçlü sezgiler, riski üstlenebilme kabiliyeti gibi özellikler gelmektedir.

Türkiye’de girişimciliğin önündeki en büyük engellerden birisi mükellefler üzerindeki vergi yüküdür. Ülkemizde çeşitli alanlardaki vergilerin sürekli olarak artış eğiliminde olması girişimlerin büyük bölümünün başarısız olarak sonuçlanmasında önemli rol oynamaktadır.

Ülkemizde oluşturulan girişimlerde işletme sahibi ile işletme yöneticisinin aynı kişiden oluşması girişimciliğe etki eden faktörlerdendir. İşletmeler, büyüklüğüne göre birçok birimden (pazarlama, satın alma, muhasebe vb.) oluşmaktadır. İşletme sahibi olan girişimci hem işletme içindeki tüm birimlerde kontrolü sağlamada hem de işletme dışındaki piyasayı takip etmede yetersiz kalabilmektedir. Bu durum girişimin başarısız olmasına neden olabilmektedir. Dolayısıyla işletmede girişimcinin ve yöneticinin farklı kişilerden oluşması işletmenin varlığını sürdürebilmesi için bir zorunluluktur.

1.2.GİRİŞİMCİLİKTE KAYNAKLAR

Girişimcilikle ilgili kaynakları, insan kaynakları, finansman kaynakları, teknolojik kaynaklar, yasal kaynaklar başlıkları altında incelemek mümkündür.

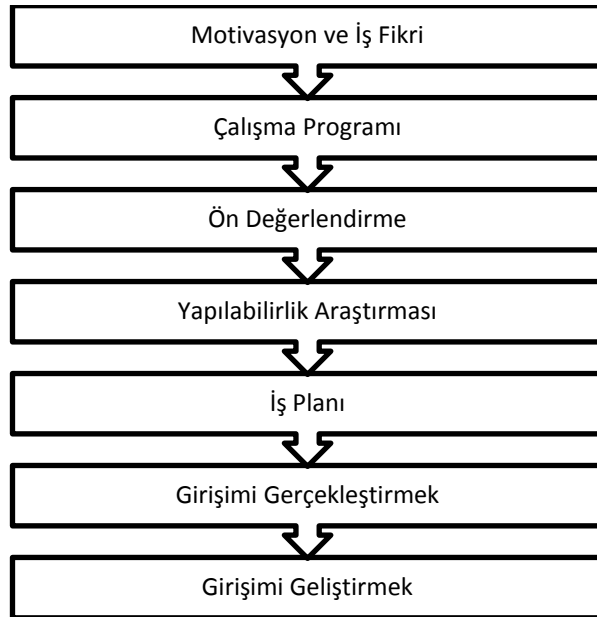
1.2.1. İnsan Kaynakları

İnsanların günümüzde iş hayatında sadece para kazanmaları başarının tek göstergesi değildir. Başarı insanların yaşamını zenginleştirmesi ve kişisel mutluluğa

erişmelerini de ifade eden bir kavramdır. Girişimcilik konusunda yapılan çeşitli araştırmalar girişimcilerde başarı arzusu, fırsatçılık, güç arzusu, hayal kurma, risk alma, yaratıcılık, yenilik oluşturma gibi özelliklerin hakim olduğunu ortaya koymuştur. Girişimcilerde bulunan bu kişisel özellikler sonucunda meydana gelen ve başarılı olarak kabul edilen girişimlerin başarısız girişimlerden ayrılması noktasında tek bir belirleyici özellik grubu yoktur (Tikici ve Aksoy, 2009: 32).

Girişimci, herhangi bir konuda mevcut işi yapmaya istekli olan ve bu işi yapmaktan çekinmeyen kişidir. Girişimci rolünü üstlenen kişi üretim için gerekli olan üretim faktörlerini bir araya getiren, finansal kaynakları temin etmekten sorumlu olan, mal ve hizmet üretimi için gerekli girişimlerde bulunan ve üretilen ürünlerin tüketileceği pazarları temin eden kişidir. Üretim faktörlerinin bir araya getirilmesi biyolojik ve mekanik bir olay değildir. Dolayısıyla bu faktörlerin bir araya getirilerek ekonomik bir değer yaratılması insan ögesi tarafından gerçekleştirilir (Çetin ve Müftüoğlu'ndan aktaran Çelik ve Akgemci, 1998: 18).

Girişimcilik bir süreci gerektirir. Bu süreç aşağıdaki aşamalardan oluşur (Kuğu, 2005: 14):

Kaynak: KOSGEB, 2003, 1

Şekil 2: Girişimcilik Süreci

Bireylerde girişimciliği teşvik etmeye yönelik politikalar birey, firma ve toplum olmak üzere üç düzeyde gerçekleştirilebilir (Bülbül, 2010: 21).

- Bireysel düzeydeki teşvik, bireyleri girişimcilik kavramından haberdar etme ve girişimciliği cazip hale getirme yönündedir. Girişimcilik adaylarının doğru yönlendirilmesi adaylardaki hırsların başarıya dönüşmesinde son derece etkilidir.
- Destekleyici çevre koşulları, girişim sermayesinin sağlam firmalara dönüştürülmesinde kullanılmalıdır.
- Girişimciler ve girişimcilerin elde ettiği başarılar toplum tarafından olumlu yönde değer bulmalıdır. Toplum tarafından girişimcilerin uğradığı başarısızlıklar ümit kırıcı yönde kullanılmamalıdır.

Küreselleşmenin yoğun olarak yaşandığı günümüzde girişimci birey yetiştiren ülkelerin sosyal, ekonomi, kültür gibi birçok alanda diğer ülkelere ciddi anlamda rekabet üstünlüğü sağladığını görmekteyiz. Örneğin teknolojinin hızlı gelişimi ile ekonomi alanında kaydedilen ilerlemeler girişimciliği ülkelerin gelişiminde vazgeçilmez bir unsur haline getirmiştir. Gerekli kaynaklara ulaşarak yenilik yapmaya, risk almaya yönelen bireyler, ülkelerinin gelişimine büyük katkı sağlamaktadır.

1.2.2. Finansman Kaynakları

Girişimciler özellikle de yeni girişimci adayları faaliyette bulunacakları girişimle ilgili olarak çeşitli finansman kaynaklarına ihtiyaç duyarlar. Girişimciler ihtiyaç duydukları finansman kaynağını kendi öz sermayeleri ile veya borçlanma yoluyla elde edebilirler.

Girişimcilikte sermaye son derece önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireylerin sahip oldukları varlıkların miktarı onların girişimci olma olasılıklarını yüksek oranda etkilemektedir. Özellikle büyüme potansiyeli yüksek olan girişimlerin ihtiyaç duyduğu finansman kaynakları normal girişimlere göre çok daha fazladır. Girişimciler finansman temininde finans piyasalarında belli bir maliyet karşılığında yatırımcılar ile bir araya gelirler. Finans piyasaları riskli piyasalar olduğundan ancak yüksek risk alabilen girişimciler girişimlerinin finansman kaynağını bu piyasalardan temin etme yoluna giderler (Uluyol, 2008: 44).

Girişimcilerin finansman ihtiyacını karşılamada başvurabilecekleri yöntemlerden birisi Risk Sermayesi'dir. Risk Sermayesi, orijinal fikirlere sahip olan ancak bu fikirleri uygulamaya geçirme ve büyüme aşamasında fon sıkıntısı çeken girişimcilerin faiz yüküne katlanmak zorunda kalmadan bu fonları yeni sermayedarlardan temin etmeye imkân veren bir finansman yöntemidir. Dolayısıyla Risk Sermayesi, dinamik ve risk üstlenebilen girişimcilerin finansal kaynaklara ulaşmasında girişimcilere büyük kolaylıklar sağlamaktadır (Erol'dan aktaran İpekten, 2006: 386).

Ulusal ve uluslararası literatürde kitlesel fonlama (crowdfunding) yöntemi, genç girişimcilerin finansman ihtiyacını karşılamada alternatif bir fon kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kitlesel fonlama, girişimcilerin kurmayı düşündükleri girişimle ilgili fon ihtiyacını karşılamak için internet üzerinden büyük bir kitleden küçük miktarlardaki paraların toplanmasıyla oluşturulan fondur. Kitlesel fonlama sayesinde girişimciler kurumsal finansman kaynaklarına gerek kalmadan kitlelerden fon ihtiyaçlarını temin etmiş olurlar. Dünya Bankası'nın sektör raporunda 2012 yılında kitlesel fonlama yoluyla dünya çapında 2.7 milyar dolarlık sermayenin sağlandığı belirtilmiştir. Günümüzde kitlesel fonlama yöntemiyle ekonomide sağlanan kaynağın belirginliği yöntemin kullanıcılarının ciddi şekilde artışını beraberinde getirmiştir (Atsan ve Oruç Erdoğan, 2015: 298).

Ülkemizde girişimci adaylarının karşılaştıkları sorunlardan birini bu çalışmanın daha önceki bölümünde finansman sorunları olarak belirtmiştik. Yeteri kadar sermayeye sahip olan girişimci adayları iş fikirlerini hayata geçirirken finansal açıdan sıkıntı yaşamamaktadırlar. Buna karşın iş fikirlerini hayata geçirme konusunda gerekli sermayeden yoksun olan girişimci adayları bu iş fikrini uygulamaya geçirmekte ciddi finansal sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar.

1.2.3. Teknolojik Kaynaklar

Teknoloji kavramı bir endüstride yapım yöntemlerinin, araçlarının ve yollarının incelenmesini ifade eden bilgilerin bütünüdür. Başka bir deyişle endüstride üretilen mal ve hizmetlerde kullanılan araç ve yöntemlerin bilgisidir (www.tdk.gov.tr).

Girişimci kişiler, teknolojik imkânları kullanarak yenilik üreten veya var olan üründe değişiklik yaparak orjinal ürünler meydana getiren kişilerdir. Günümüzde birçok büyük işletme ürün üretiminin yanında araştırma ve geliştirme faaliyetlerine büyük önem vermektedir. Dünyada küreselleşme olgusunun hızlı bir gelişim göstermesimal ve hizmet üretmenin yeterli olmadığı gerçeğini doğurmuştur. Tüketici isteklerine uygun mal ve hizmetlerin araştırılması, geliştirilmesi ve pazarlanabilmesi önemli bir araştırma alanı haline gelmiştir. Bu nedenle girişimci kişiler sürekli olarak fırsatları sezerek yenilik arama peşinde olan kişilerdir.

İngiltere’de 18. yüzyılda ortaya çıkan Sanayi Devrimi dünya üzerindeki ülkelerin üretim şekillerini değiştirmiştir. Üretimde el emeğinin yerini teknolojik makineler almıştır. Günümüze gelene kadar teknolojinin büyük değişimler göstermesi girişimciliğin gelişmesini tetiklemiştir. Girişimci kişiliğe sahip olan bireyler buldukları yeni teknolojiler ile insanların yaşam biçimlerini, kültürlerini, gelenek ve göreneklerini, ticaret şekillerini değiştirmişlerdir.

Günümüzde teknolojinin çok hızlı bir şekilde değişim göstermesi girişimcilerin sürekli olarak yeni teknolojik ekipmanları kullanmasını zorunlu kılmaktadır. Bu durumun bir sonucu olarak girişimci adayları kurmayı düşündükleri girişimlerinde kullanacakları makine ve ekipmanları satın alma yerine kiralama yolunu seçmektedirler. Girişimci adayları böylece hem yeni teknolojileri yakından takip etme hem de finansal açıdan daha az sermayeye ihtiyaç duyma gibi bir avantajı elde etmektedirler.

Teknoloji alanında internetin dünya üzerinde yaygınlaşması girişimcilik konusundaki gelişmelere yön vermiştir. Girişimci adayları girişimcilikle ilgili olarak yapacakları araştırmalara, yeniliklere, farklı iş fikirleri ile ilgili bilgilere internet ortamında rahatlıkla ulaşabilmektedir.

1.2.4. Yasal Kaynaklar

Ülkemizde girişimcilerin iş fikirleriyle ilgili kurmayı düşündükleri girişimlerde karşılaştıkları sorunların başında bürokrasi sorunu gelmektedir. Ticaret kanunumuzda farklı özelliklere sahip şirket türleri bulunmaktadır. İşletmenin

kuruluşunda bu şirket türlerinden hangisinin tercih edileceği girişimciye kalmış bir karardır. Girişimci kişi işe başlamadan önce işletmenin örgütsel yapısını, tutmak zorunda olduğu ticari defterleri, devletle olan vergi ilişkilerini ve diğer hukuki sorumluluklarını araştırarak belirlemek durumundadır. Bununla birlikte işletmenin adının, tescil işlemlerinin, patent haklarının, sosyal güvenlik alanındaki sorumluluklarının bilinmesi de girişimcinin öncelikli işleri arasındadır (Başar, 2009: 9).

Girişimcilerin önündeki yasal düzenlemelere baktığımızda ülkemizin diğer ülkelere nazaran kötü bir izlenim sergilediği görülmektedir. Girişimcilerin önündeki en büyük engellerden birisi vergi yükü olup bu yük sürekli olarak artış göstermiştir. Vergi yükü ülkemizde girişimci sayısının artmasını engelleyerek yatırımcıların girişim ortamından uzak durmalarına neden olmuştur (Üzülmez'den aktaran Eren, Tutar, Tutar ve Erkan, 2012: 370).

Belirtilen olumsuzluklara rağmen dünyada ve ülkemizde girişimcilerin desteklenmesi konusunda devletler tarafından çeşitli yasal düzenlemeler ile teşvik politikaları uygulanmaktadır. Bu teşvik politikaları ana başlıklarıyla aşağıdaki tabloda yer almaktadır(Kinay, 2006: 24).

Tablo 2: Girişimcilikte Sağlanan Destekler

Finansman Kaynakları	Kobi borsaları, kredi garanti fonları, risk sermayesi şirketleri
Altyapı	Teknoloji merkezleri, nitelikli yatırım bölgeleri (endüstri bölgeleri, organize sanayi bölgeleri ve serbest bölgeler vb.)
Bilgiye Erişme ve Eğitim İmkânı	Araştırma ve geliştirmede mali ve teknik destek, KOSGEB gibi birimlerde girişimci eğitimi, yenilik aktarım merkezleri
Vergilerdeki İndirim	İstihdam üzerinden alınan vergilerde ve dolaysız vergi oranlarında indirim
İhracat Avantajları	İhracat kredileri ve pazar araştırması desteği, markalaşma desteği, yurtdışında ofis açma ve vergi iade destekleri
Bürokraside Azalma	Destek ofislerinin kurulması ve şirket kurma işlemlerinin basitleştirilmesi
Telif Hakları	Patent ve tasarım için yapılan giderlerinin karşılanması
Ürün Desteği	İşlenmiş tarım ürünlerinin alımında sağlanan destekler, enerji kullanımında sağlanan destekler

Ülkemizde 540 Sayılı “Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” 1994 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu

kararname ile Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü'ne birtakım görevler verilmiştir. Bu görevlerden bazıları kamu kurum ve kuruluşlarının kalkınma planlarını hazırlama, yeni projeler geliştirme, kalkınma ajanslarının genel koordinasyonunu sağlama, girişimciliğin geliştirilmesi çerçevesinde KOBİ'lerin sorunlarının çözümüne yönelik politikalar geliştirme, kalkınmada öncelikli yöreleri ve ihtiyaçları tespit etme ile ilgili konularda çalışmalar yapma görevleridir (Ersoy, 2007: 3).

Türkiye'de vergi sistemine baktığımızda (Vergi Usul Kanunu) girişimciliğin teşvik edilmesi konusunda maddi duran varlıkların yenilemesi ve değer artışlarıyla ilgili olarak fon kurulması uygun görülmüştür. Bu fonlara 2012 yılında 6322 Sayılı "Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile "Girişim Sermayesi Fonu" eklenmiş ve Resmi Gazete'de yayımlanarak uygulamaya geçmiştir. Girişim Sermayesi Fonu ile girişimcilere dönem kazancının bir bölümünü bu fonda toplama imkânı verilmiştir. Böylece bu fonda toplanan birikimlerin vergi dışı bırakılması sağlanmıştır. 6322 Sayılı Kanun, Girişim Sermayesi Fonu'nda toplanan birikimlerin takibiyle ilgili düzenlemeleri de içermektedir. Bu kanun ile fonun ayrıldığı yıl sonuna kadar yatırım fonlarına dönüştürülmesi öngörülmüştür. Fonun yatırıma dönüşmeyen kısmından tahsil edilmeyen vergilerin faiziyle birlikte geri alınması kanun maddesinde düzenlenmiştir (İnanç, 2012: 193).

1.3.GİRİŞİMCİ KİŞİLİK

Girişimci kişinin; üretken, yaratıcı, sezgileri yüksek, risk alan kişiyi ifade eden bir kavram olduğu çalışmanın daha önceki bölümlerinde ifade edilmişti.

1.3.1. Girişimci Kişiliğin Genel Özellikleri

Küreselleşmenin günümüzde kendini etkin şekilde hissettirmesiyle birlikte girişimci kişiler ülkelerin ekonomik olarak gelişmesinde önemli bir konuma gelmiştir.

Girişimciyle ilgili olarak yapılan tanımların ortak yönlerine baktığımızda bir girişimcide bulunması gereken temel özellikleri aşağıdaki gibi sıralayabiliriz (Çetinkaya Bozkurt ve Alparıslan, 2013: 10):

Girişimci kişi;

- Risk alır.
- Yenilik üretir.
- Fırsatlara ve değişime odaklanır.
- Yaratıcıdır.
- İletişim becerisi güçlüdür.
- Yüksek başarı güdüsüne sahiptir.
- Proaktifdir.
- Kararlarında ısrarcıdır.
- Gelişmiş duygusal zekâya sahiptir.

Uygulamada girişimci kavramı ile yönetici kavramı çoğunlukla birbirine karıştırılmakta ve bu kavramları ayırt etmede bir takım zorluklar yaşanmaktadır. Aşağıda verilecek olan tablo bu iki kavramı birbirinden net olarak ayırmaktadır (Erturgut ve Soyşekerci, 2010: 40).

Tablo 3: Girişimci ve Yönetici Arasındaki Farklar

Girişimciler	Yöneticiler
1. Yaratıcı ve yapıcı bir yapıya sahiptir	1. Birleştirici ve yetiştirici yapıdadır
2. Başarma isteğinde olan kişidir	2. Güç ve etkinlik isteğindeki kişidir
3. Bireysel çıkarlar ön plandadır	3. Kurumsal çıkarlar ön plandadır
4. Kişisel yeteneği güçlüdür	4. Örgütsel yönü güçlüdür
5. Sezgilerine güvenerek hareket eder	5. Tedbirli davranır
6. Genellikle risk almaya hazırdır	6. Destek bulduğunda risk alır
7. Uzun vadeli düşünür	7. Kısa vadeli düşünür
8. Olayları bütün olarak görür	8. Ayrıntı ve sonucu görür
9. Bireysel ve politiktir	9. Gerçekçidir
10. Kendini sorgulayabilen kişidir	10. İnsanlara karşı mesafelidir
11. İş yaşamında aile yapısına önem verir	11. Aile yapısı iş yaşamında önemli değildir
12. Duygusal ve sabırsız bir yapıya sahiptir	12. Mantıklı düşünür ve sabırlıdır

13. İşletmeye bağımlı olarak risk taşır	13. İşletmeye bağımlı değildir
14. Genelde işletmenin sahibi olmasından dolayı konumundan emin olan kişidir	14. Konumundan yeterince emin olmayan kişidir
15. Konumu nedeniyle dikkat çeken kişidir	15. Dikkat çekmeyen kişidir
16. Aile ve işletme çıkarları arasında seçim yapar	16. Aile ve şirket çıkarlarını birbirinden ayrı tutar
17. Yönetme anahtarını elinde tutar	17. Yönetilen konumundadır

Kaynak: Türkiye Genç İşadamları Derneği (1987), Türkiye'de Girişimcilik İle İlgili Sorunlar Çözümler, Yay. No: TÜGIAD/T/8710103, İst., s.1-3.

Girişimci ve yönetici arasındaki farkların verildiği tabloda girişimcilerin ve yöneticilerin farklı özelliklere sahip olduğunu görmekteyiz. Girişimin varlığının sürdürülmesinde girişimcilerin ve yöneticilerin üstlendiği roller birbirinden tamamen farklıdır. Girişimcilerin yaratıcı, bağımsız, uzun vadeli düşünen, riski üstlenen özelliklere sahip olmasına karşın yöneticiler daha durağan, bireysel kararlardan uzak, riski üstlenmeye istekli olmayan bir görüntü çizmektedir.

Girişimci adayları olan insanların aklında herhangi bir konuda girişime yönelmeyle ilgili olarak çok farklı fikirler belirlemektedir. Fakat girişimci adayları bu fikirlerini uygulamaya geçirme aşamasında aynı kararlılığı gösterememektedirler.

Girişimci adayları piyasadaki fırsatları sezen, yenilik üreten ve ileriye görebilen kişilerdir. Dolayısıyla girişimci adayları iş fikirlerini uygulamaya koymadan önce bu konuda gerekli araştırmaları yaparak ihtiyaç duyacakları finansal kaynaklara nasıl ulaşacağını belirleyen kişilerden oluşur.

1.3.2. Ailenin Girişimciliğe Etkisi

Aile, bireyin doğumundan yaşamının sonuna kadar içinde bulunduğu, yetiştiği sosyal kurumu ifade eder. Bireyin eğitiminde ailenin rolü büyüktür. Özellikle küçük yaşlardan ergenliğe kadar olan dönemlerde bireyler aile üyelerini kendilerine model olarak alırlar. Toplumsal ve kültürel değerlerin nesilden nesile aktarılmasına bireylerin içerisinde yetiştiği aile öncülük eder. Ailenin baskıcı veya özgürlükçü tutumu bireyin girişimciliği üzerinde etkili olan bir faktördür. Baskıcı bir ailede bireylerle ilgili kararların verilmesinde aile etkiliyken özgürlükçü yapıya sahip

ailelerde bireylerin vereceği kararlar aileye göre daha önemli olmaktadır (Abishov, Yılmaz ve Seydinbekuli, 2015: 45).

Girişimcilik faaliyetleri üzerinde aile yapısının önemli bir etkisi vardır. Ailede alınan eğitim, görgü ve ahlak gibi değerler bireyin yaşamını bir bütün olarak etkilemektedir. Bireylerdeki girişimci ruhun geliştirilmesi aşamasında aile bireyi küçük yaşlardan itibaren cesaretlendirerek ona destek olmalıdır. Ayrıca aile yapacağı geri bildirimlerle bireyin özgüven kazanmasını sağlamalıdır. Bireyin hayatının şekillenmesinde küçük yaşlardan itibaren en fazla aile bireyleri özellikle de babanın etkili olduğu çeşitli araştırmalarda ortaya çıkmıştır. Girişimci kişilerin ailede varlığı da bireylerin girişimcilik yönlerinin gün yüzüne çıkmasında etkilidir (Çelik ve Akgemici'den aktaran Durak, 2011: 196).

Ailenin ticari hayat içerisindeki yeri kişinin girişimciliğine etki eden bir faktördür. Girişimciliğe aday bir kişinin ailesinin ticari hayat içerisinde etkin olması o kişinin girişimcilik eğilimleri üzerinde pozitif bir etki yaratır. Kendini uygulamalı bir eğitim içinde bulan girişimci adayı bu sayede kendini eğitime ve geliştirme imkânı bulur. Ülkemizdeki aile şirketlerinin büyüklüğüne baktığımızda ailingirişimcilik faaliyetleri üzerinde ne derece etkili olduğunu görmüş oluruz.

Bireylerin yetişmesi sırasında ailenin aşırı korumacı, demokratik, ilgisiz veya otoriter tutumlardan birini sergilemesi bireylerin girişimciliği üzerinde büyük etki oluşturmaktadır. Aşırı korumacı tutum sergileyen ailelerin çocuklarının yapacağı davranışlardan zarar görebileceğini düşünerek bu davranışları engellemeleri çocuklarının girişimci özelliklerini köreltmektedir. Demokratik tutum sergileyen ailelerde bireye yönelik yüksek kontrol, ilgi ve kabul vardır. İlgisiz tutum sergileyen ailelerde bireyin kontrolü düşükken otoriter ailelerde kontrol yüksek olmakla beraber düşük kabul ve ilgi söz konusudur (Macit'ten aktaran Bozyiğit ve Yaşa, 2015: 65).

Girişimcilik bireylerde genetik olarak var olabileceği gibi ailenin ve çevrenin etkisiyle belirli ölçüde daha sonra da kazanılabilir. Ailenin sosyal ve ekonomik yapısı bireylerin girişimciliği üzerinde etkili olan unsurlardandır. Bireylerin girişimciliğe eğiliminin olmasında ailenin yapısı, ailenin eğitim ve gelir seviyesi, babanın mesleği etkili olmaktadır. İyi bir mesleğe ve yüksek bir gelir seviyesine sahip olan aile çocuklarının girişimcilik konusunda ihtiyaç duyduğu bilgi

ve donanım noktasında çocuğa gerekli eğitim imkânlarını sağlayacaktır (Emsen'den aktaran Arslan, 2002: 4).

Bireylerin en verimli dönemlerinde ailelerinden girişimcilik anlamında destek görmesi çok önemlidir. Ülkemize baktığımızda ailelerin büyük bir bölümünün sosyoekonomik yapılarının elverişli olmaması çocuklarına girişimcilik anlamında yeterince destek olamamalarına neden olmaktadır.

1.3.3. Sosyal Çevrenin Girişimciliğe Etkisi

Girişimci kişilik ve davranışların oluşmasında kişisel özelliklerin yanı sıra çevresel faktörler de önemli etkindir. Lewin, girişimci bireyin davranışlarının oluşumunu çevresel faktörler ile bireyin psikolojik yapısının bir fonksiyonu olarak görmektedir. Dolayısıyla girişimci kişilik özelliklerinin oluşumunu durumsal, bilişsel ve çevresel birtakım faktörlerden bağımsız olarak düşünmek sağlıklı bir görüş olmayacaktır. Girişimci ruha sahip kişilerin buldukları çevrenin ekonomik olarak uygun olması, sosyal açıdan gerekli altyapının bulunması ve girişimcilik sürecini oluşturan unsurların mevcut olması girişimcinin iş yapma durumunu etkilemektedir (Güler, 2010: 9).

Bireylerin girişimcilik yönündeki eğilimlerinin geliştirilmesinde formal eğitimin yanı sıra çevreden görmüş olduğu sosyal destek de önemlidir. Sosyal çevre bireylerin girişimcilik eğilimleri üzerinde önemli etkiye sahip olan unsurlardan biridir. Bu çevreden görülen destek bireyleri rahatlatır. Bireyin çevresindeki kişilerle kurmuş olduğu sosyal ilişkiler kişiye güven verir.

Ülke ekonomisi tarafından girişimciliğe sağlanan katkılar, girişimcilik üzerindeki çevresel faktörlerdendir. Devlet tarafından desteklenen ya da desteklenmeyen girişimcilik programları, finans organizasyonları, kolaylaştırıcı veya zorlaştırıcı politikalar, vergi avantajları gibi faktörler girişimcilik üzerindeki çevresel etkilere örnek olarak gösterilebilir. Aynı şekilde birçok ülkede girişimcilere risk sermayesi ve akademik destek programları ile çeşitli fırsatlar sunulmaktadır. Teknokentler ve Silikon Vadisi gibi korumalı ve korumasız teknolojik kümeleri de

girişimciler açısından çeşitli fırsatlar sunan çevresel faktörlerdendir (Başeğmez, 2010: 13).

Toplumsal yapının sahip olduğu kültür anlayışı girişimci bireyin işletme kurma fikri üzerinde son derece etkili bir öneme sahiptir. Bireyin kendi işini kurmasına destek vererek başarılı olmasını sağlayan kültürlerdeki girişimcilik anlayışı ile buna destek vermeyen kültürlerdeki girişimcilik anlayışı birbirinden farklıdır. Toplumların sahip olduğu kültürlerde bireycilik, başarılı olmaya teşvik, itibar kazanma, kar elde etme gibi kavramlar ön plana çıkarılıyorsa bu kültürlerin girişimciliğe açık olduğunu söyleyebiliriz. Girişimciliği destekleyen bu kültürlerde yeni kurulan işletme sayısı çok fazladır. Bu durumun aksine girişimciliğe ait sayılan özelliklerin ön plana çıkarılmadığı kültürlerde ise girişimcilikten bahsetmek mümkün değildir (Hisrich ve Peters'den aktaran arıkı ve Koyuncu, 2010: 7).

1.3.4. Fırsatların Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi

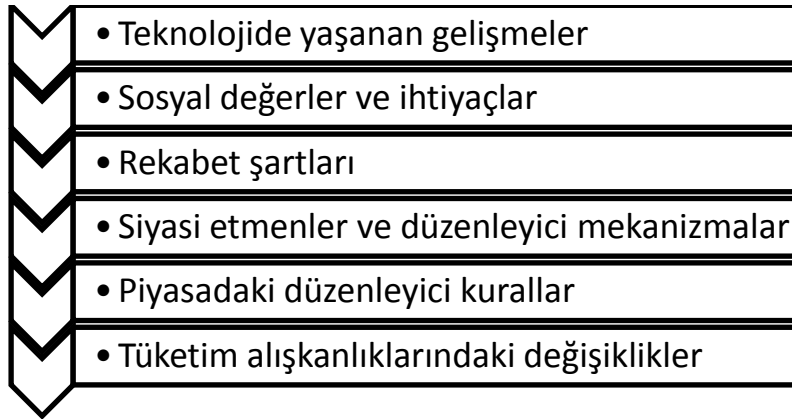
Girişimcilikte fırsatlar, girişimciliğe başlama konusunda ihtiyaç duyulan imkânları ifade eder. Sermaye, girişimcilik yeteneği ve makroekonomi vrelerin etkisi gibi unsurlar fırsatlar konusunda girişimcilerin önündeki önemli verilerdir. Bireyler tarafından yeterli sermayenin temin edilmesi girişimcilik fırsatı kazanma yolunda atılmış önemli bir adımdır. Sermayenin dn alma yöntemiyle temin edilmesi girişimcilik yeteneğinin bireylerde var olup olmadığının göstergesi niteliğindedir. Fırsatları değerlendirebilme yeteneği kişilerin girişimciliğe başlaması aşamasında önemli bir unsurdur (Cansız, 2007: 21).

Girişimciler mevcut fırsatları araştıran, imkânları kullanarak bu fırsatlarıdeğerlendiren, gerekli kaynakları bir araya getiren ve bunun sonucunda girişimde bulunan kişilerdir. Girişimci kişiler sürekli olarak farklılık arayışı içerisinde bulunurlar.

Girişimcilik mevcut fırsatları kullanmayı ve yenilik yapmayı gerektirir. Girişimci kişiler var olan fırsatları çeşitli kaynaklarla bir araya getirerek yenilik oluşturan kişilerdir. Girişimci özelliğe sahip kişiler piyasadaki fırsatların yanı sıra tehditleri de görebilmeli ve bu durumu iyi analiz edebilmelidir.

Girişimci özelliğe sahip olan kişilerin kriz ortamındaki tehditleri fırsata çevirebilmeleri yönünde birtakım imkânlar mevcuttur. Aynı şekilde hükümetler bu krizlerin aşılmasında girişimcilere çeşitli kolaylıklar sağlarlar. Bu kolaylıklara örnek olarak girişimcilere kullandırılankredi kaynaklarındaki faiz oranlarının düşürülmesi verilebilir. Böylece girişimciler tehlikeli sayılabilecek bir ortamda devlet eliyle birtakım fırsatlar elde etmiş olurlar.

Piyasadaki fırsatların tespit edilerek değerlendirilmesi konusunda eski fikirlerden yararlanılabilir. Girişimciler eski fikirlere farklı açılardan yaklaşarak yeni fikirler üretebilirler. Örneğin bilgisayar ve yazılım şirketleri bu alanlarda uzun yıllar boyunca varolan teknolojilerde küçük değişiklikler yaparak günümüzün ihtiyaçlarına çözüm üretebilmektedir. Toplumun ihtiyaç duyduğu beklentiler yeni fırsatların yaratılması konusunda girişimci için tetikleyici olmaktadır. Yeni fırsatların ortaya çıkması sırasında girişimcilerin üzerinde oluşan dış baskıları aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür (Başar, 2009: 9).

Şekil 3: Girişimciler Üzerindeki Dış Baskılar

1.3.5. Risk Alma

Risk,bilginin gerektiği gibi yönetilememesi sonucunda risk faktörlerinin ekonomik ve toplumsal hayatta meydana getirdiği zararı ifade eden bir kavramdır. Diğer bir ifadeyle risk, kontrol edilemeyen risk faktörlerinin zarara yol açma ihtimalidir. Girişimci açısından risk, mevcut kaynakların fırsatlara dönüştürülmesindeki istekliliği ifade eder. Girişimcideki kişisel beceriler, belirlenen hedeflerin uygunluğu, yaratma ve fırsat boyutu gibi özellikler risk üslenme

sürecindeki belirleyici unsurlardandır. Girişimcilikle ilgili kamusal düzenlemeler, pazarın yapısı, rekabet türü ve teknolojideki değişimler girişimciler tarafından dikkat edilmesi gereken riskli konulardandır (Türkmen, 2007: 25).

Girişimci kişilerin en önemli özelliği risk üstlenmeye yatkın olmalarıdır. Girişimci kişiler yeni iş fikirleri geliştirirken birtakım hususlara dikkat etmek zorundadırlar. Bu hususların başında piyasada mevcut olan rekabet koşulları gelmektedir. Özellikle içinde bulunduğumuz yüzyılda küreselleşen dünyada insan ihtiyaçlarındaki hızlı gelişim ve değişim beraberinde birçok unsuru da etkilemektedir. Teknolojideki değişimleri bu unsurlara örnek olarak verebiliriz. Piyasada bu değişimi karşılayabilecek çok güçlü rakipler olabilir. Girişimde bulunacak kişiler bu rekabet ortamını görebilmeli ve bu durumla başa çıkabilecek riski üstlenebilmelidir.

Girişimcilerin iş fikri geliştirmesi sırasında üstlendikleri riski minimize etmede dikkat edeceği hususlardan bir tanesi iş planıdır. İş planı, işletmenin geçmişini, gelecekteki vizyonunu, hedeflerine ulaşmak için uygulayacağı politikaları anlatan ve işletmeler için stratejik öneme sahip olan bir yol haritasıdır. Başarılı bir şekilde hazırlanacak iş planı girişimcinin aldığı riski önemli ölçüde azaltır. Girişimcinin bu aracı etkili şekilde kullanması varlığının devamı için atılmış önemli bir adımdır. İş planı hazırlama konusunda çeşitli yazarların farklı görüşleri mevcuttur. Kimi yazarlar iş planının işletme için çok önemli olduğunu belirtirken kimi yazarlar iş planına gerek olmadığını belirtmektedirler. Girişimcilerin iş fikri geliştirmesinde iş planına gerek olmadığını belirten yazarların çoğu bu planı farklı şekillerde adlandırmaktadırlar (Karaca, 2014: 3).

Rekabet koşullarının çok sert olduğu günümüzde piyasada güçlü rakipler bulunmaktadır. Çok iyi yapılmayan bir pazar araştırması girişimcinin bir anda piyasadaki silinmesine ve büyük kayıp yaşamasına neden olabilir. Girişimcilerin iş fikirlerini hayata geçirmeleri sırasında ve daha sonraki zamanlarda işletmeyi geliştirmelerinde karşılaşılabilecekleri risk unsurlarını ayrıntılı olarak değerlendirmeleri gerekmektedir.

1.3.6. Başarılı Girişimciler

İnsanlardaki başarıma ihtiyacı ile girişimcilik arasında çok sıkı bir ilişkinin varlığı söz konusudur. Başarma ihtiyacını karşılamak için zorluklarla mücadele etmek girişimcileri diğer insanlardan ayıran önemli bir özelliktir. Başarma ihtiyacı;

- Tüm sorumluluğu üstlenerek risk alma konusunda karar verme,
- Hedeflenen amaçlara ulaşma konusunda gerekli tüm çabayı gösterme anlamına gelir (Kuvan, 2007: 41).

Girişimcilik üzerinde bireylerin doğuştan gelen genetik özelliklerinin var olduğunu çalışmanın önceki bölümünde belirtmiştik. Bununla beraber kişilerde girişimcilik ailenin, çevrenin, eğitimin, sosyal ve psikolojik unsurların etkisi sonucunda da belirli ölçüde geliştirilebilir. Bu alanlarda iyi bir birikime sahip olan bireylerin girişimci olması muhtemeldir.

Girişimci ruha sahip bireylerin başarılı olmasında yenilikleri benimseme konusundaki tutumları önemli bir ölçüdür. Girişimciler yeniliklerin benimsenmesi konusunda aniden karar vermezler. Yenilikleri benimseme bir süreci gerektirir. Yeniliklerin benimsenmesiyle ilgili olarak birçok araştırma yapılmıştır. 1960'lardan önce yapılan araştırmalar bireylerin yeniliklere bakış açısı üzerine yoğunlaşmışken 1960'lardan sonra yapılan araştırmalar ekonomi alanında endüstriyel benimseme üzerine yoğunlaşmıştır. Büyük girişimlerde yeniliklerin benimsenmesine olan ihtiyaç küçük girişimlere göre daha fazladır. Günümüzde yenilik arayışını sürekli yakından takip eden lider girişimlere Google ve Apple şirketlerini örnek olarak gösterebiliriz. Yeniliklere açık olan bireylerin girişimcilik alanında başarıya ulaşmaları muhtemeldir. Bireyler tarafından yeniliklerin benimsenmesi aşağıdaki aşamalarda görüldüğü gibi gerçekleşir (Yağcı ve Çabuk, 2014: 90):

Kaynak: Wright, Vita&Bennetts, Robert, (2006). Diffusion of Innovations, IntermounRegion. Southwestlearning.org.

Şekil 4: Yeniliklerin Benimsenme Aşamaları

Girişimci kişilerin girişimle ilgili tüm birimlerin (üretim, muhasebe, satın alma, pazarlama, insan kaynakları vb.) işlerini kendilerinin yapmak istemesi girişimin başarısızlıkla sonuçlanmasına neden olmaktadır. Girişimin başarılı olabilmesi için alanında uzman kişilerin gerekli birimlerde görevlendirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak girişimcilik konusunda risk alabilen, azimli ve kararlı olabilen bireylerin başarılı olması muhtemeldir. Risk almaktan kaçınan ve kararsız olan bireylerin başarısız olması kaçınılmaz olacaktır.

1.4.GİRİŞİMCİLİK KÜLTÜR İLİŞKİSİ

Kültür, bir toplumda ortaya çıkan ve toplumun davranışlarına yön veren adet, örf, gelenek, görenek, dil, din, inanç, ahlak, tutum, sanat vb. değer yargılarının bütünüdür. Kültür giyim ve sanat eseri gibi somut değerlerin yanı sıra eğitim, inanç gibi soyut değerleri de bünyesinde bulundurmaktadır. Bir toplumun önemli çoğunluğu tarafından karşılık gören değer yargıları, o toplumda hangi ürünlerin üretilip hangilerinin üretilmeyeceği konusunda belirleyici konumdadır. Dolayısıyla girişimcilik faaliyetinde bulunacak kişiler buldukları ülkelerin kültürel değerlerini göz önünde bulundurmak zorundadırlar (Süer, 2014: 67).

Toplumların sahip olduğu kültürel değerler ile girişimcilik faaliyetleri arasında yakın ve kuvvetli bir ilişkinin olduğu bilinen bir gerçektir. Girişimcilik faaliyetinde bulunan birey ve işletmelerin faaliyet gösterdikleri toplumda kültürel yapıdan etkilenmemeleri mümkün değildir. Farklı toplumlar arasında kültürel farklılıklar olabileceği gibi aynı toplum içerisinde de kültürel farklılıkların olması doğaldır. Ülkemizin batısı ile doğusu arasında çok ciddi kültürel farklılıkların olması bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Bir toplumda kültürel farklılıkların yoğunluğu o toplumun zenginliğine işaret eder.

Bir ülkede girişimcilik için gerekli olan altyapı faktörlerinin varlığı girişimciliğin gelişmesi ve yaygınlaşmasının temel koşuludur. Girişimcilik kültürü, bu faktörler içerisinde en önemlisidir. Girişimcilik kültürü girişimcilere yeni bir misyon ve vizyon kazandıran, girişimcilik faaliyetlerinin yaygınlaşmasında rol

oynayan, girişimcilerin çalışmalarının karşılığını almasını sağlayan bir kültürdür. Herkes tarafından fark edilemeyen fırsatları görmek, riski üstlenerek bu fırsatları iş fikrine dönüştürmek girişimcilik kültürüyle yetişen girişimcilerin en belirgin özellikleri arasında yer alır (Tekin'den aktaran Patır ve Karahan, 2010: 30).

Dünyada küreselleşmenin zamanla artması farklı ülkelerdeki ekonomik, finansal, ticari, kültürel ilişkilerin değişimini beraberinde getirmiştir. Dünya üzerinde yapılan ticari faaliyetlerin ulusal sınırları aşması bilginin ve işletmelerin küresel çapta gelişmesini sağlamıştır. Günümüzde ortaya çıkan telekomünikasyon ve ulaştırma teknolojileri, ticari faaliyetlerin araçları durumuna gelmiştir. Daha önce kültürel, siyasi ve sosyal mesafelerle birbirinden ayrılan insanlar, bilginin küresel hale gelmesiyle sanal bir alanda birleştiklerini hissetmektedirler. Dünyada küreselleşmenin çok hızlı ve etkin bir şekilde gerçekleşmesi kültürel yapıların uyumunu ve bütünlüğünü tehdit eder hale gelmiştir (Bennett ve Oliver, 2015: 35).

Kültürün tanımından yola çıkarak toplumsal yapının sahip olduğu inançların, değerlerin, geleneklerin ve göreneklerin girişimcilik üzerinde etkili olduğunu söylemek mümkündür. Ülkemizin önemli sayılabilecek bir kesiminde kadınların girişimcilik alanında arka planda kalması girişimcilikte kültürel yapının etkisine örnek olarak verilebilir. Ülkemizin çeşitli bölgelerindeki girişim ve girişimci sayılarının farklılığında kültürel yapıyla birlikte birçok faktör etkilidir. Ülkemizde kurulan işletme sayısının Marmara ve Ege Bölgesi'nde fazla, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde az olmasını girişimciliğin bölgesel farklılığına örnek olarak gösterebiliriz.

Kültürün girişimciliğe etkisini özetleyecek olursak toplumların sahip olduğu kültürel değerlerin farklı unsurlardan oluştuğunu söyleyebiliriz. Bu farklılık girişimci kişilerin girişimlerinde ancak içinde buldukları toplumun kültürel değerlerini benimsemesiyle başarıya ulaşabileceklerini göstermektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

MUHASEBE EĞİTİMİ

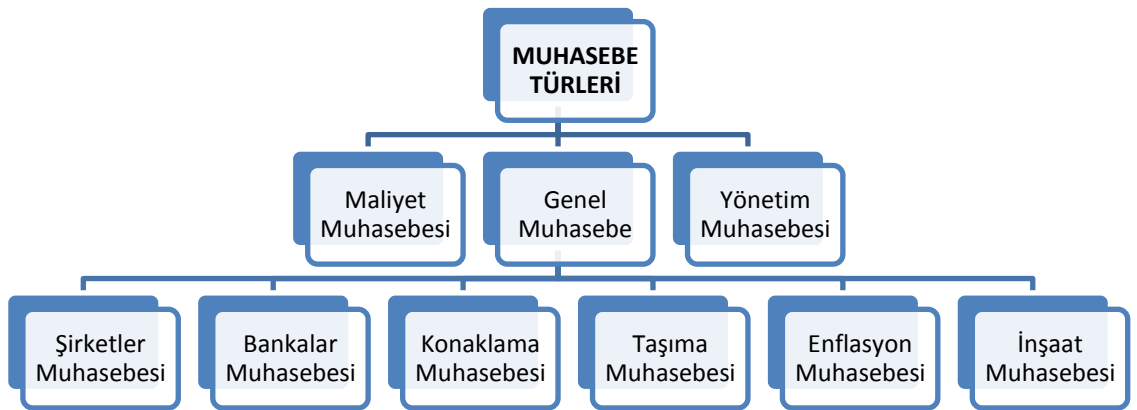
2.1. MUHASEBENİN TANIMI

Muhasebe kavramının literatürde birçok tanımı bulunmaktadır. Türk Dil Kurumu'na göre muhasebe, işletmelerin ticari faaliyetleri sonucunda sahip olduğu varlıklar ve yükümlülükler üzerinde meydana gelen mali nitelikteki olayları kaydeden, sınıflandıran, özetleyen, çözümleyen ve yorumlayan bir bilim dalıdır (www.tdk.gov.tr).

Muhasebe, işletmeye ait finansal nitelikteki işlemlerden elde edilen bilgileri sayısal bilgiler halinde toplayan, bu bilgileri kayıt, sınıflandırma ve analiz yoluyla işletmeyle ilgili gruplara dönemsel olarak raporlar halinde sunan bilgi sağlama sistemidir (Atay, 2008: 2).

Muhasebe, herhangi bir ekonomik birimle ilgili olarak elde edilen finansal bilginin ölçülmesi, raporlanması ve ilgililere sunulması işlemlerinde kullanılan teknikler bütünüdür (Erdoğan, 2012: 3).

Ülkemizdeki işletmelerin farklı türlerde kurulması farklı muhasebe türlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Muhasebeyi genel olarak üç grupta incelemek mümkündür (Feyiz, 2014: 11).

Şekil 5: Muhasebe Türleri

Genel muhasebe, işletmede gerçekleşen finansal durumla ilgili bilgileri genel olarak işletmeyle ilgilenen işletme sahiplerine, kredi kuruluşlarına, devlet organlarına sunan muhasebe türüdür. İşletmeyle ilgili bilgilerin sunulmasında bilanço ve gelir

tablosu gibi temelde iki tablodan yararlanır.Bu muhasebe türü finansal muhasebe ve dışı dönük muhasebe olarak da adlandırılır (Büyükmirza, 1999: 27).

Muhasebe tarafından üretilen bilgiler farklı alanlardaki işletme türleri tarafından farklı yöntem ve isimlerle (şirketler muhasebesi, bankalar muhasebesi, konaklama muhasebesi, taşıma muhasebesi, enflasyon muhasebesi, inşaat muhasebesi vb.) uygulama alanı bulmaktadır.

Maliyet muhasebesi, üretilen ürünlerin maliyetlerinin hesaplanmasına, bütçelerin hazırlanmasına, ürün maliyetlerinin maliyet yerlerine yüklenmesine ve maliyet karlılık ilişkisinin sağlanmasına katkı sağlayan muhasebe türüdür. İşletmelerin belirli bir dönemde ürettikleri ürüne ait birim ve toplam maliyetleri takip etmesi, buna göre dönemler arasında analiz ve karşılaştırmalar yapması maliyet muhasebesi sayesinde mümkündür (Savcı, 1999: 1).

Yönetim muhasebesi, genel muhasebe ve maliyet muhasebesi tarafından elde edilen verileri kendine özgü teknikleri kullanarak işleyen, geleceğe yönelik karar alma sürecinde işletme yöneticilerine sayısal bilgileri sağlayan muhasebe türüdür (Çaldağ ve Ayanoglu, 2002: 3).

2.2. MESLEKİ EĞİTİM VE MUHASEBE EĞİTİMİ

Meslek, insanın yaşamını devam ettirebilmesi, sosyal, ekonomik, kültürel vb. ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için ihtiyaç duyduğu işi ifade eden bir kavramdır. Dünyada gelişmiş ülkelere baktığımızda bu ülkelerin vatandaşlarının nitelikli iş gücüne sahip olması konusunda mesleki ve teknik eğitime gerekli yatırımı yaptığını görmekteyiz.

Günümüzde mesleki eğitimin sahip olduğu nitelikleri aşağıdaki şekilde belirtmemiz mümkündür (Sezgin, Doğan ve Alkan'dan aktaran İmamoğlu, 2010: 6):

- Mesleki eğitim yaparak ve yaşayarak öğrenmeye dayanır.
- Mesleki eğitim meslek alanlarındaki değişimlere uyum sağlayarak kendini geliştirme özelliğine sahiptir.
- Mesleki eğitim veren okullar iş dünyasının gereklerini karşılayan toplumsal nitelikteki okullardır.

- Mesleki eğitimde eğitim ve öğretim ortamı iş dünyasının aynası görünümündedir.
- Mesleki eğitimin içeriği teorik bilgilere sahip olanların ötesinde iş hayatında yetişkin bilgi, beceri ve deneyime sahip olan kişilerin görüşleri ile şekillendirilir.
- Mesleki eğitim çeşitli mesleklerdeki istihdam olanakları çerçevesinde gerçekleştirilir.

Mesleki eğitim ile ilgili olarak yukarıda verilen nitelikler tüm ülkelerde aynı şekilde uygulama alanı bulamamaktadır. Gelişmiş ülkeler mesleki nitelikleri önemli ölçüde uygulamaya özen gösterirken ülkemizin de içerisinde yer aldığı gelişmekte olan ülkelerin mesleki eğitime gereken önemi gösterdiğini söylemek güçtür.

Mesleki eğitimin bir parçası olan muhasebe eğitiminden, bireylere mesleğin icra edilmesi için gereken bilgi ve becerileri kazandırması beklenmektedir. Bu bilgi ve becerilerin öğrencilere kazandırılması ders programları aracılığıyla sağlanmaktadır. Alınan muhasebe eğitiminin muhasebe mesleğinde uygulanmasında aranan bilimsel yeterlilik gerek ulusal gerekse uluslararası standartlarla düzenlenmiştir. Muhasebe eğitiminde kalitenin ölçülmesinde ders programlarının bilimsel yeterlilik kriterlerine uygunluğu değerlendirmeye alınabilir (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 117).

Muhasebede eğitim programlarının hazırlanmasında muhasebenin temel ilkeleri göz önünde bulundurularak hareket edilmelidir. Buna göre muhasebe eğitimi alacak öğrencilerin öncelikle meslek ahlakını öğrenmeleri, bu ahlaki değerleri davranış olarak sergilemeleri, olay ve sonuçlar arasında ilişki kurabilmeleri sağlanmalıdır. Öğrencilere yasal düzenlemeler çerçevesinde muhasebe kayıtlarının nasıl yapılacağı öğretilmeden önce muhasebe sürecini benimsetmek kavrama açısından yararlı olacaktır. Öğrenciler muhasebe sürecini kavradıklarında muhasebede bir bakış açısı geliştireceklerdir. Böylece öğrenciler muhasebe bilgi sistemindeki olaylar ve sonuçlar arasında bağlar kurarak kolaylıkla yorum yapabileceklerdir (Zaif'ten aktaran Durak, 2009: 43).

2.3. MESLEK SEÇİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Bir işin meslek olarak tanımlanabilmesi için birtakım şartların varlığı gerekmektedir. Bu şartlara baktığımızda işin yapısının (Ertaş, 2007: 117);

- Karmaşık olması ve sürekli gelişen bilgi ihtiyacını içermesi,
- Uygulamada karşılaşılan sorunlara mesleki yargı yoluyla çözümler getirmesi,
- Kamu yararı için mesleki bir sorumluluk taşıması gerekmektedir.

Meslek seçimi bireylerin hayatında verebileceği en önemli kararlardan bir tanesidir. Bireylerin meslek seçimi üzerinde ailenin yapısı, gelir seviyesi, sosyal ve kültürel çevre, alınan eğitim, kişinin sahip olduğu özellikler gibi çok fazla etken bulunmaktadır.

Meslek seçiminde ailenin ve çevrenin etkisi son derece önemlidir. Bireyin ailesi veya çevresi tarafından bir mesleğe yönlendirilmesi sırasında dikkate alınması gereken özelliklerinden bazılarını aşağıdaki gibi belirtmemiz mümkündür (Kuzgun'dan aktaran Akın ve Onat, 2015: 299).

- Bir şekildeki ilişkileri görebilme
- El-göz koordinasyonu
- El ve kas becerisi
- Karşısındakini anlayabilme
- Renklerin algılanabilmesi
- Soyut düşünebilme becerisi
- Uzay ilişkisi kurabilme
- Yaratıcı olma yeteneği
- Yazmada akılcı bir dil kullanabilme

2.4. MUHASEBE EĞİTİMİNİN ÖNEMİ

İçinde bulunduğumuz çağda işletmelerin sürekli olarak büyümesi ve karmaşık hale gelmesi işletmelere ait muhasebe bilgilerinin önemini arttırmıştır. İşletmelerin çeşitli fonksiyonlarında ortaya çıkan bilgiler muhasebe sistemi tarafından takip

edilerek ilgili kişilere sunulur. Bu durum muhasebe bilgi sisteminin bütün işletmeler için gerekliliğini ortaya koymaktadır (Lazol, 2010: 3).

Muhasebe sistemi mali nitelikteki olayları inceleyen bir bilim dalıdır. Muhasebe sistemindeki bilgiler birçok grubun ilgilendiği bilgilerdir. Muhasebede üretilen bilgilerden başta devlet olmak üzere yatırımcılar, tedarikçiler, kredi kuruluşları, müşteriler yararlanır. Yeni girişimcilerin desteklenmesi ve başarılı girişimlerin ortaya çıkmasında muhasebe bilgi sistemi önemli rol oynar. İşletmelerden elde edilecek bilgilerin sağlıklı ve güvenilir olması muhasebe sisteminin etkinliğiyle doğrudan ilgilidir.

İşletme ile ilgili doğru kararların alınabilmesi, işletmede üretilen muhasebe bilgilerinin güvenilirliğine bağlıdır. İşletmelerde üretilen bilgiler bazen ilgi gruplarını yanıltıcı derecede yanlış olabilir. İşletmelerde üretilen bilgilerin güvenilir olmama olasılığının nedenlerini aşağıdaki şekilde belirtmemiz mümkündür (Bozkurt, 2010: 20):

- Muhasebe sisteminde gerçekleşen işlemlerin çok fazla olması
- Muhasebe sisteminde işlemlerin karmaşık olması
- İşletme bilgilerinden yararlanacak grupların çoğunun işletme dışında olması veya işletmeye uzak olması
- İşletmeyle ilgili bilgi sağlayıcıların kasıtlı veya kasıtsız yanıltıcı bilgi üretme eğilimleri

İşletmelerde üretilen muhasebe bilgilerindeki güvenilir olmama olasılığını ortadan kaldırmak için muhasebe işlemlerini basitleştirmek, işletmeyi yakından takip etmek ve yanıltıcı bilginin sunumundan kaçınmak gerekir.

Ülkelerdeki yerli işletmelerin uluslararası işletmelerle olan ilişkileri muhasebe sisteminin uluslararası standartlara uygunluğunun gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Ülkemiz Uluslararası Muhasebe Standartları(UMS) ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları(UFRS) ile aşamalı olarak uluslararası muhasebedeki değişikliğe uyum sağlama kararı almıştır.

2.5. MUHASEBE EĞİTİMİNİN AMACI

Muhasebe bilgi sistemi, işletmeyle ilgilenen taraflara verecekleri kararlarda işletme hakkında zamanında, doğru, anlaşılabilir, tarafsız bilgi elde etme olanağı sunar. Muhasebede sunulan mali tablolar vasıtasıyla işletmehakkında özet niteliğindeki bilgiler gerekli gruplara iletilir. Örneğin işletmenin sahip olduğu varlık ve kaynak büyüklüğü, çeşitliliği mali tablolardan öğrenilebilir. İşletmenin mali yapısının istenen düzeyde olup olmadığı ise mali tablolardan elde edilecek bilgilerin incelenmesi ve dönemler halinde karşılaştırılması ile mümkün olacaktır (Tokaç, 2014: 18).

Muhasebe eğitiminin temel amacı bireylere ekonomiyle ilgili verilecek kararlarda tam, doğru ve güvenilir finansal bilginin nasıl elde edileceğini öğretmektir. Muhasebe bilgi sistemi işletmenin finansal faaliyetlerini düzenleyen yöntem ve araçlardan oluşur. İşletmelerde üretilen bu finansal bilgilerin kaydedilmesi, sınıflandırılması ve özetlenmesi bilginin kullanıcıları açısından son derece önemlidir. İşletmeyle ilgili kişilere işletme hakkında bilgi veren en önemli araç niteliğindeki finansal tablolar bilanço, gelir tablosu, nakit akım tablosu, fon akım tablosu, satışların maliyeti tablosu gibi tablolardan oluşur. İşletmenin karlılığı, geleceği ve vereceği yatırım kararları bu tablolardan elde edilecek bilgilere göre şekillenir (Erdoğan, 2009: 3).

Muhasebe eğitiminde, öğrencilere kazandırılması istenen amaçlara ulaşabilmek için aşağıdaki hususlaradikkat etmek gerekmektedir (Daştan, 2008: 51-52).

- Uygulamada gerçek durumları yansıtan çalışmaların yapılması
- Çalışmaların yapılmasında grup etkinliklerinden yararlanılması
- Eğitim yöntem ve materyallerin mekâna, zamana göre değişimine ayak uyduracak şekilde tasarlanması
- Okul müfredatının öğrenciyi geliştirebilecek şekilde tasarlanması
- Öğrencilerin uygulamalara aktif olarak katılımlarının sağlanması
- Teknolojiden en iyi şekilde faydalanılması
- Ölçme ve değerlendirmede bilgi, yetenek ve mesleki değerlerin göz önünde bulundurulması

2.6. MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI

Muhasebe mesleği varolduğu uzun bir geçmişin ardından 3568 Sayılı Kanun ile ülkemizde meslek statüsüne erişmiştir. Muhasebe işlemleri, karmaşık ve süreklilik gerektiren faaliyetlerden oluşması, uygulamada karşılaşılan sorunlara çözümler üretmesi, kamu yararını gözetmesi bakımından meslek olma niteliği göstermektedir. Günümüzde gittikçe daha önemli bir meslek haline gelen muhasebe mesleğinin eksiklikleri çeşitli tebliğ ve yönetmeliklerle sürekli olarak giderilmektedir (Kutlu, 2008: 145).

Ülkemizde muhasebe alanında iş yapan serbest meslek mensupları Serbest Muhasebeci Mali Müşavir veya Yeminli Mali Müşavir olmak üzere iki unvan ile faaliyet göstermektedirler. 2008 yılına kadar Serbest Muhasebeci olarak da faaliyet gösteren meslek mensupları, bu yılda gelen yasa değişikliği ile bu hakkı kaybetmişlerdir. Ülkemizde muhasebe meslek mensuplarına baktığımızda erkeklerin bayanlara göre bu mesleği daha fazla tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 4: Muhasebe Meslek Mensuplarının Cinsiyet Dağılımı

CİNSİYET	SM	SMMM	YMM	TOPLAM
Erkek	7739	65309	4364	77412
Kadın	1604	27425	364	29393
TOPLAM	9343	92734	4728	106805

Kaynak:

<http://www.turmob.org.tr/TurmobWeb/Kurumsal/UyeIstatistikleri/Istatistik.aspx?param=vXvxwCI6ot9pPcXFubSCwbt6HC4VRmWbBt1c3GqpPMPPVd/CG1XAs8KhjwnilX244LGhtByPAxXvPkK7F7gbbg==>

Günümüzde Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin muhasebe alanında üzerine düşen yük çok fazladır. Kanunların sürekli olarak değişmesi muhasebe uygulamalarını da değiştirmektedir. Bu değişikliklerin düzenli olarak takibi muhasebeciler tarafından güçlüklerle gerçekleştirilmektedir.

Muhasebecilerin iş yükünün fazla olması muhasebe bürolarında zamanın ve teknolojinin etkin şekilde kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Muhasebede düzenlenmesi gereken evraklar bilgisayar yoluyla kolay bir şekilde düzenlenmekte ve internet sayesinde gerekli mercilere kısa sürede iletilmektedir. Ayrıca muhasebede üretilen bilgilerin ve evrakların zorunlu saklanma süreleri içerisinde bilgisayar

ortamında muhasebe programları aracılığıyla saklanması ticari defter ve belgelerin depolaması sorununu ortadan kaldırmıştır.

Ülkemizde muhasebe meslek mensubu olabilmek için birtakım genel ve özel şartlar bulunmaktadır:

Genel Şartlar (Dokur, 2009: 4)

- Türkiye Cumhuriyetinin vatandaşı olmak
- Medeni hakları kullanma bakımından sınırlanmış olmamak
- Devlet haklarından yoksun bırakılmamış olmak
- Türk Ceza Kanunu'na göre kasıtlı olarak bir suç işlememiş olmak, bu suça karşılık bir yıl veya daha fazla ceza almamış olmak
- Anayasal düzene, devletin güvenliğine, milli savunmaya, devlet sırlarına aykırı davranışta bulunma gibi suçlardan mahkûm olmamak
- Rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, ihaleye fesat karıştırma, casusluk, zimmete para geçirme, kaçakçılık vb. suçları işlememiş olmak
- Soruşturma geçirerek memuriyetten yoksun bırakılmamak
- Muhasebe mesleğinin şeref ve haysiyetini zedeleyici davranışlarda bulunmamış olmak

Ülkemizde Serbest Muhasebeci Mali Müşavir olabilmek için gerekli olan özel şartlar aşağıda belirtilmiştir (Güzel, 2014: 24).

- Üniversitelerin bankacılık, hukuk, iktisat, işletme, kamu yönetimi, maliye, muhasebe, siyasal bilimler dallarında eğitim veren fakültelerinden birinden lisans seviyesinde mezun olmak
- Muhasebe alanında en az 3 yıl (yeni kanun) staj yapmak
- Serbest muhasebeci mali müşavir olabilmek için düzenlenecek olan sınavı kazanmış olmak
- Serbest muhasebeci mali müşavirlik ruhsatı almış olmak

Ülkemizdeki muhasebe meslek mensuplarında Serbest Muhasebeci Mali Müşavir'liğin yanı sıra Yeminli Mali Müşavir olabilmek için de birtakım özel şartların bulunması gerekmektedir. Bu şartlar aşağıda gösterilmiştir (Çonkar, Uluşan ve Öztürk, 2006: 19).

- Serbest Muhasebeci Mali Müşavir olarak en az 10 yıl çalışmış olmak
- Yeminli Mali Müşavirlik sınavını kazanmak
- Ayrıca denetim ve vergi sorumluları ile devlet bankaları müfettişleri ve belirli alanlardaki öğretim üyelerinden meslek yasasının istisna hükümleri kapsamında belirtilen koşullara uyan nitelikteki kişiler yeminli mali müşavir olma hakkını elde ederler.

Muhasebe biliminde Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin faaliyet gösterdikleri alanları aşağıdaki tabloda görebiliriz (Yılancı, Yıldız, Kiracı ve Köse, 2013: 12):

Tablo 5: Muhasebe Meslek Mensuplarının Faaliyet Alanları

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM)	Yeminli Mali Müşavir (YMM)
Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ve genel mevzuata göre defter tutmak, bilanço, kar zarar tablosu, beyanname ve diğer belgeleri düzenlemek	Muhasebe ile ilgili defter tutmazlar. Büro açamazlar ve bürolara ortak olamazlar
Muhasebeyle ilgili sistemleri kurmak ve geliştirmek, muhasebe, finans, işletmecilik uygulamaları ile ilgili iş ve işlemleri düzenleyerek bu konularda danışmanlık yapmak	
Yukarıda belirtilen konularda belgelere dayanarak inceleme, denetim, tahlil yapmak, beyanname ve mali tablolarla ilgili olarak yazılı görüş vermek, rapor düzenlemek, tahkim, bilirkişilik ve benzeri işleri yapmak	
Tasdik hizmeti veremezler	Gerçek ve tüzel kişilere ait mali tablo ve beyannamelerin muhasebe ilkelerine, muhasebe standartlarına ve mevzuat hükümlerine uygunluğunun incelenerek tasdik edilmesi işlemlerini yapmak

2.7. DÜNYADA MUHASEBE EĞİTİMİ

Dünyada ekonomik hayatın başlangıcıyla birlikte ortaya çıkan hesap tutma ihtiyacı ekonominin gelişimiyle birlikte günümüze kadar varlığını sürdürerek gelmiştir. Ekonomik hayattaki değişimler ve gelişimler hesap tutma sistemini de zamanla değişime uğratmıştır. Başlangıçta sadece alacakların ve borçların basit şekilde kaydına dayanan hesap tutma işlemi günümüzde çok daha karmaşık hale

gelmiş ve büyük bir bilgi sistemine dönüşmüştür. Günümüzde muhasebe olarak adlandırılan bu sistem, işletmelerin tüm faaliyetleriyle ilgili sonuçları kayıt altına alma görevini üstlenmiştir (Sevilengül, 2014: 6).

Ülkemizde bugün geçerli olan muhasebe yönteminde çift taraflı kayıt sistemi uygulanmaktadır. 1296 yılında Floransa’da yayınlanan bir belge çift taraflı kayıt sisteminin ilk olarak 13. yüzyılda İtalya’da kullanıldığını göstermektedir. 1458 yılında Napoli’de BendettiCortigliDiRagusa tarafından yazılan eser batıda muhasebeye dair yayınlanan ilk eserdir. Bir matematikçi ve papaz olan Luca Paciolo’nun 1494 yılında yayınlanançift taraflı kayıt sistemine dair eseri muhasebe alanındaki ilk esaslı yazılı eserdir. Bu eser batıda muhasebenin başlangıcı olarak kabul edilir(Yardımcıoğlu, 2013: 13).

Paciolo 1494 yılında yayınlanan eserinde muhasebeyle ilgili olarak envanter işlemleri, muhasebe defterleri ve muhasebe kayıtlarından bahsetmiştir. Paciolo eserinde defterleri günlük defter, büyük defter ve ajanda olmak üzere üç gruba ayırmıştır. Eser, adı geçen defterler arasındaki bağlantıların kurulması, defterlere sayfa numarası verilerek yetkili makamlara onaylatılması ve bu defterlerin denetime tabi tutulması gibi konuları ele almıştır. Ayrıca amortisman, bilanço, şüpheli ticari alacaklar, duran varlıklar bu eserde işlenen konular arasındadır. Paciolo’nun muhasebede çift taraflı kayıt sistemiyle ilgili olarak belirttiği görüşlerin çoğu günümüzün muhasebe anlayışında da güncelliğini koruyarak uygulanmaya devam etmektedir. (Koç Yalkın, 1995: 10).

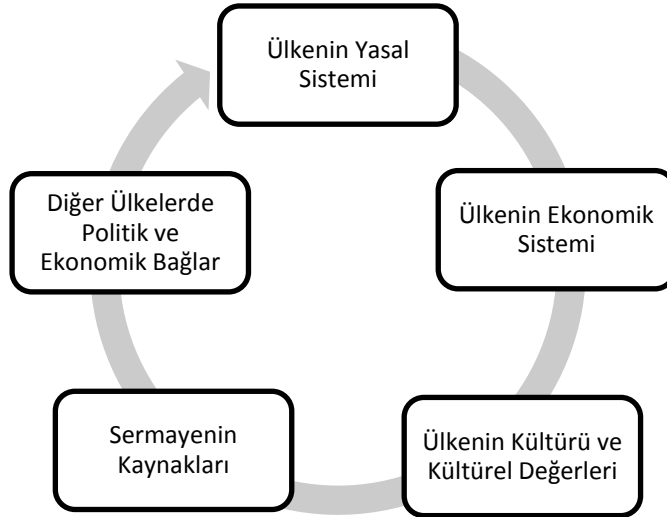
Dünyada muhasebe eğitimi ve araştırmaları konusunda çeşitli uluslararası kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır. Bu kuruluşlardan birisi de 1984 yılında kurulmuş olan IAAER (International AssociationFor Accounting EducationAndResearch - Uluslararası Muhasebe Eğitimi ve Araştırma Birliği Derneği)dir. Bu kuruluşun amacı muhasebe eğitimiyle ilgili uluslararası kongre ve konferansların düzenlenmesi konusunda planlayıcı rol üstlenmek ve muhasebe eğitimi konusunda ulusal kuruluşlara yardımcı olmaktır(Pekdemir ve Süer, 2005: 61-62).

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK), farklı ülkelerdeki işletmelerin finansal tablolarının ve muhasebe uygulamalarının hazırlanması ve sunulmasında bir birliğin oluşturulmasını hedeflemektedir. Kurul dünyada muhasebe

uygulamaları konusunda ortak standartların oluşması için uzun yıllar boyunca çalışmalar yürütmüştür. Bu çalışmaların sonucunda 120’yi aşkın ülke Uluslararası Muhasebe ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları’nı muhasebe sistemlerinde uygulama yoluna gitmiştir. Ülkemiz de 2005 yılı itibariyle Uluslararası Muhasebe Standartları’nı kullanmaya başlamıştır (Aktaş, 2013: 1).

2.8. TÜRKİYE’DE MUHASEBE EĞİTİMİ

Bir ülkenin muhasebe sistemine baktığımızda çeşitli faktörler tarafından etkilendiğini görmekteyiz. Muhasebe sisteminin belirleyicisi olan bu faktörleri aşağıdaki şekilde görmekteyiz (Önce, 2009: 197).

Kaynak: Charles W. Hill, International Business. Boston: Mc-Graw-Hill, s.638

Şekil 6: Muhasebe Sistemini Etkileyen Faktörler

Günümüzde ülkelerin muhasebe sistemlerinde farklılıkların olması dünyada ortak bir muhasebe ve finans dilinin oluşturulmasını sağlamıştır. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) olarak kabul edilen bu ortak dil ülkemizde Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) ve Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) olarak karşılık bulmaktadır. Bu uygulamalarla muhasebe sistemi, kayıt tutmanın yanında ülkedeki ve dünyadaki gelişmelerin yakından takip edilmesi, meslek adabına ve kanunlara uygun davranan elemanların yetiştirilmesi, son teknolojileri kullanarak işletmelerin geleceği hakkında doğru kararların verilebilmesigörevini üstlenmiştir (Özyürek, 2012: 146).

Ülkemizde muhasebe meslek mensupları finansal muhasebe ve raporlama sistemi konusunda yol gösterici bir kavramsal çerçeveye ihtiyaç duymuşlardır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yapılan değişiklikler ile ülkemizdeki muhasebe sistemi uluslararası sisteme uygun hale getirilmek istenmiştir. Buna göre ülkemizde bilanço esasına göre defter tutan işletmelerin 01.01.2016 tarihinden itibaren kayıtlarını, Türkiye Muhasebe Standartları'na(TMS) ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na(UFRS) uygun olarak tutmaları zorunlu kılınmıştır. Bu uygunluk neticesinde işletmeye yatırım yapmayı düşünen kuruluşların ve işletmenin finansman sağlayacağı kuruluşların işletmenin finansal tabloları hakkında daha fazla bilgi sahibi olmaları mümkün hale gelmiştir (Sağlam, Yolcu ve Eflatun, 2016: 14).

2.8.1. Ülkemizde Muhasebe Eğitiminin Tarihi

Muhasebe eğitimi, işletmelerde alınacak kararların sağlıklı bir şekilde tespit edilmesi, bir araya getirilmesi, analiz edilmesi, doğruluğunun kontrol edilmesi, raporlar halinde özetlenmesi, karar alma ve uygulamakonusunda öğrencilerin bilgilendirilmesi sürecini ifade eder (Aysan'dan aktaran Daştan, 2011: 191).

Tarihi sürece bakıldığında muhasebe uygulamalarının hangi medeniyet tarafından ve ne zaman kullanıldığı konusunda net bir bilginin olmadığı görülmektedir. Bu konudaki genel görüş Mezopotamya Uygarlıkları ve Eski Mısır'da yazının ilk olarak kullanılmaya başlamasıyla birlikte muhasebe uygulamalarının da başladığı yönündedir. Günümüzde muhasebenin kullanıldığı bu ilk yılları kanıtlayan belgelere rastlanamamaktadır (Tokaç, 2006: 9).

Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminden Cumhuriyetin ilanına kadar olan döneme baktığımızda muhasebe teori ve uygulamalarında Fransız literatürünün etkili olduğunu görmekteyiz. Bu dönemde ülkemizdeki tüccarların tutmak zorunda olduğu defterlerle ilgili hükümleri içeren ve 1850 yılında yürürlüğe giren “Kanunname-i Ticaret” adındaki yasa Fransız Ticaret Kanunu'ndan tercüme edilerek uygulama hayatına girmiştir. Bu dönemdeki muhasebe uygulamaları günümüzdeki kadar çeşitli olmayıp genel muhasebe ve finansal muhasebe ile sınırlı kalmıştır. Ülkemizin muhasebe sistemindeki Fransız etkisi 1925 yılına kadar devam etmiştir (Dabbağoğlu, 2011: 19).

1956 yılında yayınlanan Ticaret Kanunu ve 1960 yılında planlı kalkınma dönemine geçilmesiyle birlikte muhasebe alanında önemli gelişmeler ortaya çıkmaya başlamıştır. 1964 yılında yayınlanan İktisadi Devlet Teşekkülleri ve İştirakleri Hakkında Kanun ile işletmelerin ve KİT'lerin muhasebe uygulamalarını tek düzen usul ve esasta tutmaları zorunlu hale gelmiştir. Böylece bugün ülkemizde uygulanmakta olan Tek Düzen Muhasebe Sistemi, 01.01.1972 tarihinden itibaren 27 kamu iktisadi kuruluşu tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Türk Bankacılık sektörü de 1986 tarihinden itibaren Tek Düzen Muhasebe Sistemi'ni uygulamaya başlamıştır (Başer, 2010: 8-9).

Ülkemizde 1989 yılında muhasebe alanında çıkarılan kanun ile muhasebecilik mesleği yasal statü kazanmıştır. Türkiye'deki muhasebecilerin oda birliklerini oluşturan TÜRMOB tarafından 1994 yılında 60 üyeden oluşan "Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu" oluşturulmuştur. 2002 yılında Muhasebe standartlarını belirlemek ve uygulamak amacıyla kurulan "Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu" faaliyetlerine başlamıştır (Başer, 2010: 9).

2.8.2. Ülkemizde Muhasebe Eğitiminin Mevcut Durumu

Ülkemizde ve dünyada geçmişte çeşitli işletmelerin kötü yönetim ve yolsuzluklar sonucu batması muhasebe eğitiminin önemini ortaya çıkarmıştır. Bu durum muhasebe mesleğini icra edecek olan meslek mensuplarının dürüst, objektif, tarafsız olmasını zorunlu kılmıştır. Bu ilkelere bağlı kalacak nitelikte muhasebecilerin yetiştirilmesi ancak kaliteli bir muhasebe eğitiminin verilmesiyle mümkündür. Muhasebe eğitimindeki mevcut sorunların tespit edilmesi ve çözüme kavuşturulması nitelikli bir eğitimin ilk adımını oluşturabilir (Kutlu, 2010: 232-233).

Mesleki eğitim günümüzde ülkelerin etkin ve verimli üretim sürecini gerçekleştirerek rekabette üstünlük sağlamasında ülkelere yardımcı olacak önemli bir güçtür. Ülkemizde verilen mesleki eğitim ile istihdam arasında doğrudan bir ilişki vardır. Bu ilişkiye baktığımızda mesleki eğitim ile piyasanın talepleri arasında ciddi farklılıkların bulunduğunu görmekteyiz. Ülkemizde verilen mesleki eğitim, iş dünyasının ihtiyaçlarını dikkate alarak şekillendirilmelidir (Şengel, 2011: 169).

2.8.3. Türkiye’de Orta Öğretim Düzeyinde Muhasebe Eğitimi

Ülkemizdeki meslek liseleri ticaret meslek lisesi, endüstri meslek lisesi, kız meslek lisesi gibi türlere ayrılmaktaydı. Fakat milli eğitim kanununda yapılan bir değişiklikle ülkemizdeki tüm meslek liseleri Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi adı altında faaliyetlerine devam etmektedir. Ticaret meslek liselerinin amacı ticari hayatın ihtiyaç duyduğu kalifiye personel ihtiyacını karşılamaktır.

Ülkemizdeki meslek liselerinde eğitim gören öğrencilere 9. sınıfta tüm lise türlerinde aynı olan temel eğitim verilmektedir. Öğrenciler 10. sınıftan itibaren tercih ettikleri alan ile ilgili teorik olarak meslek eğitimi almaktadırlar. 11. sınıfta teoride alınan bilgiler yavaş yavaş uygulamaya dökülmektedir. 12. sınıfta ise meslek eğitimi önemli ölçüde işletmelerde beceri eğitimi şeklinde görülen staj uygulaması ile devam etmektedir. Bu aşamaları tamamlayan öğrenciler 12. sınıfın sonunda girecekleri beceri eğitim sınavında başarılı olurlarsa meslek lisesinden mezun olma hakkını elde etmiş olurlar.

Ülkemizde muhasebe alanında eğitim veren meslek liselerine baktığımızda müfredatının çok yoğun olduğunu görmekteyiz. Muhasebe alanında verilen derslerin içeriklerindeki her bir konu başlı başına uzmanlık gerektirecek nitelikte hazırlanmıştır. 10. sınıfta muhasebe sistemiyle tanışan öğrenciler bu ders yoğunluğunu kaldırabilecek yapıda değildirler. Önümüzdeki süreçte ders müfredatlarının sadeleştirilerek muhasebe eğitimi alan öğrencilere sunulması verimlilik açısından uygun olacaktır.

Ülkemizde meslek lisesinde eğitim gören öğrenciler lisedeki son senelerinde haftanın üç günü işletmelerde beceri eğitimi görmektedirler. Öğrenciler işletmelerde görmüş oldukları bu staj uygulamaları ile iş hayatına önemli bir adım atmış olmaktadır. Stajda öğrenciler öncelikle bağlı oldukları il veya ilçedeki çeşitli işletmeleri tanıma fırsatını bulmaktadırlar. Öğrenciler alanlarıyla ilgili bir işletmede staj yapabildikleri gibi muhasebe bürolarında da staj yapma imkânına sahiptirler. Bunun yanı sıra işletmede staj yaptıkları sürece öğrencilere ödenen ücret, öğrencilere küçük de olsa bir katkı sağlama açısından önemlidir. Yine staj yapan öğrencilerin bir bölümü staj sürelerinin sonunda okula devam etmemeleri durumunda oldukları işletmede kalıcı olarak istihdam edilme imkânına sahip olmaktadır.

İş dünyasının karmaşıklığı ve zorluğu karşısında orta öğretim öğrencilerinin yeterli donanım ve tecrübeye sahip olup olmadığı konusunda sürekli bir tartışma söz konusudur. Bazı araştırmacılar bireylere girişimcilik konusunda mümkün olduğunca erken çağlarda özellikle de ergenlikte bir eğitimin verilmesi gerektiğini ileri sürmektedirler. Verilecek bu eğitim ile bireyler iş dünyasında karşılaştıkları sorunları aşma yolunda belirli bir deneyime sahip olacak ve gelecekteki kariyerlerini sağlam temeller üzerine oturtacaklardır. Bununla beraber bireylerin girişimcilikle ilgili bilgi edinmeleri ve olumlu tutum geliştirmelerinin en erken orta öğretim seviyesinde ergenlik çağlarında olması gerektiği ağırlık kazanan bir görüştür. Orta öğretimde ergenlik çağındaki bireylerin yaptıkları işlerle ilgili olan riskleri çok fazla önemsememeleri bu bireylerin girişimci yönlerinin bu dönemde şekillenmesini sağlayacaktır (Ulucan, 2015: 42-43).

2.8.4. Türkiye’de Önlisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi

Türkiye’de önlisans düzeyinde muhasebe eğitimi meslek yüksekokullarında verilmektedir. Meslek yüksekokullarının kuruluş misyonuna baktığımızda toplumun ve işletmelerin ihtiyaç duyduğu yetişmiş insan gücü talebini karşılamak için kurulduğunu görmekteyiz. Buralarda mesleki ve teknik eğitim yoluyla nitelikli bir eğitim alıp programını tamamlayan bireylerin hızla iş hayatındaki yerini alması amaçlanmıştır (Gençoğlu ve İşseveroğlu, 2010: 29).

Meslek yüksekokullarının öncelikli amacı öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim alarak iş hayatına atılmalarını sağlamaktır. Meslek yüksekokullarının diğer bir amacı da öğrencilerde girişimcilik özelliklerinin geliştirilmesini sağlamaktır. Filion (1994) girişimcilikle ilgili tutumların bireylerde geliştirilmesinde çocukluk ve ergenlik döneminin önemli olduğunu belirtmektedir. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin ergenliğin son döneminde olduğu düşünülecek olursa bu öğrencilerin girişimcilik özelliklerinin geliştirilmesi için uygun zamanda olduklarını söylememiz mümkündür (Çalışkan Maya, Uzman ve Işık, 2012: 30).

MYO öğrencilerinin muhasebe ve finansman eğitimine bakış açılarını incelemeye yönelik Gençtürk(2008) tarafından yapılan araştırmada çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Bu araştırma öğrencilerin muhasebe programına istemeyerek

geldiklerini ancak muhasebenin zamanla öğrencilerin çalışma hayatlarında belirleyici olacağı sonucunu ortaya çıkarmıştır. Araştırmada öğrencilerin mesleki kariyerleri açısından aldıkları muhasebe eğitiminin önemli olduğu ancak muhasebe ve finans derslerine ilişkin pratik yapma imkânlarının sınırlandırıldığı görülmüştür. Bu durum öğrenciler üzerinde endişe yaratmakta ve mezuniyetlerinde yeterli bilgi donanımına sahip olunamayacağı izlenimini uyandırmaktadır (Karcıoğlu, Bilgili ve Yazarkan, 2010: 3).

2.8.5. Türkiye’de Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi

Ülkemizde lisans düzeyinde muhasebe eğitime özellikle iktisadi ve idari bilimler fakültelerinde yer alan işletme, iktisat, maliye, çalışma ekonomisi, pazarlama gibi birçok alanda yer verilmektedir. Bireyler lisans düzeyinde aldığı muhasebe eğitimini muhasebe mesleğini icra etmekte kullanabileceği gibi muhasebe bölümlerinde öğrenim gören öğrencilere eğitim verme şeklinde de kullanabilmektedirler.

Muhasebe eğitimiyle üniversitede tanışan öğrencilerin muhasebe mesleğine bakış açılarının belirlenmesinde aldıkları ilk muhasebe dersinin etkisi çok büyüktür. Muhasebe Eğitimi Değişim Komisyonu(AECC) öğrencilere verilecek ilk muhasebe dersiyile ilgili olarak kullanılması gereken öğretim yöntemleri konusunda bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmaya göre öğrencilerin muhasebe eğitiminin başlangıcında birbirleriyle ve öğretim görevlisiyle etkileşimine önem verilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Grup projeleri, örnek olay çalışmaları ve simülasyonlar yoluyla öğrencilerin muhasebeye teşviklerinin sağlanması da çalışmada ele alınan konulardandır. Ayrıca muhasebenin başlangıç aşamasında dersi verecek kişinin uzman olması, güncel bilgilere sahip olması, iş yaşamı ile muhasebe arasında bağlantı kurabilecek kişilerden oluşması gerekmektedir (Hatunoğlu, 2006: 173).

Bazı araştırmacılara göre finansal krizler, işletme çöküşleri, muhasebe skandalları gibi sorunların temel nedeni üniversitelerde yetersiz olarak verilen muhasebe ve işletme eğitimi müfredatıdır. Üniversitede verilen muhasebe eğitimi müfredatları iş hayatının gereklerini karşılayacak şekilde yenilenmeli ve öğrencilerin bu değişikliklere adapte olması sağlanmalıdır. Üniversiteden mezun olan

öğrencilerden muhasebe mesleğini icra edecek olanların muhasebe alanındaki mevzuat değişikliklerini iyi bilmeleri gerekmektedir (Zeytinoğlu ve Özkan, 2013: 62-63).

Ülkemizde üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin uzmanlık bilgisi sağlamaktan uzak olduğunu görmekteyiz. Üniversitelerde verilen dersler, ders içerikleri, ders ortamları, ders araç ve gereçleri, yetersiz teknik donanım, uygulama eksikliği gibi nedenler muhasebe eğitiminde uzmanlaşmanın önündeki temel engellerdir. Aynı şekilde eğitim gören öğrenciler ile eğitim veren öğretim elemanlarının sahip olduğu bilgi düzeyi demuhasebe eğitiminde belirleyici unsurlardandır (Kalmış ve Yılmaz'dan aktaran Yıldız ve Durak, 2011: 38).

2.8.6. Türkiye’de Lisansüstü Düzeyde Muhasebe Eğitimi

Lisansüstü eğitim, insanlara herhangi bir konuda bağımsız araştırma yapma, bilimsel olaylara farklı açılardan bakma, bu olayları değerlendirerek yorum yapma ve analiz etme yeteneği kazandırmaya dayalı olarak verilen eğitim şeklinde tanımlanabilir (Tosun'dan aktaran Benligiray ve Sevim, 2011: 497). Ülkemizde lisansüstü düzeyde muhasebe eğitime yüksek lisans ve doktora programlarında yer verilmektedir.

Muhasebe eğitiminde lisansüstü düzeyde yapılan çalışmalarda verilen zorunlu derslerin dışında öğrencilerin ilgi alanlarına göreseçmeli derslerin yer alması, profesyonel muhasebecilik derslerinin verilmesi, program amaçlarının net olarak belirtilmesi, araştırma teknik ve yöntemlerine daha fazla yer verilmesi gerektiği konuları üzerinde durulduğunu görmekteyiz. Beyazıtılı'ya (2000) göre muhasebe eğitiminin bilgi teknolojisindeki gelişmelerden etkilendiğini vurgulayan çalışmalar Türkiye'deki tüm üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin benzer olduğunu ortaya koymaktadır (Çelenk, Atmaca ve Horasan, 2010: 161).

Ülkemizde lisansüstü düzeyde verilen muhasebe eğitiminin temel amacı toplumda eksikliği hissedilen nitelikli bilim insanlarının yetiştirilmesini sağlamaktır. Türkiye’de muhasebe eğitime bazı üniversitelerde muhasebe ve finansman programı adı altında yer verilirken bazı üniversitelerde muhasebe programına ayrı

finans programına ayrı yer verilmektedir. Bu programlarda muhasebe eğitimiyle ilgili verilen dersler genel olarak Muhasebe Bilgi Sistemi, Muhasebe Teorileri, Uluslararası Muhasebe Standartları, Muhasebe Denetimi, Yönetim Muhasebesi, Türk Vergi Sistemi, Uluslararası Finans, Finansman Teorisi, Finansal Tablolar, Finansal Varlık ve Kaynak Yönetimi, Sermaye Piyasaları gibi derslerden oluşmaktadır (Süer, 2007: 30).

Doktora düzeyinde verilen muhasebe eğitiminin amacı muhasebe bilimini evrensel boyutlara ulaştırarak öğretim elemanlarının yetiştirilmesini sağlamaktır. Doktora programlarındaki öğretim kalitesi, öğrencilerin nitelikleri, eğitim görülen öğrenci sayıları, kullanılan eğitim yöntemleri ve öğretim materyalleri gibi pek çok faktöre bağlı olarak değişkenlik gösterebilir. Doktora programlarında geleneksel eğitimin yerini öğrenci merkezli, her türlü teknik olanağın sağlandığı, çeşitli eğitim yöntem ve stratejilerinin uygulandığı çağdaş eğitimin alması gerektiği gittikçe önemi anlaşılan bir konudur (Aydın, 2007: 41).

2.8.7. Muhasebe Eğitim ve Öğretimini Etkileyen Faktörler

Muhasebe eğitimi alan öğrencilere yönelik olarak yapılan çeşitli araştırmalar öğrencilerin ve ders veren eğitimcilerin sahip olduğu ilgi, yetenek ve isteklilik düzeylerinin muhasebe eğitiminde doğrudan etkili olduğunu göstermektedir. Öğretim elemanlarının ders aktarım biçimleri, somut uygulamalar, eğitim teknolojisinde kullanılan araçlar, sınavsız geçiş uygulamaları da muhasebe eğitimi üzerinde etkili olan faktörlerdendir (Tekşen, Tekin ve Gençtürk, 2010: 103-104).

Muhasebe eğitimiyle ilgili yapılan çalışmalara baktığımızda muhasebe eğitiminde geleneksel öğrenme yöntemlerin yerine modern öğrenme yöntemlerinin tercih edilmesinin öğrenci başarısı üzerinde olumlu bir etki yaptığı görülmektedir. Modern öğretim stratejilerinin uygulandığı bir alanda öğrenmenin odak noktasını öğretmen yerine öğrenci oluşturmalı, ders ortamları dinamik, dersler uygulamaya dönük olmalıdır. Aynı şekilde bilgi teknolojilerinden ve paket programlardan muhasebe öğretiminde etkin şekilde yararlanmak önemli olmalıdır (Akbulut, Pekkaya ve Aksakaloğlu, 2014: 75).

Meslek liselerinde muhasebe eğitiminin verilmesinde ders müfredatlarının içerik olarak yoğun olması öğrencilerin muhasebe öğrenimini zorlaştıran en önemli nedenlerin başında gelmektedir. Ayrıca meslek liselerinde görülen meslek derslerine ait modüllerin uzun süreler boyunca güncellenmemesi de öğrencilerin muhasebe eğitimlerinde karmaşalara neden olmaktadır.

Öğrencilerin meslek eğitimini ilk kez aldıkları sırada karşılaştıkları yabancılık durumu, muhasebe eğitimini etkileyen faktörlerdendir. Muhasebe eğitimini ilk kez alan öğrencilere mesleğin tanıtılması, mesleğin icra edilmesi, meslekte kariyer fırsatlarının belirlenmesi ve değerlendirilmesi gibi konularda verilen bilgilerin öğrenci algılarını şekillendirdiği görülmüştür. Muhasebe dersine yönelik öğrenci algılarıyla ilgili çeşitli çalışmalar yapılmıştır (Aygün ve Gerekan, 2012: 50).

Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin genelde başarı düzeyi düşük öğrencilerden oluşması öğrenmeyi olumsuz yönde etkileyen faktörlerden biridir. Öğrencilerin temel eğitimden ortaöğretime geçiş sınavında düşük puanlar alarak meslek liselerini tercih etmek zorunda kalmaları öğrencilerin muhasebe öğrenimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durumun sonucu olarak öğrencilerin mesleğe gereken ilgiyi göstermemesi ve öğrencilerde ileriye dönük bir hedefin oluşmaması gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır.

2.9. ÜLKEMİZDE MUHASEBE MESLEK ÖRGÜTLERİ

Günümüzde iş hayatının ihtiyaç duyduğu kalitede meslek elemanının yetiştirilmesi her meslekte olduğu gibi muhasebe alanında da giderek önemi artan bir konu haline gelmiştir. İşletmelerin devlete ait yükümlülüklerinin yerine getirilmesi sırasında muhasebeye düşen iş yükünün giderek artması bu mesleğin ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünün önemini bir kat daha arttırmıştır.

Ülkemizde muhasebe meslek mensuplarının ihtiyaçlarını karşılayan çeşitli meslek örgütleri vardır. Bu meslek örgütlerinin bilgi sunduğu gruplar arasında girişimciler, araştırmacılar, akademisyenler, bilim adamları da bulunmaktadır. Muhasebede yeni bilgilerin üretilmesinde ve çeşitli projelerin hayata geçirilmesinde meslek örgütleri ile üniversiteler arasında yapılan işbirliğinin önemli bir payı vardır.

Muhasebe meslek örgütlerinin çeşitli projelerin hayata geçirilmesinde buldukları ildeki üniversitelerle işbirliği içinde olması projenin sağlıklı ve kaliteli yürütülmesine katkı sağlar. Bu işbirliği aynı zamanda bölgesel kalkınmanın sağlanmasına yardımcı olur (ASMMMO, 2010: 21).

Dünyada ve ülkemizde ekonomik hayatın gelişmesi, devletin modernleşmesiyönündeki gelişmelerle birlikte muhasebe sistemine olan ihtiyaç artmıştır. Ülkemizde muhasebe ve vergi ile ilgili işlemler uzun yıllar boyunca mali müşavirler, vergi uzmanları, hesap uzmanları tarafından yerine getirilmiştir. Bu meslek mensuplarını belirli bir örgüt altında, belirli nitelik ve kurallara göre bir araya getirmek uzun yıllar almıştır. Mesleğin düzenlenmesi ile ilgili olarak 1932 yılında yasama organına çeşitli kanun tasarıları sunulmuştur. Daha sonraki süreçte Eksper Muhasipler ve İşletme Organizatörleri Derneği (1942), Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği (1967), Türkiye Muhasebeciler Dernekleri Federasyonu (1974), Mali Müşavirler Muhasebeciler Birliği Derneği (1976) kurulmuştur (www.turmob.org.tr).

Muhasebe mesleği ülkemizde 1989 yılında yayınlanan 3568 Sayılı Kanun ile yasal statü kazanmıştır. Bu kanun ile Türkiye Serbest Muhasebeci, Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB), muhasebe alanında mesleki unvan verme ve mesleki yeterliliği değerlendirme konusunda yetkili örgüt olmuştur. 1192 yılında TÜRMOB tarafından yayınlanan Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Staj Yönetmeliği, Resmi Gazete’de yayınlanmış ve 1997 yılındaki değişikliklerle aday meslek mensuplarının mesleğe ilk girişleri, yetiştirilmeleri, mesleğe hazırlıkta staj programlarının geliştirilmesi gibi konular bu yönetmelikle düzenlenmiştir (Yardımcıoğlu vd.’den aktaran Akın ve Özdaşlı, 2014: 60-61).

Muhasebe alanındaki mesleki örgütlenmedeTÜRMOB’a bağlı olarak 1993 yılında Temel Eğitim ve Staj Merkezi (TESMER) kurulmuştur. Bu eğitim merkezi ülkemizin eğitiminde yaşanan yetersizlik ve sorunların giderilmesinde muhasebe meslek mensuplarının ve adaylarının eğitimine önemli katkılar sunmaktadır. Günümüzde TESMER, meslek mensuplarının temel bilgilerindeki eksikliğin giderilmesini, mesleki bilgilerin sürekli olarak güncellenmesini ve meslek mensuplarının mesleki gelişmeleri takip etmesini sağlayan bir eğitim merkezi haline gelmiştir (www.tesmer.org.tr).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BURSA İLİNİN ORHANGAZİ İLÇESİNDE MUHASEBE EĞİTİMİ
ALAN VE ALMAYANLİSE ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK
DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

3.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU

Bu araştırma ortaöğretim (lise) kurumlarında eğitim gören son sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini tespit etmeye yönelik olarak yapılmış bir araştırmadır.

3.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE KAPSAMI

Bu çalışmanın amacı lise öğrencilerinin girişimcilik düzeylerini tespit ederek meslek liseleri ve genel liselerde eğitim gören öğrencilerin girişimcilik düzeyleri arasındaki farklılıkları belirlemektir. Çalışmanın bir diğer amacı da muhasebe eğitimi alan kız ve erkek öğrencilerin girişimcilik düzeyleri arasındaki farklılıkların belirlenmesidir.

Araştırma Bursa ilinin Orhangazi ilçesinde 2017 yılı mart ayı içerisinde farklı liselerde öğrenim gören 12. sınıf öğrencileri üzerinde uygulanmıştır. Katılımcılara okul, cinsiyet, bir işte çalışma gibi kişisel sorular ile girişimcilik eğilimini ölçmeye yönelik sorular sorulmuştur.

Çalışmada ortaöğretim kurumlarında eğitim gören öğrencilere uygulanan anketlerden ortaya çıkan sonuçlar, lise öğrencilerinin girişimcilik düzeylerinin belirlenmesi ve bu konuda ileride yapılacak çalışmalara zemin hazırlaması amacını taşımaktadır.

3.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

İçinde bulunduğumuz çağda ülkelerin her alanda gelişip ilerleyebilmelerinde ekonomik gelişme temel koşuldur. Ülkelerin ekonomik olarak gelişmelerinde

girişimcilik faaliyetleri önemli bir yer tutar. Bir ÷lkedeki girişimcilik faaliyetlerinin yoğunluğu ise o ÷lkede girişimci bireylerin varlığıyla mümkün olmaktadır. Aynı şekilde dñnyadaki ÷lkelerde girişimcilik faaliyetlerinin sürekliliği o ÷lkedeki girişimcilerin yenilikler yaratarak kendilerini değişen koşullara adapte etmesiyle mümkündür.

Eğitim kurumlarında girişimci özelliğe sahip pek çok birey yetişmektedir. ÷lkemizde girişimcilik konusundaki yetersiz çalışmalar, kısıtlı imkânlar, girişimci bireylere sahip çıkmama gibi nedenlerden dolayı uzun yıllar boyunca girişimci bireylerin iş hayatında hak ettikleri yeri alamadıklarını görmekteyiz.

÷lkemizde girişimcilik konusunda iyi bir eğitim alan bireyler ÷lkede hak ettikleri değeri göremediklerinde başka ÷lkelere kaçmaktadır. Dolayısıyla ÷lkemizde girişimci bireylere sahip çıkılmaması yıllardır var olan beyin göçüne neden olmuştur. Bu çalışma eğitim kurumlarında yetişen girişimci özelliğe sahip bireyler konusunda farkındalık yaratma açısından önemlidir. ÷lkemizin her alanda gelişmesinde girişimci bireylerin öneminin farkında olan devletin yetkili organları, bu bireylerin girişimcilik potansiyellerinin hayata geçirilmesi konusunda gerekli ekonomik ve hukuki düzenlemeleri acilen yerine getirmelidir.

3.4. ARAşTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırma yöntemiyle ilgili olarak aşağıda araştırmanın evreni, örneklemi, sınırlılıkları, modeli, hipotezleri, veri toplama tekniği konularına değinilmiştir.

3.4.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni Bursa ilinin Orhangazi ilçesinde bulunan ortaöğretim kurumlarındaki 12. sınıf öğrencileridir. Araştırma örneklemi ise lise son sınıf öğrencileri arasından seçilen 403 kişilik öğrenci grubudur. Anketin uygulandığı okullar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 6: Anketin Uygulandığı Okullar

Sıra	Okul Adı	Muhasebe Eğitimi Veren Liseler	Muhasebe Eğitimi Vermeyen Liseler
1	Erenler Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi		X
2	Orhangazi Anadolu Lisesi		X
3	Orhangazi Çok Programlı Anadolu Lisesi		X
4	Orhangazi Çok Programlı Anadolu Lisesi(Meslek)	X	
5	Orhangazi Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi		X
6	Orhangazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi		X
7	Öğretmen Eyüp Topçu Anadolu Lisesi		X
8	Süleymanşah Anadolu İmam Hatip Lisesi		X

3.4.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma Bursa ilinin Orhangazi ilçesinde bulunan liselerdeki öğrencilerin girişimcilik düzeyini ortaya koymaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Ülkemizde farklı il ve ilçelerde çok fazla sayıda ortaöğretim kurumunun bulunması ve ekonomik gerekçeler çalışmanın Orhangazi ilçesi ile sınırlı kalmasına neden olmuştur.

Çalışmada öğrencilere uygulanan anketlerde öğrencilerin doğruluğu yansıtan cevapları verip vermediğinin bilinmemesi, Orhangazi ilçesinde muhasebe eğitimi gören lise son sınıf öğrencilerinin sayı olarak az olması, çeşitli liselerdeki öğrenci seviyelerinin farklı olması (anket maddelerinin doldurulmasında gösterilen özen) çalışmanın sınırlılıklarını teşkil etmektedir.

3.4.3. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri

Araştırma “Farklı ortaöğretim kurumlarında görülen eğitim ile öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişki” üzerine modellenmiştir. Araştırma hipotezleri meslek liselerinde eğitim gören öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin

meslek liselerinde eğitim görmeyen öğrencilerin girişimcilik eğilimleriyle benzer düzeyde olduğunu ileri sürmektedir. Hipotezler ayrıca kız ve erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin birbirine yakın düzeyde olduğu üzerine kurulmuştur.

Araştırmanın hipotezleri aşağıdaki gibidir:

H₁: Lisede muhasebe eğitimi alan öğrenciler ile muhasebe eğitimi almayan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H₂: Lisede muhasebe eğitimi alan kız öğrenciler ile muhasebe eğitimi alan erkek öğrencilerin girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H₃: Lisede öğrenim gören kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Araştırmada modele dayalı olarak geliştirilen hipotezler Bursa'nın Orhangazi ilçesinde bulunan liselerdeki son sınıf öğrencilerinden elde edilen veriler ile test edilmiştir.

3.4.4. Veri Toplama Tekniği

Araştırmanın yapılmasında tercih edilen veri toplama tekniği anket uygulamasıdır. Anketler okullardaki öğretmenler tarafından öğrencilerle yüzyüze görüşme yoluyla uygulanmıştır. Anketlerde öğrencilerin kişisel bilgilerinin yanı sıra girişimcilik eğilimlerini tespit etmeye yönelik verilerden yararlanılmıştır. Bu kapsamda Ercan Yılmaz ve Ali Murat Sünbül tarafından öğrencilerin girişimciliklerini ölçmek amacıyla geliştirilen 5'li likert tipi girişimcilik ölçeği düzenlenerek ve sınırlandırılarak kullanılmıştır. Yılmaz ve Sünbül tarafından bu ölçeğin maddeleri hazırlanmadan önce üniversite lisans düzeyinde eğitim gören 90 öğrenciye girişimcilik konusunda kompozisyon yazdırılmıştır. Öğrencilerden elde edilen görüşler cümleler haline getirilmiş ve araştırmacılar tarafından girişimcilik konusunda literatür taraması yapılarak 43 maddelik bir ölçek hazırlanmıştır. Uzman görüşlerine başvurularak ölçek maddeleri 36'ya indirilmiştir (Yılmaz ve Sünbül, 2009: 202-203).

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Anket çalışması 7 tane kişisel, 25 tane girişimcilik eğilimi ile ilgili olmak üzere toplam 32 maddeden oluşmaktadır. Çalışmadan elde edilen veriler SPSS 15.0 veri analiz programından yararlanılarak analize tabi tutulmuştur.

3.6. ARAŞTIRMA BULGULARI

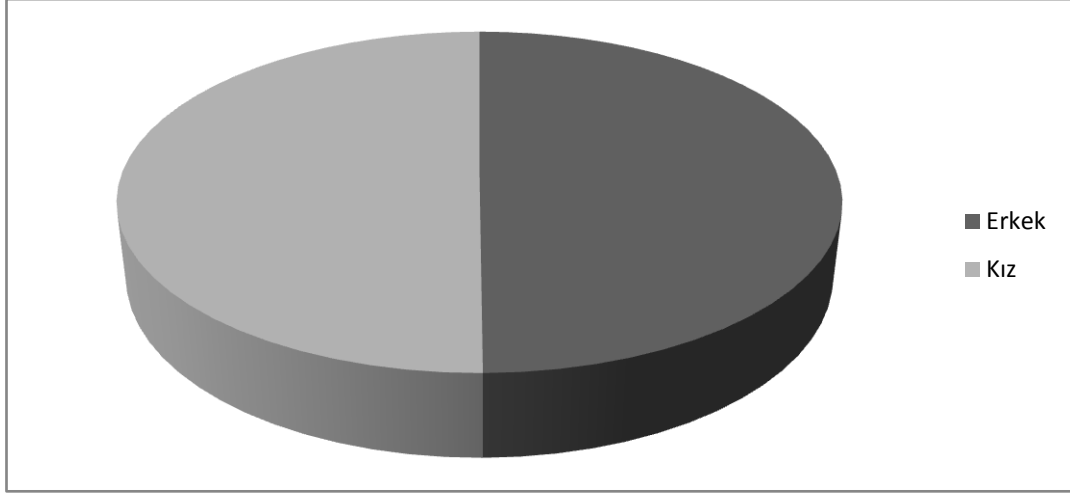
Araştırmada elde edilen bulgular aşağıda çeşitli başlıklar altında gösterilmektedir.

3.6.1. Araştırmanın Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın kişisel özellikleri kısmında araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyeti, okul türü, daha önce herhangi bir işte çalışıp çalışmadığı, ileride hangi sektörde çalışmayı düşündüğü, öğrenim hayatında muhasebe ve girişimcilik dersi alıp almadıklarına ilişkin veriler elde edilmiştir. Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular aşağıda paylaşılmıştır.

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı

	<u>Cinsiyet</u>	<u>Frekans</u>	<u>Oran (%)</u>
Erkek	201	49,9	
Kız	202	50,1	
Toplam	403	100	

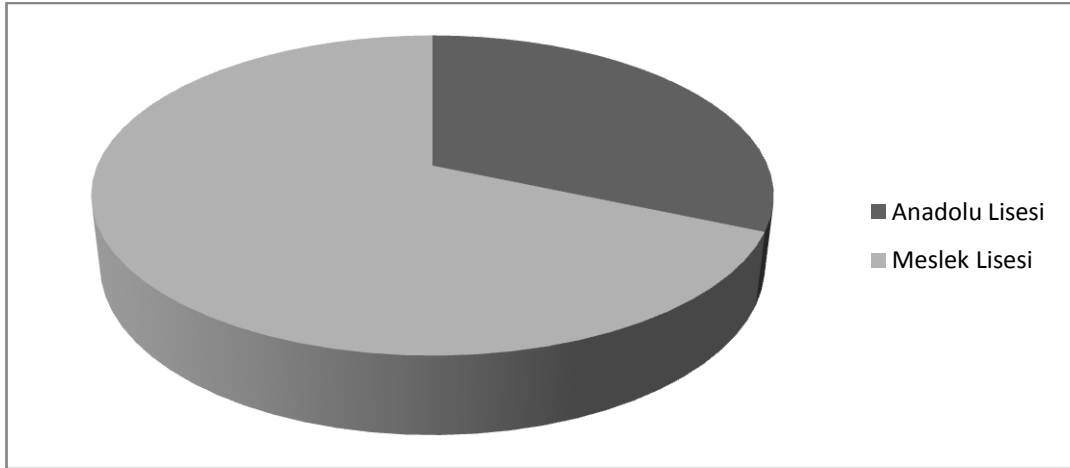

Şekil 7: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımına baktığımızda kız ve erkek dağılımının eşite yakın düzeyde olduğunu görmekteyiz.

Tablo 8: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okul Türü

<u>Okul Türü</u>	<u>Frekans</u>	<u>Oran (%)</u>
Anadolu Lisesi	127	31,5
Meslek Lisesi	276	68,5
Toplam	403	100

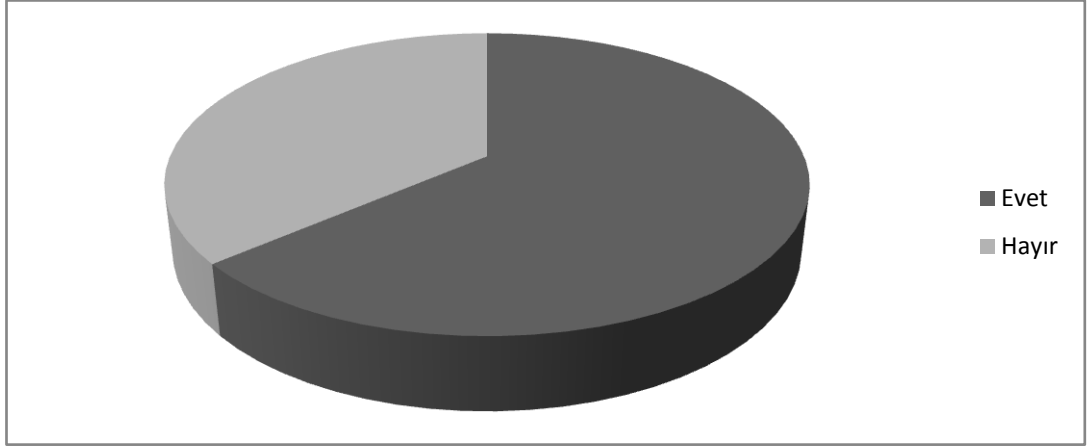

Şekil 8: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okul Türü

Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları okul türlerine baktığımızda % 31,5'i (127 kişi) temel lise olarak bilinen anadolu liselerinde eğitim görmektedir. Öğrencilerin % 68,5'lik kısmı (276) ise meslek liselerinde eğitim görmektedir.

Tablo 9: Öğrencilerin Bir İşte Çalışma Durumu

<u>Çalışma Durumu</u>	<u>Frekans</u>	<u>Oran (%)</u>
Evet 257	63,8	
Hayır 146	36,2	
Toplam 403	100	

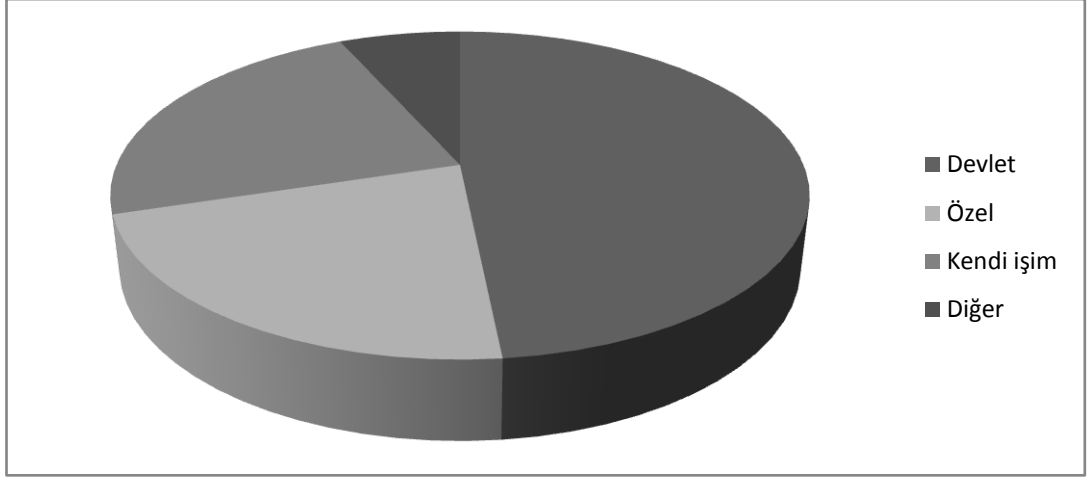

Şekil 9: Öğrencilerin Bir İşte Çalışma Durumu

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 63,8 gibi büyük bir çoğunluğunun bugüne kadarki okul yaşamı boyunca kısa veya uzun süreli olarak bir işte çalıştıklarını görmekteyiz. Öğrencilerin % 36,2'si ise herhangi bir işte çalışmadıklarını belirtmiştir. Meslek lisesi son sınıfta bulunan öğrenciler staj uygulamasına tabi olduklarından bugüne kadar en az bir işte çalışma imkânı bulmuşlardır.

Tablo 10: Çalışmak İstenilen Sektör

<u>Sektör</u>	<u>Frekans</u>	<u>Oran (%)</u>
Devlet	195	48,4
Özel 88	21,8	
Kendi işim 93	23,1	
Diğer 27	6,7	
Toplam 403	100	

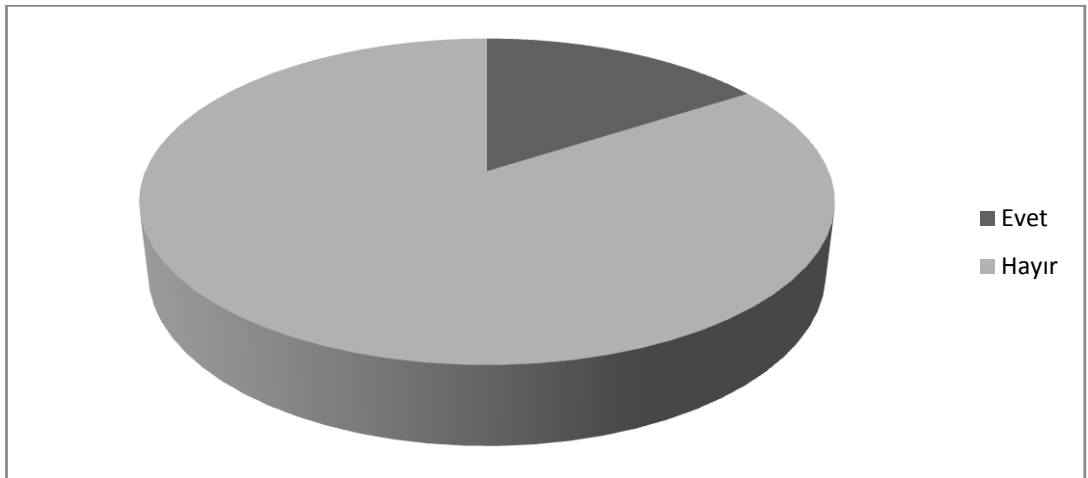

Şekil 10: Çalışmak İstenilen Sektör

Araştırmaya katılan öğrencilere ileride hangi sektörde çalışmayı düşündükleri sorulduğunda öğrencilerin % 48,4'ü gibi yarıya yakın bir çoğunluğu kamu sektöründe, % 21,8'i özel sektörde, % 23,1'i kendi işinde % 6,7'si ise bu sektörlerin dışında bir işte çalışmak istediğini belirtmiştir.

Tablo 11: Muhasebe Dersi Alan Öğrenciler

<u>Muhasebe Eğitimi</u>	<u>Frekans</u>	<u>Oran (%)</u>
Evet	64	15,9
Hayır	339	84,1
Toplam	403	100

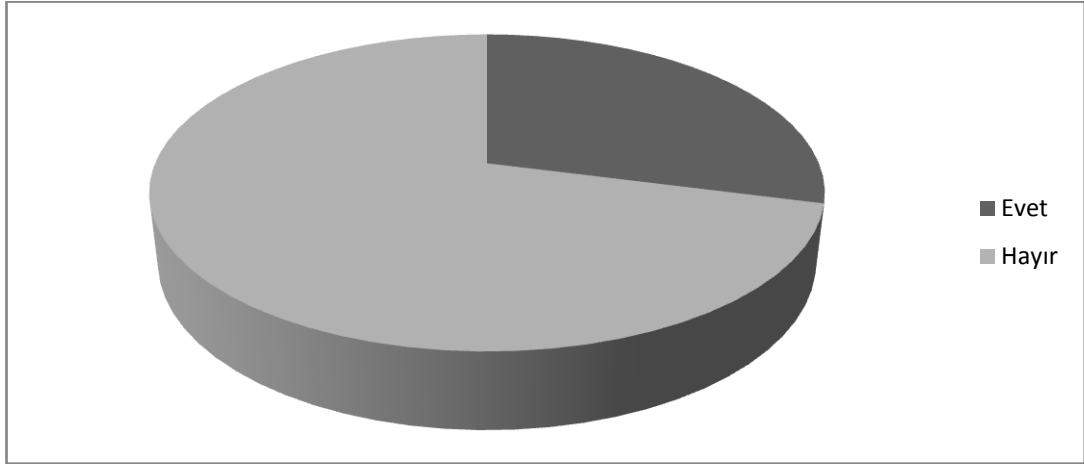
Şekil 11: Muhasebe Dersi Alan Öğrenciler

Araştırmaya katılan öğrencilerden bugüne kadarki eğitim hayatında muhasebe dersi almış olanlar 64 kişi olup tüm öğrencilerin % 15,9'unu oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 84,1'i ise eğitim öğretim hayatında muhasebe dersi almamıştır.

Tablo 12: Girişimcilik Dersi Alan Öğrenciler

<u>Girişimcilik Eğitimi</u>	<u>Frekans</u>	<u>Oran (%)</u>
Evet	117	29
Hayır	286	71
Toplam	403	100

Şekil 12: Girişimcilik Dersi Alan Öğrenciler

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 29'u eğitim öğretim hayatında daha önce girişimcilik dersi aldıklarını belirtirken, % 71'i girişimcilik dersi almadıklarını belirtmişlerdir. Muhasebe alanında eğitim gören öğrenciler aynı zamanda girişimcilik dersini meslek lisesinde almışlardır. Şu anda girişimcilik konu olarak meslek lisesi 9. sınıf müfredatındaki mesleki gelişim dersi içerisinde yer almaktadır.

3.6.2. Araştırma Ölçeğinin Güvenilirliğine İlişkin Bulgular

Güvenilirlik, bir ölçme aracının hatalardan arınma derecesini gösteren bir kavramdır. Ölçek güvenilirliğini belirlemede kullanılan farklı yöntemler bulunmaktadır. Güvenilirlik ölçümünde en sık kullanılan yöntem Cronbach's Alpha

analizidir. Cronbach's Alpha değerinin araştırmada kullanılan her bir ifade için 0,70'in üzerinde olması kullanılan ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Araştırmada yapılan anket çalışması sonucunda elde edilen verilere baktığımızda öğrencilerin girişimcilik düzeyine ilişkin Cronbach's Alpha değerinin 0,919 olduğunu aşağıdaki tabloda görmekteyiz. Ankette elde edilen bu Alpha değeri ölçeğin yüksek bir güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 13: Girişimcilik Düzeyi Ölçeğinin Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha Değeri	İfade Sayısı
0,919	25

3.6.3. Ölçek İfadelerinin Betimsel Analiz Sonuçları

Araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilik düzeyinin tespitine ilişkin hesaplanan temel bulgular tabloda gösterilmiştir.

Tablo 14: Ölçek İfadelerinin Ortalama ve Standart Sapmaları

Ankette Yer Alan İfadeler	Ortalama	Standart Sapma
1. İşimde geçmiş performansımdan daha iyi olabilmek için daha çok çaba harcamaya çalışırım.	4,14	0,938
2. İsteddiğim şeyi elde ettiğim zaman bunun sebebini genellikle kendi yeteneklerim olduğunu düşünürüm.	3,61	1,037
3. İşlerimde kendi kararlarım etkilidir.	4,02	0,945
4. Kendi işimi kurabilirim.	3,59	1,171
5. İşten zorunlu olarak ayrılısam işle ilgili kendime seçenekler oluşturabilirim.	3,63	1,032
6. Zor durumlarda seçenekler oluşturabilirim.	3,97	0,976

7. Denemediklerimi denemekten çekinmem.	3,90	1,019
8. Kendimde farklı işler yapabilecek enerjiyi hissederim.	4,05	1,003
9. Arkadaşlarıma değişik iş projelerinden söz ederim.	3,11	1,272
10. Risk almaktan çekinmem.	3,70	1,189
11. Geleceği görerek ona dönük hazırlıklar yapabilirim.	3,65	1,095
12. Yeni bir şeyleri denememe imkân veren projeler üzerinde çalışmayı severim.	3,65	1,097
13. Eski fikirlere ve uygulamalara meydan okumayı ve daha iyilerini araştırmayı severim.	3,55	1,086
14. Yeni bir perspektiften bakmama imkân sağlayan proje ve işlerle uğraşırım.	3,20	1,154
15. Yeni bir durum ve uygulamaya adapte olmakta sorun yaşamam.	3,57	1,047
16. Üzerinde çalıştığım bir konuda hata yapmaktan çekinmem.	3,27	1,151
17. Her işin bir riski vardır. İşimde her türlü riski göze alabilirim.	3,62	1,190
18. Başarıyı sağlayacak uygun yöntem ve tekniklerin arayışı içerisindeyimdir.	3,82	1,024
19. Karşıma çıkan fırsatları değerlendirebilirim.	4,15	0,917
20. Elimdeki kaynakları bir araya getirerek verimliliğe dönüştürebilirim.	3,73	1,033
21. İşimde ve çalışmalarımda ortaya çıkan değişimlere açığımdır.	3,71	1,033
22. İşimde yaratıcılık yönüm güçlüdür.	3,87	1,054
23. Bir işte ya da uygulamada liderliği ele almaktan çekinmem.	3,81	1,134
24. İş konusunda gelecekle ilgili etkili kararlar alabilirim.	3,87	1,051
25. Farklı işlere yönelik motivasyonum ve eğilimlerim güçlüdür.	3,83	1,063
Anket ifadeleri için değerler 1-Hiçbir zaman 2-Nadiren 3-Bazen 4-Sık sık 5-Çok sık		

3.6.4. Araştırmanın Hipotezlerinin Test Edilmesi

Araştırmada üç ayrı hipotez öne sürülmüştür. Bu hipotezleri test etmede t testinden yararlanılmıştır. T testi iki bağımsız grubun ortalamalarının birbirinden farklı olup olmadığını test etmek için kullanılan bir analiz tekniğidir. T testinin yapılabilmesi için anket verilerinin normal dağılması gerekmektedir. Anket verilerine uygulanan normallik testi sonucunda çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerinin -1.5 ve +1.5 değerleri arasında olduğu ve dolayısıyla normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Araştırmadaki hipotezlere uygulanan t testi sonuçları aşağıda gösterilmiştir.

H₁: Lisede muhasebe eğitimi alan öğrenciler ile muhasebe eğitimi almayan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 15: Muhasebe Eğitimi Alma Durumuna Göre T Testi Sonuçları

Grup İstatistikleri

Muhasebe Eğitimi	İfade Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Standart Ortalama Hata
Evet	64	3,6628	,74449	,09306
Hayır	339	3,7539	,60543	,03288

Bağımsız İki Grup Arası Farkların T Testi

Lisede muhasebe eğitimi alan öğrenciler ile muhasebe eğitimi almayan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur	Levene		t Testi						
	F	Sig.	t	df	p	Ortalama Fark	Standart Hata Farkı	% 95 Güven Aralığında Farklar	
								Düşük	Yüksek
	2,092	,149	-1,063	401	,288	-,09117	,08577	-,25979	,07744
			-,924	79,482	,358	-,09117	,09870	-,28761	,10527

Muhasebe eğitimi ile girişimcilik arasındaki ilişkinin tespitine yönelik olarak yapılan t testinin sonuçları yukarıdaki tabloda verilmiştir. Tabloda görülen t testi sonuçlarına göre muhasebe eğitimi alan öğrencilerle muhasebe eğitimi almayan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı ($p>0,05$; $0,288>0,05$) görülmektedir.

H₂: Lisede muhasebe eğitimi alan kız öğrenciler ile muhasebe eğitimi alan erkek öğrencilerin girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 16: Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Cinsiyetine Göre T Testi Sonuçları

Grup İstatistikleri

Cinsiyetiniz	İfade Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Standart Ortalama Hata
Kız	21	3,4438	,97241	,21220
Erkek	38	3,7189	,55601	,09020

Bağımsız İki Grup Arası Farkların T Testi

Lisede muhasebe eğitimi alan kız öğrenciler ile muhasebe eğitimi alan erkek öğrencilerin girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur	Levene		t Testi						
	F	Sig.	t	df	p	Ortalama Fark	Standart Hata Farkı	% 95 Güven Aralığında Farklar	
								Düşük	Yüksek
	7,178	,010	-1,387	57	,171	-,27514	,19841	-,67245	,12217
			-1,193	27,396	,243	-,27514	,23057	-,74791	,19764

Lisede muhasebe eğitimi alan kız ve erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimlerine ilişkin olarak yapılan t testi sonuçları yukarıdaki tabloda görülmektedir. Buna göre lisede muhasebe eğitimi alan kız öğrenciler ile muhasebe eğitimi alan erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı ($p>0,05$; $0,243>0,05$) görülmektedir.

H₃: Lisede öğrenim gören kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 17: Cinsiyete Göre Girişimcilik Düzeyi T Testi Sonuçları

Grup İstatistikleri

Cinsiyetiniz	İfade Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Standart Ortalama Hata
Kız	202	3,6448	,64193	,04517
Erkek	201	3,8346	,60335	,04256

Bağımsız İki Grup Arası Farkların T Testi

Lisede öğrenim gören kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur	Levene		t Testi						
	F	Sig.	t	df	p	Ortalama Fark	Standart Hata Farkı	% 95 Güven Aralığında Farklar	
								Düşük	Yüksek
	,697	,404	-3,058	401	,002	-,18978	,06207	-,31179	,06776
			-3,058	399,704	,002	-,18978	,06206	-,31177	,06778

Girişimcilik eğiliminin cinsiyete göre farklılık oluşturup oluşturmadığı ile ilgili olarak yapılan t testi sonucunda anlamlı bir farklılığın olduğu ($p < 0,05$; $0,002 < 0,05$) yukarıdaki tabloda görülmektedir. Tabloda grup istatistiklerine baktığımızda erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimi ortalamalarının (3,8346) kız öğrencilerin girişimcilik eğilimi ortalamalarına (3,6448) göre daha yüksek olduğunu görmekteyiz. Bu durum erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha girişimci olduğunu göstermektedir.

Çalışmada ele alınan hipotezlere uygulanan t testi sonuçlarına göre 1. ve 2. hipotez kabul edilirken, 3. hipotezin reddedildiği görülmektedir.

3.6.5. Araştırmanın Sonuçları

Lise öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik olarak yapılan bu çalışmada farklı liselerde eğitim gören öğrencilerin girişimcilik konusundaki eğilimleri ve bu eğilimlerin cinsiyetler arasındaki farklılığı araştırılmıştır. Çalışmada ayrıca muhasebe eğitimi alan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile bu eğitimi almayan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri karşılaştırılmıştır.

Çalışmaya çeşitli liselerde öğrenim gören 201 erkek, 202 kız öğrenci katılmıştır. Bu öğrencilerin % 68,5'ini (276 kişi) meslek lisesi öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık olarak % 16'sı muhasebe eğitimi, % 29'u da girişimcilik eğitimi aldığını belirtmişlerdir.

Çalışmada üç tane hipotez ileri sürülmüştür. İleri sürülen bu hipotezlere SPSS analiz programında t testi uygulanarak çeşitli bulgular elde edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın hipotezlerinden ilki lisede muhasebe eğitimi alan ve muhasebe eğitimi almayan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin farklı olmadığını ileri sürmektedir. Yapılan analiz sonuçları lisede alınan muhasebe eğitiminin öğrencilerin girişimcilik eğilimi üzerinde anlamlı şekilde bir fark oluşturmadığını göstermektedir. Yani muhasebe eğitimi alan ve almayan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri birbirine benzer düzeydedir.

İkinci hipotez lisede muhasebe eğitimi alan kız ve erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin benzer olduğu yönündedir. Analiz sonuçları da bu hipotezi doğrular nitelikte olup muhasebe eğitimi alan kız ve erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını ortaya koymaktadır.

Araştırmanın üçüncü hipotezi lisede öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin farklı olmadığı yönündedir. Yapılan analizlere göre ortaya çıkan sonuç bu hipotezin reddedildiği yönündedir. Çalışma lisede öğrenim gören erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha girişimci oldukları sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Lise öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri üzerine yapılan bu çalışma genel olarak öğrencilerin yüksek derecede girişimcilik eğilimine sahip olduğunu göstermektedir.

SONUÇ

Küreselleşmenin yoğun olarak yaşandığı ve şiddetli rekabet ortamının olduğu günümüz dünyasında girişimcilik faaliyetleri ülkelerin kalkınmasında son derece önemli bir konuma gelmiş bulunmaktadır.

Ülkelerin genel olarak kalkınmasında ekonomi alanındaki faktörler çok büyük öneme sahiptir. Bir ülkede ekonominin ihtiyaç duyduğu finansman kaynağının temininde, o ülkede girişimci bireylerin yetiştirilmesi ve çeşitli girişimlerin oluşturulması önemli ölçüde etkilidir. Ekonomi alanında elde edilen finansal kaynak ülkelerin sosyal, kültürel, siyasi ve benzeri yönlerden gelişmelerini de beraberinde getirir. Bugün dünya üzerinde bulunan ülkelere girişimcilik faaliyetlerine yatırım yapan ve girişimci bireyler yetiştiren ülkelerin gelecekte her alanda söz sahibi olacağını düşünmek güç değildir.

Dünya üzerinde sanayi, teknoloji gibi alanlarda gelişmiş olan Almanya, Çin, Japonya gibi ülkelerin girişimcilik faaliyetlerine gereken yatırımı yaptıkları görülmektedir. Ülkemizde ise uzun yıllar boyunca girişimciliğin önemi yeterince anlaşılamamıştır. Son yıllarda devlet tarafından girişimcinin desteklenmesi konusunda yapılan çalışmalara baktığımızda vergi indirimleri, hibeler, mesleki eğitimler, uygun krediler girişimciliğin desteklenmesi yolunda atılmış önemli adımlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Girişimci ruha sahip olan bireylerde çeşitli özelliklerin varlığı söz konusudur. Risk alma, yaratıcı olma, yeniliklere açık olma, araştırma, sorgulama, teşebbüste bulunma gibi özellikler girişimci bireylerin en belirgin özelliklerindedir. Girişimci bireylerde bu özelliklerin hepsi bir arada bulunabileceği gibi sadece birkaçı da bulunabilir.

Ailesel ve çevresel birçok faktör, bireyin girişimciliği üzerinde etkilidir. Ailede girişimci kişilerin varlığı, ailenin gelir seviyesi ve ticari hayattaki yeri gibi faktörler bireylerin girişimciliğine etki eden ailesel faktörlerdendir. Devletin uyguladığı politikalar, bireylerin sahip olduğu eğitim seviyesi, teknolojik imkânlar gibi faktörler ise girişimciliğe etki eden çevresel faktörlerdendir.

Dünya üzerinde uzun bir geçmişe sahip olan muhasebe konusunda verileneğitimlere ülkemizde ortaöğretim, önlisans, lisans ve lisansüstü

programlarında yer verilmektedir. İlk olarak ortaöğretim düzeyinde muhasebe eğitimi almayı tercih eden öğrenciler daha sonra bu eğitimlerini iki yıllık bir önlisans veya dört yıllık bir lisans programıyla sürdürme imkânına sahiptirler. Muhasebe alanında ilerlemek isteyen öğrenciler yüksek lisans ve doktora programlarına katılarak çalışmalarını akademik açıdan sürdürebilirler.

Ülkemizdeki eğitim kurumlarında verilen muhasebe eğitiminin amacına ulaşması, bireylerin teorik olarak aldığı bilgilerin uygulama alanında karşılık bulmasına bağlıdır. Ortaöğretim kurumlarında alınan muhasebe eğitiminin yükseköğretimde pratiğe dönüştürülmesi üniversitelerle iş hayatı arasında sağlam bir köprü kurulmasını sağlayacaktır. Bu durum bireylerin örgün eğitim yoluyla aldıkları eğitimin yaşam değerine katkısını arttıracaktır.

Muhasebe eğitiminde yenilikçi fikirlerin uygulama alanı bulabilmesi için eğitim kurumlarının muhasebe meslek örgütleri ve muhasebe meslek mensuplarıyla sürekli işbirliği içerisinde olması sağlanmalıdır. Muhasebe eğitimi veren kurumlardaki eğitim müfredatlarının hazırlanmasında meslek örgütlerinden ve meslek mensuplarından yararlanılmalıdır.

“Meslek lisesi, memleket meselesi” sözünden yola çıkarak ülkemizdemeslek liselerine gereken değer verilmelidir. Yaratıcı fikirlerin ortaya çıkması ve uygulamaya geçirilmesi aşamasında meslek liselerinden aktif şekilde yararlanılmalıdır. Eğitimde uygulanacak politikalarla meslek liselerinin öğrenci tercihlerinde cazip hale getirilmesi sağlanmalıdır.

Ülkemizin bir bütün olarak gelişmesinde ve ilerlemesinde öncü rol oynayacak olan girişimci bireylerin yetiştirilmesine devlet tarafından gerekli önemin verilmesi kaçınılmazdır. Bununla beraber özellikle kadınların girişimci özelliklerinin kamu sektörü başta olmak üzere çeşitli teşvik politikalarıyla desteklenmesi kalkınmada büyük önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

Abishov, N., Yılmaz, Y. ve Seydinbekuli, A. D. (2015). “Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinde Ailesel Özelliklerin Etkisi: Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesinde Bir Alan Araştırması”, *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, C:3, No:6, ss. 43-53.

Akbulut, H.,Pekkaya, M. ve Aksakaloğlu, H. (2014). “Meslek Mensuplarının Bakış Açısıyla Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitimi: Bursa İli Üzerine Bir Uygulama”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı62, ss. 73-91.

Akın, O. ve Onat, O. K. (2015). “Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler: Demografik Farklılaşmalar Üzerine Bir Araştırma”, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, Yıl: 8, No: 15, ss. 297-312.

Akın, O. ve Özdaşlı, K. (2014). “Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Faaliyetlerinde Uymaları Gereken Etik İlkelere Uyma Düzeyine Yönelik Meslek Mensupları ile Meslek Yüksekokulu Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Algıları”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Temmuz, ss. 59-74.

Aktaş, R. (2013). *Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları Açısından Muhasebe Politikaları, Tahminler ve Hatalar*, Gazi Kitabevi, Ankara.

Akyüz, K. C., Gedik, T., Akyüz, İ. ve Yıldırım, İ. (2006). “Rize İlindeki Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Yeteneklerinin İncelenmesi”, *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C:20, No:1, ss.233-246.

Altuntaş, H. T. (2016). “Girişimcilik Destek Programlarının Aktif İstihdam Politikası Üzerindeki Etkinliği: KOSGEB Yeni Girişimcilik Programı Örneği ve TR21 Analizi”, Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Ankara Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası, (2010). VII. Muhasebe Uygulamaları ve Vergi Mevzuatı Sempozyumu, Yayın No:73, Ankara.

Arslan, K. (2002). “Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler ve Girişimcilik Eğilimleri”, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, Sayı 6, ss. 1-11.

Atay, M. S. (2008). *Muhasebe Sistemleri ve Tekdüzen Hesap Planında Uygulanması*, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.

Atsan, N. ve Oruç Erdoğan, E. (2015). “Girişimciler İçin Alternatif Bir Finansman Yöntemi: Kitlese Fonlama (Crowdfunding)”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(1), ss. 297-320.

Aydın, S. (2007). “Muhasebe Eğitiminin İşletme Beklentilerini Karşılama Derecesinin Ölçülmesi ve Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartlarına Uygunluğunun Değerlendirilmesi”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Aygün, D. ve Gerekan, B. (2012). “Muhasebe Dersini İlk Defa Alan Öğrencilerin Derse Yönelik Algılarının Tespiti: Karşılaştırmalı Bir Alan Araştırması”, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, Yıl: 10, No: 18, ss. 48-63.

Başar, M. (2009). *Girişimcilik*, Yavuz Odabaşı (Ed.), Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 1567, Eskişehir.

Başegmez, S. (2010). “Girişimcilik Sürecinde Sosyal Ağların Etkileri”, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Başer, H. (2010). “Meslek Yüksekokullarında Muhasebe Eğitimi ve İş Dünyasının Beklentilerine Göre Yapılandırılması”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Benligiray, Y. ve Sevim, A. (2011). *Prof. Dr. Sabri Bektöre Anısına*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 2211, Eskişehir.

Bennett, A. Leroy ve Oliver, James K. (2015). *Uluslararası Örgütler İlkeler ve Meseleler*, Nasuh Uslu (Çev.), BB101 Yayınları, Yayın No:7, Ankara.

Bozkurt, N. (2010). *Muhasebe Denetimi, Alfa Yayınları*, Yayın No: 457, İstanbul.

Bozyiğit, S. ve Yaşa, E. (2015). “Ailenin Rol Model Alınmasının ve Aile Desteğinin Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerine Etkisi”, *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C:19, No:1, ss. 59-79.

Bülbül, Y. (2010). *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Özel Girişimciliğe Yönelik Devlet Politikaları*, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No: 2010-11, İstanbul.

Büyükmirza, K. (1999). *Maliyet ve Yönetim Muhasebesi*, Barış Yayınevi, Ankara.

Canbaz, M., Çankır, B. ve Çevik, E. (2013). “İşletme ve Muhasebe Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesinde Bölgesel Farklılık Etkisi”, *Uluslararası İşletme ve Yönetim Dergisi*, C:1, No:3, ss. 229-248.

Cansız, E. (2007). “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Çaldağ, Y., Ayanoğlu, Y. (2002). *Genel Muhasebe*, Gazi Kitabevi, Ankara.

Çalışkan Maya, İ., Uzman, E. ve Işık, H. (2012). “Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerini Farklı Kaynaklardan Algıladıkları Sosyal Desteğin Yordaması”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, C:7, No:1, ss.23-48.

Çarıkçı, İ. H. ve Koyuncu, O. (2010). “Bireyci-Toplumcu Kültür ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl:2, No:3, ss. 1-18.

Çelenk, H., Atmaca, M. ve Horasan, E. (2010). “Marmara Üniversitesi'nde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Muhasebe Alanına Bakış Açılarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma”, *Öneri*, C:9, No: 33, ss. 159-171.

Çelik, A. ve Akgemci, T. (1998). *Girişimcilik Kültürü ve KOBİ'ler*, Nobel Yayın, Yayın No: 45, Ankara.

Çetin, C. (2014). *Temel İşletmeciliğe Giriş*, Beta Basım A.Ş., İstanbul.

Çetinkaya Bozkurt, Ö. (2011). *Dünyada ve Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi: Başarılı Girişimciler ve Öğretim Üyelerinden Öneriler*, Detay Yayıncılık, Ankara.

Çetinkaya Bozkurt, Ö., Kalkan, A., Koyuncu, O. ve Alparşlan, A. M. (2012). “Türkiye’de Girişimciliğin Gelişimi: Girişimciler Üzerinde Nitel Bir Araştırma”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C:1, No:15, ss. 229-247.

Çetinkaya Bozkurt, Ö. ve Alparşlan, A. M. (2013). “Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler ile Girişimcilik Eğitimi: Girişimci ve Öğrenci Görüşleri”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(1), ss. 7-28.

Çokgezen, M. (2012). Türkiye’de Devlet, *Girişimcilik ve Yerel Kalkınma*, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No: 2010-110, İstanbul.

Çonkar, K., Ulaşan, H. ve Öztürk, M. (2006). *Genel Muhasebe*, Nobel Yayın, Yayın No: 1018, Ankara.

Dabbağoğlu, K. (2011). *Muhasebe Teorisi*, Türkmen Kitabevi, Yayın No: 382, İstanbul.

Daştan, A. (2008). *Bilgi ve Eğitim Teknolojilerinde Yaşanan Gelişmelerin Muhasebe Eğitimine Etkisi: Türkiye Değerlendirmesi*, Sermaye Piyasası Kurulu, Yayın No: 209, Ankara.

Daştan, A. (2011). “Muhasebe Meslek Mensuplarının Vergi Kayıp ve Kaçaklarının Önlenmesindeki Rolü: Doğu Karadeniz Bölgesine Yönelik Bir Araştırma”, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C: 25, No: 2, ss. 181-206.

Dinler, Z. (2011). *İktisada Giriş*, Ekin Kitabevi, Bursa.

Dokur, Ş. ve Kaygusuz, S. Y. (2009). *Muhasebe Eğitimi Alanlar ve Mesleki Sınavlara Hazırlananlar İçin Finansal Muhasebe*, Dora Yayınları, Bursa.

Durak, G. (2009). “Üniversitelerde Verilen Muhasebe Eğitiminin Kırklareli Yöresi’nde Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Beklentilerini Karşılama Düzeyinin İncelenmesi”. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Durak, İ. (2011). “Girişimciliği Etkileyen Çevresel Faktörlerle İlgili Girişimcilerin Tutumları: Bir Alan Araştırması”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(2), ss. 191-213.

Erdoğan, N. (2009). *Muhasebe Denetimi ve Mali Analiz*, Ferruh Çömlekçi (Ed.), Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 1585, Eskişehir.

Erdoğan, N. (2012). *Genel Muhasebe*, Melih Erdoğan (Ed.), Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 2595, Eskişehir.

Eren, M. V., Tutar, E., Tutar, F. ve Erkan, Ç. (2012). “Yerel Ekonomik Kalkınmada Girişimciliğin Rolü: Gaziantep Örneği”, *International Conference On EurasianEconomies*, ss. 369-373.

Ersoy, M. (2007). “İmar Mevzuatımızda Planlama Kademeleri ve Üst Ölçek Planlama Sorunu”, *Bölgesel Kalkınma ve Yönetişim Sempozyumu*.

Ertaş, F. C. (2007). *Muhasebe Organizasyonu*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Erturgut, R. ve Soyşekerci, S. (2010). “Sürdürülebilir Girişimciliğin Önündeki Engeller: Kriz ve Öğrenilmiş Çaresizlik Sarmalında Girişimci-Yöneticiler”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl:2, No:2, ss. 35-46.

Feyiz, M. A. (2014). *Genel Muhasebe*, Ekin Yayınevi, Bursa.

Gençoğlu, Ü. G. ve İşseveroğlu, G. (2010). “Türkiye’de Meslek Yüksekokullarındaki Eğitimin Muhasebe Mesleğine Katkısı Üzerine Bir Araştırma”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı 47, ss. 28-40.

Gözek, S. (2006). “Girişimci Adayının Özellikleri, Girişimcilik Eğilimleri ve Girişimci Adaylarına Sağlanan Destekler”, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Gözek, S. ve Akbay, C. (2012). “Girişimci Adaylarının Girişimcilik Eğilimleri ve Sorunları”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C:9, No:2, ss. 45-60.

Güler, B. K. (2010).*Sosyal Girişimcilik*, Efil Yayınevi, Yayın No: 51, Ankara.

Güner, H. (2010). “İstihdamın Arttırılmasında Girişimciliğin Önemi; Girişimciliği Destekleme Modeli Olarak İşGEM’ler”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Güzel, A. (2014). *Finansal Muhasebe*, İlya İzmir Yayınevi, Yayın No: 250, İzmir.

Hatunoğlu, Z. (2006). “Muhasebe Öğretim Elemanlarının Bilgi Teknolojisinden Yararlanma Oranlarının Tespitine İlişkin Bir Araştırma”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C: 15, No:1, ss. 171-188.

İmamoğlu, M. (2010). “Ortaöğretim Kurumlarında Muhasebe Eğitimi ve Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

İnanç, M.(2012). “Vergi Mükelleflerine Yeni Bir Teşvik unsuru: Girişim Sermayesi Fonu”, *Mali Çözüm Dergisi*, Eylül-Ekim, ss. 193-200.

İpekten, O. B. (2006). “Risk Sermayesi Finansman Modeli”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), ss. 385-408.

Karaca, T. (2014). *Girişimciler İçin Kolay ve Hızlı İş Planı Hazırlama*, Sinemis Yayınları, Yayın No: 89, Ankara.

Karcıoğlu, R., Bilgili, B. ve Yazarkan, H. (2010). “Muhasebe Yüksek Öğrenimi Gören Öğrencilerin Kişilik Özellikleri ve Mesleğe Yönelik Düşünceleri Üzerine Bir Alan Araştırması”, *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 10(31),ss. 1-21.

Keleş, H. N.,Kıral Özkan, T., Doğaner, M. ve Altunoğlu, A. E. (2012). “Önlisans Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, Yıl:5, No:9, ss. 107-118.

Kılıç, R., Keklik B. ve Çalış, N. (2012). “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma: Bandırma İİBF İşletme Bölümü Örneği”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C:17, No:2, ss.423-435.

Kinay, H. F. (2006). “Girişimcilik, Kalkınma ve Rekabet İlişkisi Kütahya’da KOBİ’lerin Girişimcilik Profili”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Koç Yalkın, Y. (1995). *Genel Muhasebe İlkeleri Uygulaması*, Turhan Yayınevi, Ankara.

Kuğu, T. D. (2005). “Girişimcilik Finansmanında Risk Sermayesi ve Türkiye Uygulamaları Üzerine Öneriler”, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Kutlu, H. A. (2008). “Muhasebe Meslek Mensupları ve Çalışanlarının Etik İkilimleri: Kars ve Erzurum İllerinden Bir Araştırma”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 63(2),ss. 143-170.

Kutlu, H. A. (2010). “Muhasebe Eğitiminin, Nitelikli İşgücü Yetiştirme Açısından Değerlendirilmesi”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı 46, ss. 232-246.

Kuvan, H. (2007). “Türk Girişimcilerinin Yaşam ve Çalışma Değerleri: Malatyalı Girişimciler Üzerine Bir Araştırma”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.

Küçük, O. (2011). *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Lazol, İ. (2010). *Genel Muhasebe*, Ekin Kitabevi, Bursa.

Önce, S. (2009). *Uluslararası İşletmecilik*, İnan Özalp (Ed.), Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 1576, Eskişehir.

Özyürek, H. (2012). “Muhasebe Meslek Mensuplarının Taşınması Gereken Nitelikler”, *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, C:4, No:1, ss.139-148.

Patır, S. ve Karahan, M. (2010). “Girişimcilik Eğitimi ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Profillerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması”, *İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, C:1, No:2, ss. 27-44.

Pekdemir, R. ve Süer, A. Z. (2005). “Muhasebe Eğitimi ve Araştırma Konusunda Uluslararası Bir Kuruluş: IAAER ve 10. Dünya Muhasebe Eğitimcileri Kongresi”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı 26,ss. 61-69.

Sağlam, N., Yolcu, M. ve Eflatun, A. O. (2016). *Örneklerle UFRS Kayıtları*, Muhasebe Kitapları İnternet Yayıncılık, Bursa.

Savcı, M. (1999). *Maliyet Muhasebesine Giriş*, Akademisyen Yayınları, Rize.

Sevilengül, O. (2014). *Genel Muhasebe*, Gazi Kitabevi, Ankara.

Sezer, U. (2015). “Girişimcilik Programları Eğitimlerinin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Etkilerinin Analizi”, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Soysal, A. (2010). “Türkiye’de Kadın Girişimciler: Engeller ve Fırsatlar Bağlamında Bir Değerlendirme”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 65(1), ss. 83-114.

Süer, H. M. (2007). “Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler ve Karşılaşılan Sorunlar”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Süer, İ. (2014). *Pazarlama İlkeleri*, Nobel Akademik Yayıncılık, Yayın No: 1005, Ankara.

Şengel, S. (2011). “Türkiye’de Muhasebe Meslek Elemanı Talebi Üzerine Bir Araştırma”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı 50, ss. 167-180.

Tekşen, Ö., Tekin, M. ve Gençtürk, M. (2010). “Muhasebe Eğitiminin Değerlendirilmesi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi’ne Bağlı Meslek Yüksekokulları Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı46, ss. 100-112.

Tikici, M. ve Aksoy, A. (2009). *Girişimcilik ve Küçük İşletmeler*, Nobel Yayın Dağıtım, Yayın No: 1394, Ankara.

Tokaç, A. (2006). *İleri Düzey Finansal Muhasebe Uygulamaları*, Tunca Kitabevi, Yayın No: Ekonomi-İşletme 7, İstanbul.

Tokaç, A. (2014). *Finansal Raporları Okuma Metodu*, Derin Yayınları, Yayın No:163, İstanbul.

Türkmen, A. (2007). “Girişimcilik ve Girişimcilik Kültürü”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Ulucan, S. (2015). “Girişimcilik Eğiliminin ve Girişimcilik Eğilimini Etkileyen Faktörlerin Analizi: Ortaöğretimde Lise 3. ve 4. Sınıf Öğrencileri Üzerinde Bir Uygulama”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Uluyol, O. (2008). “Girişimcilikte Alternatif Bir Finansman Modeli Olarak Melek Finansman Yöntemi”.

Uluyol, O. (2013). “Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi: Gölbaşı Meslek Yüksekokulu Örneği”, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl:6, No:15, ss.349-372.

URL 1. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.590e3d141b6cd3.49001304 (04.02.2017).

URL 2. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.590e3d0c699b92.03080556 (15.02.2017).

URL 3. <http://www.turbob.org.tr/TurmobWeb/Kurumsal/UyeIstatistikleri/Istatistik.aspx?param=vXvxwCI6ot9pPcXFubSCwbt6HC4VRmWbBt1c3GqpPMPPVd/CG1XAs8KhjwnilX244LGhtByPAxXvPkK7F7gbbg==> (07.05.2017).

URL 4. <http://www.turbob.org.tr/TurmobWeb/Kurumsal/Turmob/Hakkinda.aspx> (06.02.2017).

URL 5. <http://www.turbob.org.tr/TurmobWeb/Kurumsal/Tesmer/Hakkinda.aspx> (15.04.2017).

URL 6. [http://megep.meb.gov.tr/dokumanlar/10.SINIF%20\(2016-2017\)/10%20C3%87%20C3%96P/MUHASEBE%20VE%20F%20C4%BONANSMAN_%20C3%87%20C3%96P_10.pdf](http://megep.meb.gov.tr/dokumanlar/10.SINIF%20(2016-2017)/10%20C3%87%20C3%96P/MUHASEBE%20VE%20F%20C4%BONANSMAN_%20C3%87%20C3%96P_10.pdf)

Yağcı, M. İ. ve Çabuk, S. (2014).*Pazarlama Teorileri*, MediaCat Kitapları, İstanbul.

Yardımcıoğlu, M. (2013). *Finansal Muhasebe*, Fatih Basımevi, Kahramanmaraş.

Yelkikalan, N., Kandemir G. ve Serez, M. (2006). “Girişimcilik Mesleği ve Türkiye’deki İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri’nde Girişimcilik Eğitimi”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, C: 4, No: 1, ss. 218-235.

Yıllancı, M., Yıldız, B., Kiracı, M. ve Köse, T. (2013). Genel Muhasebe, Nisan Kitabevi Yayınları, Eskişehir.

Yıldız, F., ve Durak, G. (2011). “Üniversitelerde Verilen Muhasebe Eğitiminin Kırklareli Yöresi’nde Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Beklentilerini Karşılama Düzeyinin İncelenmesi”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı 49, ss. 37-47.

Yılmaz, E. ve Sünbül, A. M. (2009). “Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 21, ss. 202-203.

Zaif, F. ve Ayanoglu, Y. (2007). “Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye’de Bir İnceleme”, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), ss. 115-136.

Zeytinoglu, E. ve Özkan, N. (2013). “Muhasebe Eğitimi ve Kurumsal Yönetim: Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Kurumsal Yönetim Algıları Üzerine Bir Araştırma”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 1(15), ss. 61-82.

EKLER

EK 1: ARAŞTIRMANIN ANKET FORMU

ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK DÜZEYİ ANKETİ

Değerli Katılımcı;

Bu çalışma lisede öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik düzeylerini belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır. İleride seçmeyi düşündüğünüz mesleğe yönelik tutumunuzu değerlendirerek aşağıda yer alan anket maddelerine katılma derecenizi parantez içersine çarpı işareti (X) koymak suretiyle belirtebilirsiniz.

Tüm katılımcılara samimi duygularından dolayı şimdiden teşekkür ederim.

KİŞİSEL BİLGİLER	
1. Cinsiyetiniz :	( ) Kız ( ) Erkek
2. Okulunuzun adı :	( ) Erenler Mesleki ve Teknik AL ( ) Orhangazi Anadolu Lisesi ( ) Orhangazi Çok Programlı AL ( ) Orhangazi Kız Anadolu İHL ( ) Orhangazi Mesleki ve Teknik AL ( ) Öğretmen Eyüp Topçu AL ( ) Süleymanşah Anadolu İHL
3. Sınıfınız :	( ) 11. Sınıf ( ) 12. Sınıf
4. Daha önce herhangi bir işte çalıştınız mı?	( ) Evet ( ) Hayır
5. İlerde hangi sektörde çalışmayı düşünüyorsunuz?	( ) Devlet ( ) Özel ( ) Kendi işim ( ) Diğer.....
6. Eğitim hayatınızda muhasebe dersi aldınız mı?	( ) Evet ( ) Hayır
7. Eğitim hayatınızda girişimcilik dersi aldınız mı?	( ) Evet ( ) Hayır

	MADDELER	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Sık Sık	Çok Sık
1	İşimde geçmiş performansımdan daha iyi olabilmek için daha çok çaba harcamaya çalışırım.	( )	( )	( )	( )	( )
2	İstediğim şeyi elde ettiğim zaman bunun sebebini genellikle kendi yeteneklerim olduğunu düşünürüm.	( )	( )	( )	( )	( )
3	İşlerimde kendi kararlarım etkilidir.	( )	( )	( )	( )	( )

4	Kendi işimi kurabilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
5	İşten zorunlu olarak ayrılısam işle ilgili kendime seçenekler oluşturabilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
6	Zor durumlarda seçenekler oluşturabilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
7	Denemediklerimi denemekten çekinmem.	( )	( )	( )	( )	( )
8	Kendimde farklı işler yapabilecek enerjiyi hissederim.	( )	( )	( )	( )	( )
9	Arkadaşlarıma değişik iş projelerinden söz ederim.	( )	( )	( )	( )	( )
10	Risk almaktan çekinmem.	( )	( )	( )	( )	( )
11	Geleceği görerek ona dönük hazırlıklar yapabiliyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
12	Yeni bir şeyleri denememe imkân veren projeler üzerinde çalışmayı severim.	( )	( )	( )	( )	( )
13	Eski fikirlere ve uygulamalara meydan okumayı ve daha iyilerini araştırmayı severim.	( )	( )	( )	( )	( )
14	Yeni bir perspektiften bakmama imkân sağlayan proje ve işlerle uğraşırım.	( )	( )	( )	( )	( )
15	Yeni bir durum ve uygulamaya adapte olmakta sorun yaşamam.	( )	( )	( )	( )	( )
16	Üzerinde çalıştığım bir konuda hata yapmaktan çekinmem.	( )	( )	( )	( )	( )
17	Her işin bir riski vardır. İşimde her türlü riski göze alabilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
18	Başarıyı sağlayacak uygun yöntem ve tekniklerin arayışı içerisindeyimdir.	( )	( )	( )	( )	( )
19	Karşıma çıkan fırsatları değerlendirebilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
20	Elimdeki kaynakları bir araya getirerek verimliliğe dönüştürebilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
21	İşimde ve çalışmalarımda ortaya çıkan değişimlere açıgımdır.	( )	( )	( )	( )	( )
22	İşimde yaratıcılık yönüm güçlüdür.	( )	( )	( )	( )	( )
23	Bir işte ya da uygulamada liderliği ele almaktan çekinmem.	( )	( )	( )	( )	( )
24	İş konusunda gelecekle ilgili etkili kararlar alabilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
25	Farklı işlere yönelik motivasyonum ve eğilimlerim güçlüdür.	( )	( )	( )	( )	( )

Anket sona ermiştir. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Araştırma ve Anket Sorumlusunun

Adı Soyadı : Serkan Kurnaz

İletişim Adresi : Hürriyet Mahallesi. Osmanpaşa Cad. No: 50 16800 Orhangazi Çok Programlı Anadolu Lisesi Orhangazi/BURSA

Mail : serkankr@mynet.com

EK 2: ARAŞTIRMANIN HİPOTEZ SONUÇLARI

Tablo 15: Muhasebe Eğitimi Alma Durumuna Göre T Testi Sonuçları

T-Test

Group Statistics				
Eğitim hayatınızda muhasebe dersi	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Girişim Evet	64	3,6628	,74449	,09306
Hayir	339	3,7539	,60543	,03288

Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Girişim	Equal variances assumed	2,092	,149	-1,063	401	,288	-,09117	,08577	-,25979	,07744
	Equal variances not assumed			-,924	79,482	,358	-,09117	,09870	-,28761	,10527

Tablo 16: Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Cinsiyetine Göre T Testi Sonuçları

T-Test

Group Statistics				
Cinsiyetiniz	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
GirisimOrtalama Kiz	21	3,4438	,97241	,21220
Erkek	38	3,7189	,55601	,09020

Independent Samples Test										
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
GirisimOrtalama	Equal variances assumed	7,178	,010	-1,387	57	,171	-,27514	,19841	-,67245	,12217
	Equal variances not assumed			-1,193	27,396	,243	-,27514	,23057	-,74791	,19764

Tablo 17: Cinsiyete Göre Girişimcilik Düzeyi T Testi Sonuçları

T-Test

Group Statistics

	Cinsiyetiniz	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Girpim	Kız	202	3,6448	,64193	,04517
	Erkek	201	3,8346	,60335	,04256

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Girpim	Equal variances assumed	,697	,404	-3,058	401	,002	-,18978	,06207	-,31179	-,06776
	Equal variances not assumed			-3,058	399,704	,002	-,18978	,06206	-,31177	-,06778

EK 3: MUHASEBE VE FİNANSMAN ALANI DERS MÜFREDATI

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

ANADOLU MESLEK PROGRAMI

MUHASEBE VE FİNANSMAN ALANI

(BİLGİSAYARLI MUHASEBE, DIŞ TİCARET OFİS HİZMETLERİ, FİNANS VE BORSA HİZMETLERİ DALLARI)

HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ

DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF	
ORTAK DERSLER	DİL VE ANLATIM (*)	2	2	2	2	
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	3	3	
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1	
	TARİH	2	2	-	-	
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-	
	COĞRAFYA	2	2	-	-	
	MATEMATİK	6	6	-	-	
	FİZİK	2	2	-	-	
	KİMYA	2	2	-	-	
	BİYOLOJİ	3	3	-	-	
	SAGLIK BİLGİSİ	1	-	-	-	
	FELSEFE	-	-	2	-	
	YABANCI DİL	6	4	4	4	
	BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	-	
	GÖRSEL SANATLAR/MÜZİK	1	-	-	-	
	TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	1	
TOPLAM		33	29	16	11	
ALAN / DAL DERSLERİ	ALAN ORTAK DERSLERİ	MESLEKİ GELİŞİM	2	-	-	-
	MUHASEBE 1 (*)	-	7	-	-	
	BİLGİSAYARDA KLAVYE KULLANIMI	-	3	-	-	
	BİLGİSAYARDA OFİS PROGRAMLARI	-	4	-	-	
	DAL DERSLERİ	İŞLETMELERDE BECERİ EĞİTİMİ (*)				
	MUHASEBE 2					
	BİLGİSAYARLI MUHASEBE (*)					
	GİRİŞİMCİLİK VE İŞLETME YÖNETİMİ					
	ŞİRKETLER MUHASEBESİ					
	MALİYET MUHASEBESİ					
	İNŞAAT MUHASEBESİ					
	MESLEKİ MATEMATİK					
	MALİYE					
	MESLEKİ YABANCI DİL	-	-	15	24	
	DIŞ TİCARET İŞLEMLERİ (*)					
	DIŞ TİCARETTE TESLİM VE ÖDEME					
DIŞ TİCARET MEVZUATI						
DIŞ TİCARET MUHASEBESİ						
BANKA İŞLEMLERİ						
SERMAYE PİYASASI (*)						
FİNANSAL YATIRIM						
SERMAYE PİYASASI KAYITLARI						
ÇALIŞMA HAYATI						
ALAN/DAL DERSLERİ TOPLAMI		2	14	15	24	
SEÇMELİ DERS SAATI TOPLAMI		3	-	8	4	
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1	
TOPLAM DERS SAATI		39	44	40	40	

(*) Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği uyarınca yılsonu başarı puanı ile başarılı sayılmayacak derslerdir

Kaynak: [http://megep.meb.gov.tr/dokumanlar/10.SINIF%20\(2016-2017\)/10%20C3%87%20C3%96P/MUHASEBE%20VE%20F%C4%B0NANSMAN_%C3%87%C3%96P_10.pdf](http://megep.meb.gov.tr/dokumanlar/10.SINIF%20(2016-2017)/10%20C3%87%20C3%96P/MUHASEBE%20VE%20F%C4%B0NANSMAN_%C3%87%C3%96P_10.pdf)